

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OHRANJANJU NARAVE (ZON-F)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V Republiki Sloveniji je področje ohranjanja narave urejeno z Zakonom o ohranjanju narave Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10; v nadaljnjem besedilu: ZON), ki ga je Državni zbor sprejel leta 1999. Na njegovi podlagi so sprejeti tudi številni podzakonski akti.

Področje je tudi predmet normativnega urejanja na ravni Evropske unije in sicer so med pomembnejšimi predpisi EU, ki ga naslavlajo:

- Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 20 z dne 26. 1. 2010, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193),
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193; v nadaljnjem besedilu: Direktiva o habitatih),
- Direktiva Sveta z dne 28. marca 1983 o uvozu kož nekaterih tjujnih mladičev in izdelkov iz njih v države članice 83/129/EGS (UL L št. 91 z dne 9. 4. 1983, str. 30), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta z dne 8. junija 1989 o spremembi Direktive 83/129/EGS o uvozu kož nekaterih tjujnih mladičev in izdelkov iz njih v države članice (UL L št. 163 z dne 14. 6. 1989, str. 37), in
- Direktiva Sveta 1999/22/ES z dne 29. marca 1999 o zadrževanju prosto živečih živali v živalskih vrtovih (UL L št. 94 z dne 9. 4. 1999, str. 24),
- Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L št. 317 z dne 4. 11. 2014, str. 35; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2014/1143/EU) in
- Uredba Sveta (ES) št. 338/97 z dne 9. decembra 1996 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (UL L št. 61 z dne 3. 3. 1997, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2017/160 z dne 20. januarja 2017 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 338/97 o varstvu prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst z zakonsko ureditvijo trgovine z njimi (UL L št. 27 z dne 1. 2. 2017, str. 1), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 338/97/ES).

ZON je bil že večkrat dopolnjen, nazadnje leta 2020, ko je bil po skrajšanem postopku sprejet Zakon o spremembah Zakona o ohranjanju narave – ZON-E (Uradni list RS, št. 82/20 z dne 5. 6. 2020). Ta novela zakona je vsebovala nujne spremembe, ki so bile posledica stopnjujočih se ukrepov Evropske komisije zaradi očitane neskladnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti na podlagi 6. in 16. člena Direktive o habitatih v zvezi z vodnimi ureditvami po poplavah.

V času izvajanja ZON se je v praksi izkazalo, da je treba nekatere njegove določbe prednostno spremeniti in dopolniti, zato predmetna novela naslavlja samo najnujnejše spremembe in dopolnitve zakona.

Odprava administrativnih ovir

Zaradi naraščajočega obremenjevanja pristojnih organov na področju ohranjanja narave s postopki je bilo treba z vidika možne in dopustne odprave administrativnih ovir preveriti, ali so možne dodatne poenostavitve ter združitve postopkov. To bo pozitivno vplivalo tako na pristojne organe, ki se bodo lahko osredotočili na zahtevnejše postopke in posege s pomembnejšimi negativnimi vplivi na naravo, kakor tudi na investitorje oziroma nosilce posegov, ki se bodo razbremenili nepotrebnih postopkov in s tem prišli do hitrejše realizacije načrtovanih projektov.

Na Ministrstvu za naravne vire in prostor (MNVP) se vodijo različni postopki po ZON. V zvezi z zakonito predkupno pravico in omejitvami v pravnem prometu je bilo na ministrstvu v letu 2023 prejetih 1.226 zahtevkov ponudb za prodajo zemljišč in 140 zahtevkov za uveljavljanje izjeme od omejitve pravnega prometa z državno lastnino, pri naravovarstvenih soglasjih pa je bilo obravnavanih 1076 vlog za naravovarstvena soglasja po 105.a in 105. členu ZON. V letu 2023 je bilo prejetih in rešenih 136 zadev. Ob vedno večjem pripadu zadev in novih administrativnih nalogah, ki jih na novo določajo spremembe predpisov, se število uradnikov, ki rešujejo zadeve in s tem kadrovska kapaciteta MNVP za reševanje tovrstnih zadev, zmanjšuje.

Problematika velikih zveri

V Sloveniji je naloge reševanja konfliktov med človekom in velikimi zvermi do julija 2021 na podlagi sklepa vsakokrat pristojnega ministra izvajala skupina za interventno ukrepanje v primeru ogrožanja ljudi in premoženja po velikih zvereh (Intervencijska skupina). Ustanovljena je bila leta 2000, organizacijsko pa je spadala pod okrilje Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZGS), saj so bili vsi njeni člani zaposleni na ZGS. Intervencijska skupina je ukrepala ob prijavi neposrednega ogrožanja varnosti ljudi ter njihove lastnine na območju celotne države. Ukrepanje je bilo zagotovljeno 24 ur dnevno, vse dni v letu. Po prejemu prijave s strani centra za obveščanje, policije, pravne ali fizične osebe, je intervencijska skupina na podlagi podatka o ogrožanju izvedla ustrezen ukrep. Načini reševanja konfliktov, ki jih je uporabljala intervencijska skupina, so bili plašenje živali, odlov žive živali, uspavanje s puško za imobilizacijo in preselitev na drugo večje gozdnato območje, zasledovanje ranjene živali s psom krvosledcem, v izjemnih primerih odstrel živali ter pogovor z ljudmi na terenu oziroma po telefonski zvezi. Zaradi pomanjkljivih pravnih podlag za delovanje intervencijske skupine ter neobstoja zakonite pravne podlage za izplačevanje dodatka za stalno pripravljeno članov intervencijske skupine so njeni člani leta 2021 nepreklicno odstopili.

Po odstopu intervencijske skupine se je izvajanje nalog za sobivanje z velikimi zvermi v največji možni meri zagotavljalo še naprej, znotraj kadrovskega zmožnosti na MNVP, na Direktoratu za naravo. V primeru ogrožanja življenja ali premoženja zaradi velikih zveri je odškodovancu na voljo Center za obveščanje na številki 112, ki o tem obvesti MNVP, ki prevzema posredovane klice in svetuje klicateljem, in policijo. Državljeni v večini primerov ne potrebujejo intervencije na terenu, temveč zadošča pogovor. Zavod za gozdove Slovenije obenem na podlagi 9. točke 20. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22, v nadaljnjem besedilu: ZDLov-1) še vedno izvaja ukrepe za zagotovitev sožitja zavarovanih vrst velikih zveri s človekom, v skladu s sprejetimi strategijami in akcijskimi načrti s področja varstva zavarovanih vrst ter naloge v zvezi s kontrolo in evidenco odstrela in izgub zavarovanih vrst velikih zveri iz 45. in 46. člena ZDLov-1, ki se nanašajo na zavarovane vrste velikih zveri. Poleg tega delujejo na terenu in še vedno nastopajo kot pooblaščenca za oceno škode po velikih zvereh.

Intervencijski klici se le v izjemnih primerih nanašajo na napade na ljudi. Ti primeri so zelo redki in so statistično vsa leta stabilni (2 do 3 primeri na leto). V teh primerih klicni center 112 poleg MNVP kontaktira tudi policijo in reševalno službo.

MNVP lahko v primerih, ko so izpolnjeni predpisani pogoji, izda tudi dovoljenje za odstrel zavarovane vrste velikih zveri, ki se pretežno izvaja na način lova na podlagi ZDLov-1, preko lovskih družin. Pravna podlaga za to je 15. točka prvega odstavka 21. člena ZDLov-1, ki določa, da upravljavci lovišč pod pogoji javne službe izvajajo tudi nalogo poseganja v populacije prosto živečih vrst ptic in sesalcev, v skladu s predpisi s področja varstva zavarovanih vrst in na način lova, ki ga določa ZDLov-1. Na enak način je v pretežni meri odvzem na podlagi dovoljenj potekal še pred odstopom intervencijske skupine. Iz opisanega protokola in prav tako na podlagi izkušenj v praksi izhaja, da učinkovit sistem nujnega ukrepanja brez spremembe zakona ni možen. Glede navedeno je treba za primere potrebe po hitrem ukrepanju zaradi ogroženosti življenja in premoženja ljudi smiselno urediti pravno podlago za delovanje intervencijske skupine, ki jo je treba prenoviti in organizirati na drugačen način kot doslej. K temu je bilo pristojno ministrstvo pozvano že na več posvetih, ki so potekali na temo upravljanja velikih zveri.

Problematika vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju

V Republiki Sloveniji je vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju urejena že od leta 1995. V zadnjih dveh desetletjih se je zelo povečalo število ljubiteljev ter različnih oblik športa in rekreacije z motornimi vozili, ki omogočajo tudi vožnjo izven cest. S tehnološkim napredkom in dostopnostjo teh vozil širšemu krogu ljudi se je število voženj povečalo, temu pa ni sledila tudi ureditev infrastrukture za take vožnje. Posledica tega je, da se število voženj izven cest, v naravi, stalno povečuje, s tem pa sorazmerno povečujejo motnje v naravi in pritiski na okolje, in zagrožene kazni niso sorazmerne kršitvam. Vožnja z motornimi vozili je prepovedana tudi po drugih predpisih in sicer je ta materija urejena v 19. členu Zakona o planinskih poteh (Uradni list RS, št. 61/07 in 92/21), 20. členu Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS, 77/16 in 78/23 – ZUNPEOVE) in 5. členu Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE). Tako po ZON, kakor tudi po drugih navedenih področnih predpisih je vzpostavljen nadzor, ki ga vršijo tako naravovarstveni nadzorniki kot inšpektorji za naravo, gozdarstvo in kmetijstvo. Ker so globe za kršitve v zvezi z vožnjo z motornimi vozili v naravnem okolju po ZON relativno nizke – celo zgolj 40 EUR za posameznika, kar je celo nižje kot za vožnjo s kolesi v naravnem okolju, to po poročanju naravovarstvenih nadzornikov in inšpektorjev zelo zmanjšuje učinkovitost nadzora. Na pristojno ministrstvo so bile naslovljene številne pobude civilne javnosti, naj se problematika glob in prekrškov za to področje ustrezno uredi.

V kontekst problematike vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju se umešča tudi problematika administrativno podvojenih postopkov v zvezi s prireditvami vožnje v naravnem okolju. Veljavni zakon namreč predvideva ločen postopek izdajanja soglasja za vožnjo v naravnem okolju, ki ga izdaja Zavod RS za varstvo narave, na podlagi mnenja Zavoda za gozdove Slovenije oziroma kmetijsko – svetovalne službe, če se javna prireditev izvaja v gozdnem prostoru oziroma na kmetijskih zemljiščih. Ta postopek ni v ničemer povezan s postopkom izdaje dovoljenja za prireditev po predpisih, ki urejajo javna zbiranja in predstavlja nepotrebno podvojeno administrativno breme tako za stranke kakor tudi za vse navedene organe, vključno z inšpekcijo, ki poleg pristojne inšpekcije za nadzor nad prireditvami še dodatno nadzira izvajanje določb po ZON.

Uskladitev z novo prostorsko in gradbeno zakonodajo

ZON se od leta 2018, ko je bila sprejeta nova prostorska in gradbena zakonodaja, s katero je bilo uzakonjeno integralno gradbeno dovoljenje in s katero je bila presoja sprejemljivosti vplivov na naravo integrirana v postopke izdaje gradbenega dovoljenja, ni uskladil z novimi določbami zakonov, ki urejajo prostorsko načrtovanje in graditev objektov. Zato ga je treba zaradi večje jasnosti uskladiti predvsem v delu, ki se nanaša na dovoljevanje.

Upravljanje naravnih vrednot

Pri upravljanju zavarovanih območij se je pokazala potreba, ki so jo izrazile tudi občine, nujna pa je tudi na ravni države, da bi se v skladu z aktom o zavarovanju omogočilo, da ustanovitelj sam neposredno upravlja zavarovano območje tudi v organizacijski enoti občine ali MNVP. Takšen način bi bil administrativno precej enostavnejši od ustanovitve režijskega obrata, poleg tega na vladni ravni ustanovitev režijskega obrata sploh ni možna oziroma je možno le upravljanje preko organa v sestavi, ki pa za področje ohranjanja narave ne obstaja. Tudi pri uveljavljanju predkupne pravice se izkazuje, da bi bilo enostavneje in hitreje, če bi na zavarovanih območjih uveljavljal predkupno pravico upravljavec zavarovanega območja. ZRSVN v praksi, tako kot upravljalci zavarovanih območij, sicer izvaja pogodbeno varstvo: sklepa pogodbe o skrbništvu in pogodbe za varstvo naravnih vrednot, vendar je pravna podlaga glede tega dvomna in jo je treba v izogib bodočim zapletom pri njeni interpretaciji bolj jasno zapisati ter izrecno umestiti pogodbeno varstvo med naloge ZRSVN.

Izkušnje kažejo, da je državno lastništvo nad naravnimi površinami edino uporabno orodje za doseganje naravovarstvenih ciljev. Slovenija ne izpolnjuje svojih zavez na področju varstva narave v kmetijski krajini. Pri tem država nima instrumenta neposrednega vpliva s katerimi bi zagotavljala neposreden in trajen vpliv na doseganje ciljev določenih v Habitatni in Ptičji Direktivi. Posledično stojimo pred tožbo Evropske komisije. 13. marca letos je namreč Evropska komisija Sloveniji zaradi neupoštevanja direktive o habitatih in direktive o pticah poslala obrazloženo mnenje. Komisija Slovenijo poziva k zaščiti travišč, travniških ptic in metulja barjanski okarček. Slovenija se mora v dveh mesecih odzvati in sprejeti potrebne ukrepe. Če se država v dveh mesecih ne odzove in ne sprejme potrebnih ukrepov, Komisija lahko odloči, da zadevo predloži Sodišču Evropske unije. Vse države članice EU morajo skladno z direktivo o habitatih zaščititi in obnoviti habitate, ki so ključni za biotsko raznovrstnost. V evropskem zelenem dogovoru in strategiji za biotsko raznovrstnost do leta 2030 so države članice sklenile, da EU z varovanjem in obnovo zaustavi izgubo biotske raznovrstnosti. Zaradi nedoseganja ugodnega stanja travniških vrst (predvsem ptic in metuljev) ter traviščnih habitatnih tipov znotraj omrežja Natura 2000 je julija 2019 Komisija Sloveniji poslala uradni opomin. Slovenija ne dosega ugodnega stanja navedenih vrst in habitatov na šestih območjih Nature 2000 na Goričkem, Planinskem polju, Breginjskem stolu, Ljubljanskem barju, Črni dolini pri Grosuplju in Duplici. Slovenija je od takrat sprejela določene ukrepe, a je Komisija ocenila, da ti niso zadostovali za preprečitev upadanja travniških habitatov in vrst.

Z uvajanjem predkupne pravice države na območjih Nature 2000 bi država dobila vzvod moči za bolj učinkovito varstvo habitatov in populacij ogroženih vrst, kar je v času krize biotske raznovrstnosti nujno.

V povezavi z upravljanjem zavarovanih območij se je izkazala odvečna ureditev Zakona o Triglavskem narodnem parku, ki predvideva podelitev koncesije za rabo dela narodnega parka, saj rabo ustrezno naslavlja že sam ZON. Prav tako je administrativno obremenjujoča zahteva po poročanju Javnega zavoda Triglavski narodni park vladi na pet let, ker zavod že poroča MNVP na dve leti.

Plačila za obiskovanje in ogledovanje naravnih vrednot

ZON v 41. členu določa, da sta ogledovanje in obiskovanje naravnih vrednot dovoljena vsem pod enakimi pogoji. Nadalje je v 42. členu določeno, da MNVP lahko dovoli ureditev naravne vrednote za namen obiskovanja in ogledovanja, v 149. členu pa, da ima fizična ali pravna oseba, ki uredi naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del za ogledovanje in obiskovanje, pravico zaračunavati vstopnino, pri čemer višina vstopnine zajema praviloma povrnitev stroškov za ureditev naravne vrednote, zavarovanega območja ali njegovega dela za ogledovanje in obiskovanje in jo na predlog osebe iz prvega odstavka tega člena potrdi minister. Za potrditev višine vstopnine je minister sprejel Smernico za potrditev višine vstopnine v zvezi z ureditvijo naravne vrednote, zavarovanega območja ali njegovega dela za ogledovanje in obiskovanje (MOP, št. 35601-6/2019/3), v kateri so podrobneje opredeljeni upravičeni stroški. ZON v zvezi zaračunavanjem vstopnine glob ne določa.

Tekom zadnjih let se je takšna ureditev v praksi pokazala kot nezadostna. Za obiskovanje nekaterih naravnih vrednot fizične oziroma pravne osebe, večina brez formalno urejenih razmerij do države, obiskovalcem zaračunavajo razna plačila, kot so vstopnine, ekološke takse, cestnine in parkirnine, praviloma brez pridobljenega sklepa ministra o potrditvi višine vstopnine. Zahtevana plačila so visoka in v nekaterih primerih nekajkrat presegajo stroške za ureditev naravne vrednote. Tako pridobljena sredstva v nekaterih primerih dosegajo nekaj sto tisoč evrov na leto, v primeru naravne vrednote Vintgar (ki je del Triglavskega narodnega parka) pa celo okoli 2 milijona evrov na leto. Sredstva, ki presegajo stroške za ureditev naravne vrednote, se nenadzorovano porabljajo. Trend zaračunavanja plačil na način mitnin po vzoru zgoraj navedenih primerov v zadnjem času narašča tudi za druge naravne vrednote. Ker ZON ne določa glob, se teh ravnanj ne sankcionira. Večkrat se zaračunavanje visokih plačil poskuša opravičevati s trditvijo, da visoke cene uravnavajo število obiskovalcev, kadar je teh preveč. Vendar to nikakor ni mehanizem za omejevanje dostopa do naravnih vrednot, ZON določa, da obiskovanje naravne vrednote lahko omeji le minister, kadar je to potrebno zaradi varstva naravne vrednote. Takšno stanje je nesprejemljivo iz več razlogov: 1. pogojevanje vstopnin, neskladno z zakonom, pomeni nezakonito omejevanje pravice obiskovanja in ogledovanja naravne vrednote, ki jo ima vsakdo (lepota narave je danost za vse); 2. zbrana sredstva iz plačil obiskovalcev imajo v svojem bistvu javni značaj, zato ni sprejemljivo, da se porabljajo za nejavne namene, nepregledno in nenadzorovano; 3. neurejeno stanje omogoča neupravičeno bogatenje posameznikov, medtem ko javnih sredstev za vzdrževanje in urejanje javne infrastrukture za obiskovanje naravnih vrednot in zavarovanih območij ni zadosti. S predlogi in pobudami za nujno ureditev stanja se na MNVP obračajo številni posamezniki, civilne iniciative, občine in drugi.

Invazivne tujerodne vrste

Globalizacija in podnebne spremembe povečujejo ogroženost ekosistemov pred vnosom tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih, ki so invazivne. Ta grožnja je bila prepoznana na nivoju prava EU, saj je bila sprejeta Uredba 1143/2014/EU. Ta uredba velja neposredno, je pa treba za njeno izvajanje vzpostaviti ustrezno pravno podlago oziroma pravni okvir. Na podlagi navedene uredbe je bilo za njeno izvajanje sprejetih tudi več izvedbenih in delegiranih uredb, ki podrobno razdelajo posamezne dele Uredbe 1143/2014/EU in sicer se z njimi vzpostavlja seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, oblika in vsebina dokumentov, katerih izdajo predvideva uredba, tehnične oblike poročanja Evropski komisiji ter metodologijo in elemente izdelave ocene tveganja, ki je podlaga za uvrstitev nove vrste na seznam EU.

Uredba 1143/2014/EU je namenjena blaženju posledic invazivnih tujerodnih vrst, ki povzročajo ne samo škodo biotski raznovrstnosti, pač pa imajo različne negativne vplive tudi na ekosistemske storitve, nekatere pa tudi negativno vplivajo na gospodarstvo, ogrožajo blaginjo ljudi ali so škodljive za zdravje ljudi. Gre torej za tiste vrste, za katere je bilo s podrobnimi

presojami tveganja ugotovljeno, da imajo izrazito negativne vplive in je smiselno zanje uvesti najstrožje ukrepe na ravni Evropske unije.

Seznam tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, se določa z izvedbenimi uredbami Komisije. Leta 2016 je bilo na seznam uvrščenih 37 tujerodnih vrst. Leta 2017 je bila izvedbena uredba posodobljena in je bilo na seznam dodanih 12 novih tujerodnih vrst. Z drugo posodobitvijo izvedbene uredbe, ki je bila sprejeta julija 2019, je bilo na seznam tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, dodanih še 17 invazivnih tujerodnih vrst. V letu 2022 pa je bilo s tretjo posodobitvijo seznama dodanih še 22 vrst. Skupno je zdaj nadzorovanih 47 invazivnih živalskih in 41 invazivnih rastlinskih tujerodnih vrst.

Skladno z Uredbo 1143/2014/EU za invazivne tujerodne vrste, ki so uvrščene na sezname, veljajo najstrožji ukrepi za preprečitev vnosa in širjenja. Te vrste je prepovedano vnašati v Unijo, jih razmnoževati, gojiti, prevažati, kupovati, prodajati, uporabljati, izmenjevati, posedovati ali jih izpustiti v okolje.

Poleg tega Uredba 1143/2014/EU določa tudi, da morajo države članice:

- pripraviti in izvajati akcijske načrte o najpomembnejših poteh vnosa invazivnih tujerodnih vrst,
- vzpostaviti sistem spremljanja (nadzora) invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo,
- ob zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti vrst, ki zadevajo Unijo, obvestilo o zgodnjem odkritju posredovati Komisiji in državam članicam,
- odkrite vrste odstraniti v zgodnji fazi razširitve, če to ni več mogoče, pa preprečiti njihovo širjenje,
- izvajati ukrepe za obvladovanje močno razširjenih vrst,
- sodelovati in usklajevati delo pri izvajanju ukrepov z drugimi državami članicami, poročati Komisiji o izvajanju Uredbe 1143/2014/EU.

Zaradi sprejema Uredbe 1143/2014/EU so potrebne dopolnitve zakona, ki bodo omogočile njeno učinkovito izvajanje na področju preprečevanja, zmanjšanja in ublažitve škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na biotsko raznovrstnost. Uredba 2014/1143/EU sicer velja in se uporablja neposredno, vendar je nujno, da zakon uredbi ustrezno prilagodi tudi določbe ZON ter uredi način izvajanja uredbe v slovenskem pravnem redu.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Bistveni cilj vseh predlaganih sprememb je odprava nepotrebnih administrativnih ovir in s tem razbremenitev pristojnih organov ter državljanov, izboljšanje upravljanja naravnih vrednot, učinkovitejše ukrepanje v primeru neposrednega ogrožanja državljanov po velikih zvereh, ureditev področja invazivnih tujerodnih vrst, ter uskladitve zakona z veljavno zakonodajo z drugih področij, npr. z gradbeno in prostorsko zakonodajo, zakonodajo s področja zaščite živali in s področja divjadi in lovstva ter drugi manjši popravki in odprava nedoslednosti v veljavnem zakonu.

S spremembami in dopolnitvami zakona je cilj narediti zakonodajo jasnejšo in sistemsko urediti področja, ki v veljavni zakonodaji niso celovito urejena.

2.2 Načela

Predlagane spremembe in dopolnitve temeljijo na načelu večje učinkovitosti sistema ohranjanja narave ob:

- usklajenosti zakonodaj;

- optimiziranju in večji učinkovitosti upravnih dejanj ter upravljanja naravnih vrednot;
- zmanjšanju administrativnih bremen;
- večji varnosti državljanov pred velikimi zvermi;
- ureditvi področja invazivnih tujerodnih vrst;
- ustreznem sankcioniranju kršitev in povečanju učinkovitosti nadzora.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Administrativne poenostavitve

S spremembo 28.c člena ZON je predlagana združitev dovoljenja za javno prireditve in dovoljenja za vožnjo v naravi v en postopek na način, da o dovoljenju odloči pristojna upravna enota v skladu s predpisi, ki urejajo dovoljevanje javne prireditve, pri čemer je v primeru, da se to nanaša na vožnjo v naravi (npr. rally tekma v naravnem okolju), vezana na pozitivno soglasje ZRSVN. Enaka določba se uporablja tudi za prireditve z vožnjo koles v naravnem okolju (dopolnjen 28.d člen).

Z namenom zmanjšanja obsega obveznosti pridobitve naravovarstvenega soglasja in mnenj se izključuje manjše rekonstrukcije in vzdrževanje objekta, kot so opredeljeni s predpisi, ki urejajo graditev objektov ter v določenih primerih posege v poselitvenih območjih (dopolnjen 105. člen).

Ukinja se izdajanje ugotovitvenih odločb o obstoju zavarovanih območjih, ustanovljenih z aktom o zavarovanju - zaznamba zavarovanega območja se bo v zemljiško knjigo vpisovala po sprejemu akta o ustanovitvi zavarovanega območja, na podlagi predloga ministrstva ali občine, odškodnina pa se bo lahko uveljavljala v enem letu po uveljavitvi akta o zavarovanju (dopolnjen 63. in 89. člen).

Z dopolnitvijo v 97. členu se omogoča sprejem splošnih naravovarstvenih smernic, s čimer se zmanjšuje administrativna obremenitev pristojnih organov, zlasti ZRSVN.

Izvedejo se druge uskladitve z gradbeno in prostorsko zakonodajo, upoštevane so uskladitve zaradi integriranja presoje sprejemljivosti v postopke izdaje gradbenih dovoljenj (dopolnjen 105. člen).

Poenostavlja se postopek sklepanja skrbniške pogodbe z vzpostavitvijo izjeme od pravil javnega naročanja. Glede na to, da gre za izvajanje dela nalog javne službe po vnaprej potrjenih cenah ne gre za naročanje blaga in storitev na trgu, se z zakonom vzpostavlja izjema od pravil javnega naročanja. (spremenjen 48. člen).

Izboljšave pri upravljanju naravnih vrednot

Dodaja se določba, da lahko v skladu z aktom o zavarovanju ustanovitelj sam neposredno upravlja zavarovano območje tudi v organizacijski enoti občine ali ministrstva (dopolnjen 59. člen). Za uveljavljanje predkupne pravice je predvideno, da jo na zavarovanih območjih uveljavljata upravljavec zavarovanega območja, v primeru če zavarovano območje nima upravljalca, pa ZRSVN; s predlogom se v zakon dodaja tudi predkupna pravica države na območjih Nature 2000 (dopolnjen 84. člen). Izrecno se omogoči, da ZRSVN izvaja pogodbeno varstvo: sklepa pogodbe o skrbništvu in pogodbe za varstvo naravnih vrednot (dopolnjen 117. člen). Spreminjajo se določbe glede ureditve plačil za obiskovanje naravnih vrednot (novi 149. ter 149.a do 149. d členi) tako, da se zlasti opredeli:

- razloge, zaradi katerih se izjemoma obiskovalcem lahko pogojuje vstop oziroma dostop z zaračunavanjem plačila,
- upravičence za zaračunavanje plačila,
- način določitve višine plačila,
- namene in upravičence za porabo iz plačil zbranih sredstev

- pravila za razdelitev sredstev iz plačil med upravičence,
- prekrške,
- prehodne določbe v zvezi z zatečenim stanjem;

Omogoči se, da neposredni nadzor v zavarovanih območjih kjer je upravljavec ministrstvo ali ZRSVN, izvaja ministrstvo (dopolnjen 156. člen)

Odpravlja se administrativno obremenjujoča zahteva po poročanju Javnega zavoda Triglavski narodni park vladi na pet let, ker zavod že poroča ministrstvu na dve leti ter poglavje o določitvi delov narodnega parka, ki se lahko rabijo, v Načrtu upravljanja TNP (prehodne in končne določbe).

Predvideno je prenehanje veljavnosti 13. člena Zakona o regijskem parku Škocjanske jame, saj se želi izenačiti vse parke na način, da bodo za vse sprejet enak akt upravljanja, kot ga predvideva ZON, to je načrt upravljanja (prehodne in končne določbe).

Zaračunavanje plačil za obiskovanje in ogledovanje naravnih vrednot

S to spremembo ZON je predlagana dopolnitev določil v zvezi s zaračunavanjem plačil za obiskovanje in ogledovanje naravnih vrednot, v zavarovanih območjih in zunaj njih, tako da se dosednji 149. člen nadomesti s členi 149. do 149. d.. Izhodišče ureditve so dejstva, da:

- so na podlagi 41. člena ZON naravne vrednote načelno prosto dostopne vsem, tako da jih lahko vsakdo (ki jih je po 73. členu Ustave Republike Slovenije tudi dolžan varovati) spoznava in doživlja,
- je skrb za naravne vrednote in upravljanje zavarovanih območij z ZON opredeljena kot javna služba ohranjanja narave, pri čemer so med nalogami v 133. členu ZON eksplicitno navedene tudi naloge v zvezi z obiskovanjem naravnih vrednot in zavarovanih območij;
- ZON določa, da upravljavec zavarovanega območja lahko sklepa skrbniške pogodbe, s katerimi v upravljanje zavarovanega območja za izvajanje posameznih operativnih nalog (tudi v zvezi z obiskovanjem) vključuje posameznike in organizacije iz lokalnega okolja;
- je v primeru zakonsko določenih razlogov (zaradi zahtevnih ureditev za obiskovanje ali zaradi velike množičnosti obiskovalcev, ko upravičeni stroški za namen urejanja in usmerjanja obiskovanja močno presegajo povprečje stroškov glede na ostale naravne vrednote oziroma zavarovana območja) izjemoma možno zaračunavati plačilo, predvsem z namenom nadomeščanja takih stroškov;
- sta višina plačil (ki se zaračunavajo izjemoma, skladno z zakonom) ter poraba sredstev iz zbranih plačil transparentna in javno razvidna,
- se sredstva porabljajo za javne namene,
- je višina plačila, ki se zaračunava obiskovalcem, pogojena in utemeljena z razpoložljivostjo javnih sredstev za pokrivanje stroškov v zvezi z obiskovanjem naravnih vrednot.

Z dopolnitvijo ZON se zlasti opredeli razloge, zaradi katerih se izjemoma obiskovalcem lahko pogojuje vstop oziroma dostop z zaračunavanjem plačila, upravičence za zaračunavanje plačila, način določitve višine plačila ter namene in upravičence za porabo iz plačil zbranih sredstev, vključno s pravili za razdelitev sredstev iz plačil med upravičence. Predviden je sprejem podzakonskega predpisa, s katerim se podrobneje opredelijo upravičeni stroški, ki se s plačili nadomestijo, način določitve višine plačil ter način razdeljevanja sredstev zbranih iz plačil. S pravili na podlagi tega predpisa minister o konkretnih vsebinah z odredbo odloči za vsako naravno vrednoto oziroma zavarovano območje posebej.

Ureditev zaračunavanja plačil se nanaša tako na plačila za obisk kot plačila za parkiranje na površinah za mirujoči promet, ki so namenjena obiskovalcem. Nujnost, da se poleg plačil za obisk hkrati obravnava tudi plačilo za parkiranje, izhaja iz dosedanje pravno-formalno neurejene prakse, ko se obiskovalcem z zaračunavanjem parkirnine posredno zaračunava

dostop oziroma vstop do naravne vrednote oziroma zavarovanega območja. Zato je celovita ureditev možna le, če zajema tako plačila za obisk kot plačila za parkiranje motornih vozil. Namen dopolnitve ZON je omogočati še naprej čim večjo brezplačno dostopnost do naravnih vrednot, zato se višina deleža, ki se obiskovalcem lahko zaračuna poleg deleža za nadomestilo stroškov, omejuje in nadzoruje, v primeru, ko se obiskovalcem izjemoma zaračunava plačila za obisk, pa se jim tudi najmanj v enem dnevu na leto omogoči brezplačen obisk.

Opredelitev nalog zavoda za gozdove in upravljalcev lovišč v zvezi z zavarovanimi vrstami velikih zveri in invazivnih vrst

V novih 136. a do 136. c členih se jasno opredeli naloge Zavoda za gozdove Slovenije in upravljalcev lovišč pri upravljanju zavarovanih vrst velikih zveri in se razveljavi določbe ZDLov-1 v zvezi z zavarovanimi vrstami velikih zveri, ki so dosedaj urejale to materijo.

Z namenom učinkovitejšega upravljanja velikih zveri, zlasti v povezavi z interventnim ukrepanjem v primeru neposrednega ogrožanja državljanov so predlagane naslednje vsebine:

- jasna opredelitev nalog Zavoda za gozdove Slovenije (nov 136. a člen) in upravljalcev lovišč (nov 136.b člen) pri upravljanju zavarovanih vrst velikih zveri;
- razveljavitev tozadevnih določb Zakona o divjadi in lovstvu v zvezi z zavarovanimi vrstami;
- uzakonitev hitrega ukrepanja (nov 136. c člen) po upravljalcih lovišč v primeru neposrednega ogrožanja po velikih zvereh:
 - hitro ukrepanje obsega terenski ogled in preveritev situacije, plašenje živali; zasledovanje ranjene živali s psom krvoslednikom in v skrajnem primeru odstrel živali;
 - predvideno je plačilo stroškov hitrega ukrepanja in povrnitev stroškov zavarovanja odgovornosti
 - predvidena objava protokola ukrepanja.

Invazivne tujerodne vrste

Novela uzakonja krovna pravila za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na biotsko raznovrstnost, ki jih je treba urejati na zakonski ravni in ki so potrebna za izvajanje Uredbe 1143/2014/EU:

- razširjeno področje uporabe zakona in definicija invazivne tujerodne vrste (v nadaljnjem besedilu: ITV) (dopolnjena 1. in 11. člen),
- razdelava ukrepov proti ITV (novi 24.a člen),
- pristojni organi (novi 24.b člen, dopolnitve pristojnosti MNVP v 111. členu in ZRSVN v 117. členu),
- izvajalci ukrepov (novi 24.c člen),
- razdelava postopka izdaje izjemnih dovoljenj (nova 24.č in 24.d člen),
- sistem spremljanja (novi 24.e člen),
- zgodnje odkrivanje in hitra odstranitev v zgodnji fazi razširjenosti (novi 24.f člen),
- ocena tveganja in izredni ukrepi (novi 24.g člen),
- akcijski načrti (novi 24.h člen),
- upravljanje močno razširjenih ITV (novi 24.i člen),
- obveznost monitoringa (dopolnjen 108. člen),
- inšpekcijski ukrepi in ukrepi uradnega nadzora nad vnosom in prevozom ITV na seznamu Evropske unije iz tretjih držav (dopolnjen 151. člen, novi 154.a, 154.b in 154.c členi),
- prekrškovne določbe (dopolnjeni členi 160 do 161).

Ureditev problematike vožnje v naravi, izboljšave nadzora in zvišanje glob

Na pristojno ministrstvo so bile naslovljene številne pobude civilne javnosti, naj se problematika glob in prekrškov za to področje ustrezno uredi, zato so predlagane naslednje dopolnitve zakona:

- dopolnitev inšpekcijskega ukrepa ustavitve kolesa, ki vozi v nasprotju z določbami zakona (dopolnitev 153. člena);
- razširitev možnosti zasega vozila na motorni pogon zaradi vožnje v naravnem okolju nad nadmorsko višino 1000 m, v vseh zavarovanih območjih in v območjih Natura 2000 (dopolnitev 153.a člena);
- uzakonitev pooblastila, da naravovarstveni nadzornik lahko za namen neposrednega nadzora dostopa in pridobiva podatke iz evidenc registriranih motornih vozil, centralnega registra prebivalstva in poslovnega registra in da lahko ustavi tudi voznika kolesa (dopolnitev 155. člena);
- vse globe se zvišujejo in uskladijo skladno s prekrškovno zakonodajo (spremenjeni 160. do 161. a členu);
- odpravi se neskladnost prekrškovnih določb pri vožnji v naravi (nižje globe za vožnjo z motornimi vozili kot s kolesi) (prestavitvev iz lažjega prekrška 160. a člen v 161. člen - prekrški).

V predlogu zakona so predvidene tudi manjše uskladitve z veljavno zakonodajo z drugih področij, npr. z gradbeno in prostorsko zakonodajo, zakonodajo s področja zaščite živali in s področja divjadi in lovstva ter drugi manjši popravki in odprava nedoslednosti v veljavnem zakonu.

b) Način reševanja:

S predlaganim zakonom se odpravlja nekatere administrativne obremenitve, uvaja izboljšave pri upravljanju naravnih vrednot, natančneje opredeljuje naloge Zavoda za gozdove in upravljalcev lovišč v zvezi z zavarovanimi vrstami velikih zveri in uzakonja interventno ukrepanje v primeru ogrožanja po velikih zvereh, ureja izvajanje evropske zakonodaje s področja invazivnih tujerodnih vrst, viša globe, povečuje učinkovitost nadzora in usklajuje prekrške v zvezi z vožnjo v naravi ter razveljavlja nekatere določbe v Zakonu o triglavskem narodnem parku in Zakonu o divjadi in lovstvu. V predlogu zakona so predvidene tudi druge manjše uskladitve z veljavno zakonodajo z drugih področij, npr. z gradbeno in prostorsko zakonodajo, zakonodajo s področja zaščite živali in s področja divjadi in lovstva ter drugi manjši popravki in odprava nedoslednosti v veljavnem zakonu.

Novela bo terjala nadaljnje urejanje v podzakonskih predpisih le na področju ogledovanja in obiskovanja naravnih vrednot (pravilnik o načinu določitve višine plačila za obisk naravne vrednote) in ne vpliva na veljavnost obstoječih podzakonskih predpisov oziroma vanje ne posega.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Novela zakona je usklajena z veljavnim pravnim redom in s pravnim redom Evropske unije. S tem zakonom se ureja izvajanje Uredbe 1143/2014/EU.

č) Usklajenost predloga zakona:

...

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predvideno je, da bo imel zakon finančne posledice v ocenjeni vrednosti približno 250.000 eurov letno in sicer zaradi nove ureditve izvajanja Uredbe 1143/2014/EU in uzakonitve pravne podlage za intervencijsko ukrepanje. Na drugi strani je predvideno, da se bodo prihodki državnega proračuna iz naslova nove ureditve zaračunavanja plačil za obiskovanje in ogledovanje naravnih vrednot povečali za 100.000 eurov letno.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Proračunska sredstva za izvajanje zakona so v državnem proračunu že zagotovljena

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Skupina za interventno ukrepanje zaradi ogrožanja po velikih zvereh

V nekaterih državah Evropske unije in njenih državah pogodbenicah, kjer so populacije velikih zveri številčneje zastopane, imajo vzpostavljene protokole ukrepanja in angažirane posebne skupine za interventno ukrepanje ob konfliktnih dogodkih. Te države so Italija, Švica, Avstrija, Nemčija – Bavarska. Pri pregledu opisanih ureditev je pomembno upoštevati dejstvo, da navedene države nimajo primerljivega lovskega sistema kot Slovenija in da je slovenski lovski sistem unikatni v Evropi zaradi svojega celovitega pristopa k upravljanju z divjadjo in lovstvom, pomemben deležnik upravljanja z zvermi v Republiki Sloveniji, ki izvaja tudi naloge predstavljenih interventnih skupin v drugih državah, je tudi Zavod za gozdove Slovenije.

Italija

V italijanskem protokolu ukrepanja je v primerih konfliktov predvideno aktiviranje skupine, ki je usposobljena za reagiranje v nujnih primerih. Med ukrepi, ki se izvajajo v primeru konfliktov, pa so okrepitev sistema spremljanja, informiranje potencialnih oškodovancev (kmetovalcev, lastnikov, osamljenih hiš, turistov, gobarjev,...), zapiranje živine čez noč v hlev in izvajanje drugih varnostnih ukrepov, hitro odstranjevanje kadavrov s pašnikov, ustrezno ravnanje z organskimi odpadki, z eventualno prilagoditvijo zaboju in odlagališč, izvajanje ukrepov za preprečevanje škodnih primerov v kmetijstvu, aktiviranje skupine, ki je usposobljena za reagiranje v nujnih primerih, izvajanje ukrepov za ponovno vzpostavitev primarnega nezaupanja velikih zveri do človeka – averzivne metode (svetlobni signali, zvočni signali, gumijasti naboji,...), ulov, namestitve oddajnika in izpust živali, ulov živali za odstranitev in v skrajnem primeru usmrnitev živali.

Švica

Švicarski protokol predvideva različne ukrepe v primeru konfliktnih situacij, ki so prilagojeni obnašanju velike zveri in oceni nevarnosti. V primeru neproblematičnega obnašanja (naključno bližnje srečanje, pogostejše opažanje) velike zveri so ukrepi milejši (npr. informiranje, monitoring, preprečevanje škod), medtem ko se ob stopnjevanju problematičnosti obnašanja (povzročanje škod, pogostejšem zadrževanju v naselju ali kazanju znakov agresivnosti) ter s tem tudi večje nevarnosti, ti ukrepi stopnjujejo in postajajo hujši (intenzivnejši monitoring in

informiranje, odlov ali v skrajnem primeru tudi odstrel). Zvezna vlada za okolje za primer konfliktov z velikimi zvermi v sodelovanju s prizadetimi kantoni ustanovi odvrailno intervencijsko skupino, sestavljeno iz izkušenih strokovnjakov in kantonalnih redarjev. Za odvrailanje se uporabljajo vsa učinkovita sredstva, v skladu s protokolom, pri čemer o primernosti uporabe sredstev po protokolu odloči Intervencijska skupina. O uporabi odvrailne intervencijske skupine odloča interkantonalna komisija. Iz varnostnih razlogov je pri vsaki intervencijski akciji prisoten vsaj en redar, ki je pooblaščen za nošenje ustreznega orožja. Med izvajanjem ukrepov in po njem intervencijska skupina natančno identificira zver in stalno poroča interkantonalni komisiji. Zvezna vlada krije stroške ukrepov. Če je mogoče, kantoni sodelujejo z napotitvijo svojih rangerjev ali, če je potrebno, z drugačno logistično podporo.

Zelo podoben švicarskemu je tudi protokol v Avstriji in Nemčiji (Bavarska). Tudi v teh državah so ukrepi prilagojeni stopnjevanju tveganja za ljudi in nujnosti ukrepanja.

Avstrija

V Avstriji Intervencijsko skupino aktivira pristojni organ, kadar je zaradi kritičnih razmer ali dogodkov potreben odstrel ali ulov zveri. Delovanje intervencijske enote se vedno izvaja pod vodstvom tkim. zagovornika zveri. Ukrepi predvidevajo med drugim ulov, omamljanje, namestitev oddajnika in njegovo začasno spremljanje. Člani intervencijske delujejo po navodilih zagovornika zveri. Intervencijska skupina se organizira na podlagi obvestila in posvetovanja s pristojnimi organi (okrožni upravni organ ali deželna vlada). Pred intervencijo morajo imeti člani skupine sklenjeno ustrezno zavarovanje. V primeru potrebe po intervenciji v več zveznih deželah morajo sosednja okrožja oblikovati skupne intervencijske enote. Člani intervencijske skupine so strokovnjaki, ki imajo znanje in izkušnje pri ravnanju z velikimi zvermi na podlagi njihovih dejavnosti ali usposabljanja. Za njihovo delovanje je potrebna veliko strokovnega znanja in izkušenj, rutinske, fizične in psihološke pripravljenosti ter dobro sodelovanje vseh deležnikov.

Nemčija (Bavarska)

Intervencijska skupina se v primerih potrebe po hitrem ukrepanju aktivira tudi v Nemčiji. Če je potreben intenziven nadzor in ukrepanje (npr. odlov, odvrailanje, odstrel), pristojnim organom tudi na Bavarskem priskoči na pomoč intervencijska skupina in zagovornik velikih zveri.

Slovaška

Slovaška ima intervencijsko skupino za rjavega medveda. Od 2020 – 2025 IS deluje okrepljena, financirana je iz državnega operativnega programa, načrtujejo, da bi kasneje ohranili to skupino kot stalno delujočo, če bodo zagotovili trajni vir financiranja. IS ima 13 članov, delujejo 3 intervencijske skupine po 4 ljudi, en je koordinator za celo Slovaško. Skupina pokriva celotno Slovaško, vsaka ima pristojnost nad določenim delom Slovaške, po tretjinah. Vsi člani so redno zaposleni na državni agenciji Ministrstva za okolje (State Nature Conservancy), kamor spada tudi ohranjanje narave. Financirajo se iz projektnih sredstev, ki bodo na voljo do 2025. Za stalno pripravljenost dobijo dodatek, ki se izplača neposredno na podlagi Zakona o javnih uslužbencih, za to ne potrebujejo nobene dodatne normativne podlage. Za odhod na teren izven delovnega časa so plačani dodatno. Delujejo kot poseben sektor znotraj agencije in imajo pooblastila za delo z zavarovanimi vrstami, tudi za odvzem z odstrelom. Člani IS so ekologi, biologi, nekaj članov je lovcev, pogodbeno z njimi sodeluje veterinar (za uspavanje, odločanje za usmrtilitev ali reševanje živali v primeru povozov, zastrelav...). IS deluje polni delovni čas plus pripravljenost. Klice sprejemajo 24/7, kličejo jih tudi v primeru prometnih nesreč (pokliče jih Policija). V primeru klica gredo na teren, najprej

izvedejo preventivne ukrepe, če je treba nastavijo kamere, električne ograje, ljudi na terenu izobražujejo/ozaveščajo. Če medveda najdejo, ga najprej poskušajo odvrniti z lučmi, petardami, praznimi strelji in podobno. Če še to ne pomaga odgnati medveda v roku 2-3 tednov, napišejo poročilo in zaprosijo za dovoljenje za odstrel. Dovoljenje izda ministrstvo za okolje. Za odstrel morajo dobiti tudi odobritev vodstva agencije in drugih dveh intervencijskih skupin. V vaseh ne streljajo, ampak žival najprej spodijo na lovno površino. V nujnih primerih, ko ni mogoče odlašati (višja sila, primer povoza sredi noči, ko je treba žival usmrtiti ali ko je neposreden napad na človeka), lahko usmrtijo žival sami, brez dovoljenja. V tem primeru napišejo poročilo, da je šlo za višjo silo in o tem obvestijo ministrstvo. Uporabljajo tudi pse krvosledce, ki so v lasti članov IS. Zavarovanje iz projekta je urejeno samo za pse, člani IS pa niso zavarovani. V času izven izrednih dogodkov na klic IS izvaja komunikacijske aktivnosti, sodeluje z mediji, pripravlja rekonstrukcije napadov, izvajajo monitoringe, terensko kontrolo teritorija, spremljajo krivolov, delajo z ljudmi na terenu, ozaveščajo, testno posojajo električne ograje in jih pomagajo namestiti ter učiti o pravilni rabi (preden se lastniki odločijo za nakup).

Romunija

Leta 2021 je bil sprejet odlok o odobritvi metod takojšnjega posredovanja za preprečevanje in boj proti napadom osebkov rjavega medveda na ljudi in njihovo lastnino (O.U.G. nr. 81/2021 privind aprobarea metodelor de intervenție imediată pentru prevenirea și combaterea atacurilor exemplarelor de urs brun asupra persoanelor și bunurilor acestora – contravenții și sancțiuni (Legea nr. 197/2022)), ki ureja način takojšnjega posredovanja za preprečevanje in zatiranje napadov rjavega medveda na ljudi in njihovo premoženje ter vzpostavlja sistem spremljanja takojšnjih posegov na osebkove medveda z odgonom, umiritvijo in preselitvijo ali odvzemom z evtanazijo ali ustrelitvijo. Upravno-teritorialna enota lahko zaradi izvajanja določb odloka o izrednih razmerah in zagotavljanja specializiranih storitev odгона, preselitve ali odvzema z odstrelom osebkov medveda sklene enotno pogodbo za zagotavljanje stalnosti/takojšnje intervencije. storitve za preprečevanje in zatiranje napadov rjavega medveda z upravljavcem lovišča v okviru upravno-teritorialne enote, v skladu z zakonodajo s področja javnega naročanja. Stroški vzdrževanja po takojšnjem posegu preseljenih medvedjih mladičev se krijejo iz državnega proračuna, preko proračuna Ministrstva za okolje, vode in gozdove. Višino in način njihovega dodeljevanja z odredbo potrdi minister za okolje, vode in gozdove.

Dovoljevanje posegov

Avstrija

V Avstriji je normativno urejanje področja ohranjanja narave v pristojnosti dežel. Opis okvirjev dovoljevanja posegov v naravo je povzet iz zakonodaje dežele Štajerske.

V skladu s 26. členom Štajerskega zakona o ohranjanju narave 2017 - StNSchG 2017 so dovoljenja so potrebna za naslednje posege v naravo:

1. Na območju ledeniških jezer in ribnikov, vključno z vplivnim pasom do 10 m, za gradnjo zgradb in objektov in spreminjanje terena.
2. Na območju naravno tekočih vodnih teles, vključno z njihovimi starimi vodnimi telesi (stari in mrtvi rokavi, reke ipd.), za gradnjo hidroelektrarn, vključno z vsemi spremljajočimi objekti, in spremembo obratovanja v obsegu, ki lahko vpliva na ekološko funkcionalnost ali videz vodotoka, objekte in objekte, ki vključujejo prestavitev struge ali bistveno spremembo struge ali brežin; cevovode, ki presegajo velikost mostne konstrukcije; dodatke in nasipe, nahajališča materiala ali mesta pridobivanja peska in proda na območju dna ali v 10 m širokem pasu zemljišča, merjeno v notranjosti od obale, z izjemo manjših odstranjevanj zemlje za osebno uporabo, ki se izvajajo brez posebnih naprav; odstranjevanje drevja in grmovja z obrežnega

rastlinja, za katerega ne veljajo gozdarski predpisi, razen občasnega čiščenja rastlinja, ki ne ogroža obstoja ali se izvaja na podlagi zakonske ali uradne odredbe, in poseka,

3. Na območjih varstva krajine, zunaj pozidanih območij in na območju ledeniških jezer in ribnikov ter naravnih tekočih voda, za pridobivanje zemlje (kamnolomi, obrati za pridobivanje glin, peska, proda in šote, rudarjenje nahajališč itd.) ali širitev obstoječih pridobivalnih mest; gradnjo objektov in objektov, ki niso na stavbnem zemljišču, razen zavetij, krmišč ter objektov in objektov, ki so bistveni za kmetijsko in gozdarsko gospodarjenje; premike zemlje, ki niso povezani z gradnjo zgradb in objektov, trajno odstranitev grmovja ali žive meje stran od domačih vrtov,

4. posegi znotraj območij Natura 2000,

5. posegi v zaščiteni krajini in v zavarovanih območjih.

Vloga mora vsebovati ukrepe, s katerimi se je mogoče škodljivim vplivom izogniti, jih omejiti ali, kolikor je mogoče, izravnati, organ pa lahko v postopku presoje vplivov na naravo zahteva tudi predložitev dokumentov o smiselnih alternativah projekta, ki se uporabljajo za presojo verjetnih vplivov projekta ali ukrepa na naravo in krajino ter vključitev javnosti.

Nemčija

V Nemčiji velja zvezni Zakon o ohranjanju narave in upravljanju krajine, poleg njega pa tudi zakoni posameznih zveznih dežel.

S spremembo »Izvedbenega zakona Spodnje Saške za Zvezni zakon o ohranjanju narave« (NAGBNatSchG) je od 1. januarja 2021 v veljavi uredba o posegih v ohranjanje narave (od 22. septembra 2022 preimenovana v NNatSchG) za številne projekte, ki sicer ne zahteva odobritve v skladu z gradbeno zakonodajo ali drugimi pravnimi določbami. To pomeni, da je treba za projekte, ki bistveno poslabšajo funkcionalnost naravnega ekosistema in njegovih zavarovanih dobrin (tla, površinske in podzemne vode, podnebje, rastlinske in živalske združbe) in/ali krajine, pridobiti soglasje organa, pristojnega za ohranjanje narave.

Organ za varstvo narave v vsakem posameznem primeru preveri, ali bo načrtovani projekt bistveno poslabšal delovanje in funkcionalnost naravnega ekosistema ali krajine. V nadaljevanju je seznam projektov, ki praviloma predstavljajo poseg v naravo in krajino in zato potencialno zahtevajo soglasje (če niso povezani s projektom za gradbeno dovoljenje) (seznam je odprt, ni izčrpen):

Odstranjevanje lesnatih rastlin (tudi v pozidanih območjih)

Pri odstranjevanju ali obsežnem obrezovanju dreves:

- V drevoredih, drevoredih, naravnem poljskem drevju in drugih poljskih živih mejah
- Na travnikih in pašnikih sadnega drevja (od 2.500 m² dalje običajno velja zakonsko varstvo biotopa)

Na območjih, kjer predpisi o varstvu dreves ne veljajo, za odstranitev ali znatno obrezovanje:

- Domači listavci z obsegom debla >200 cm
- Borova drevesa z obsegom debla >200 cm v Geestu (Wedemark, Neustadt, Burgdorf, Burgwedel, Isernhagen, Uetze, Wunstorf, Garbsen, Langenhagen)
- Skupine dreves z najmanj 3 drevesi >100 cm obsega debla, če so prizadeti domači listavci ali borovci v Geestu (glej zgoraj).
- Rast lesa >30 m² osnovne površine, ne glede na prizadeto vrsto ali velikost debla

Odstranjevanje dreves na površinah, ki se uporabljajo za vrtnarjenje (npr. v zasebnih vrtovih), na splošno ne predstavlja posega v skladu s členom 17 (3) BNatSchG.

Sprememba ekološko vrednih posameznih struktur, npr.

- mejice,
- suhozidi,
- majhna vodna telesa in vodna telesa, ki odtekajo samo eno posest,
- druge dragocene reliefne strukture, kot so vdolbine, vrhovi hribov, majhne strme stene.

Kmetijski objekti in ukrepi, npr.:

- spreminjanje trajnega travinja v obdelovalne površine, nasade kratkega kolobarja, posevke božičnih dreves itd.;
- kmetijska raba mokrišč;
- nova gradnja ali razširitev drenažnih ukrepov, kot so jarki ali odtoki;
- ukrepi za izboljšanje, kot je globoko oranje, hlajenje bagra ali gojenje peska

Gradbeni projekti (vključno s projekti, za katere ni potrebno gradbeno dovoljenje) s površino 50 m² ali več, npr.:

- gradnja in širitev kmetijskih objektov tlorisne površine manj kot 100 m² in višine 5 m, ki se uporabljajo za začasno zaščito živali ali skladiščenje kmetijskih pridelkov;
- gradnja ali predelava kmetijskih ali vrtnarskih rastlinjakov do višine 5 m;
- zasipanja in izkopi do 3 m višine/globine in do 300 m² površine;
- gradnja in urejanje kmetijskih in gozdarskih poti z vodnimi površinami do širine cestišča 3,5 m;
- gradnja in predelava kmetijskih ali gozdarskih skladiščnih in parkirnih površin (razen prostorsko omejenih lesenih pilotov);

Drugi projekti, npr.

- polaganje podzemnih kablov na prostem zunaj ulic, železniških tirov in tlakovanih poti;
- gradnja in predelava nadzemnih vodov;
- izgradnja malih vetrnih turbin do 15 m višine ali do 2 m višine na objektih
- gradnja in širitev zunanjih vrtov.

Če so prizadetosti razumljivo neizogibne, jih je treba nadomestiti ali nadomestiti z ukrepi za ohranjanje narave in upravljanje krajine. Pri tem kompenzacija pomeni, da se na enak način v prostorski bližini posega vzpostavijo okrnjene funkcije naravnega ravnovesja in krajini primerno obnovi ali preoblikuje krajino. Nadomestitev pomeni, da se na prizadetem naravnem območju na enak način vzpostavijo okrnjene funkcije naravnega ravnovesja in krajini primerno preoblikuje krajina. V posameznih primerih se lahko izplača tudi nadomestni znesek, ki ga organ za ohranjanje narave nato porabi za ustrezne ukrepe.

Odškodninske in nadomestne ukrepe je treba ohranjati in pravno zavarovati. Za izvajanje, vzdrževanje in zavarovanje izravnalnih in nadomestnih ukrepov je odgovorna odgovorna oseba oziroma njen pravni naslednik. Če se prizadetosti ni mogoče izogniti ali jih ni mogoče nadomestiti ali nadomestiti v razumnem roku (in so interesi ohranjanja narave in upravljanja krajine pred drugimi), poseg ni dovoljen.

Posamezni projekt je treba prijaviti in pisno obrazložiti na objavljenem obrazcu. Organ za varstvo narave nato preveri, ali je potrebno dovoljenje. Odvisno od obsega projekta in možnega vpliva pomislekov glede varstva vrst bodo se lahko zahtevajo tudi dodatna poročila (člen 17, odstavek 4, stavek 2 BNatSchG). Če so prizadeta območja, ki so zavarovana z zakonom o ohranjanju narave (kot so krajinski ali naravni rezervati, naravni spomeniki, zakonsko zavarovani biotopi), je treba upoštevati tudi zadevne predpise o njihovem varstvu.

Hrvaška

Ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, pred začetkom postopka izdaje lokacijskega dovoljenja oziroma med postopkom za izdajo lokacijskega dovoljenja za posege zunaj meja območja gradnje določi pogoje varstva narave za objekte, za katere osrednji organ državne uprave, pristojen za urejanje prostora in graditev izda lokacijsko dovoljenje po posebnem predpisu, ki ureja urejanje prostora.

Presoja sprejemljivosti posega na območja Natura 2000 oz. ekološko mrežo se izvede v skladu z načelom previdnosti, da se vplivi posega na ohranitvene cilje in celovitost območja ekološkega omrežja zmanjšajo na razumno mero.

Presoja sprejemljivosti posega se izvede v okviru priprave nameravanega posega, pred izdajo lokacijskega dovoljenja ali izdajo drugega potrebnega soglasja za izvedbo posega.

Za posege, za katere je s posebnim predpisom, ki ureja varstvo okolja, predpisana presoja vplivov na okolje, se presoja sprejemljivosti izvede v okviru postopka presoje vplivov na okolje.

Ministrstvo izda dovoljenja na območju strogega rezervata, narodnega parka, posebnega rezervata in naravnega parka ter določi pogoje varstva narave pred začetkom postopka za lokacijsko dovoljenje ali med postopkom. o izdaji lokacijskega dovoljenja za poseg v območje narodnega parka, posebnega rezervata in naravnega parka. Upravni organ lokalne samouprave izda in določi pogoje varstva narave pred začetkom postopka za lokacijsko dovoljenje oziroma med postopkom za izdajo lokacijskega dovoljenja za obratovanje na naravnem območju. spomenik, krajinski park, krajinski pomen, park-gozd in spomenik parkovne arhitekture.

Izdajanje aktov v zvezi z ustanavljanjem zavarovanih območij

Avstrija (Štajerska)

V avstrijski deželi Štajerski mora biti v postopku ustanavljanja zavarovanih območij lastnik zemljišča dokazljivo pisno obveščen o nameravani razglasitvi za naravni spomenik ali zavarovani del krajine z navedbo pravnih učinkov. Lastnik zemljišča mora o tem takoj obvestiti vse uporabnike zemljišča. Lastnik zemljišča lahko ugovarja v osmih tednih od dneva vročitve pisnega obvestila. Poleg tega mora biti občina obveščena o uvedbi postopka.

Takoj po začetku veljavnosti akta o zavarovanju pristojni organ predloži zemljiškooknjižnemu sodišču predlog za vpis in zemljiškooknjižno sodišče vpiše dejstvo zavarovanja v zemljiško knjigo.

Hrvaška

Akt o razglasitvi zavarovanega območja se objavi v Uradnem listu. Kartografski prikaz zavarovanega območja v analogni in digitalni obliki hrani izdajalec akta o razglasitvi, po en izvod akta in kartografskega prikaza pa mora predložiti ministrstvu in zavodu. Akt o razglasitvi zavarovanega območja sprejemnik predloži regionalnemu uradu za kataster, zaradi evidentiranja. Ko pristojni območni urad za kataster evidentira poseben pravni režim, po uradni dolžnosti predloži pristojnemu zemljiškooknjižnemu sodišču seznam parcel za vpis zaznambe posebnega pravnega režima - zavarovanega območja v zemljiško knjigo, sklicujoč se na akt, na podlagi katerega je bil izveden postopek vpisa posebnega pravnega režima v njihove evidence. Vpis se na podlagi tega predloga opravi v zemljiški knjigi ne glede na obstoječe vpise v zemljiško knjigo.

Nemčija

Zvezni nemški zakon določa, da se obstoj zavarovanih območij vpiše v evidence. Večina nemških dežel v svoji zakonodaji ureja le obveščanje lastnikov o nastanku zavarovanega območja, pri čemer pa pravne posledice nastanka zavarovanega območja niso vezane na obveščanje lastnika, ampak se uveljavijo že s samim nastankom zavarovanega območja oziroma sprejemom akta o zavarovanju. Zemljiškoknjižno sodišče po nastanku zavarovanega območja na zahtevo pristojnega organa to dejstvo zaznamuje v zemljiški knjigi.

Zaračunavanje plačil v zavarovanih območjih

Italija

Večina naravnih vrednot in zavarovanih območij je za obiskovalce prosto dostopnih. V Sloveniji najbližjem Parco Naturale Prealpi Giulie za ogled naravnih vrednot in delov parka ne zaračunavajo nobenih vstopnin. Tudi v treh naravnih parkih v Dolomitih na Južnem Tirolskem, kot so Parco Naturale Puez Odle, Parco Naturale Sciliar-Catinaccio in Parco Naturale di Fanes-Sennes-Braies ni plačljivih naravnih vrednot. Primer brezplačnega obiskovanja je tudi za obisk urejena soteska Infernaccio v narodnem parku Monti Sibillini v Apeninih. Tam je plačljivo le parkiranje. Primer plačljive naravne znamenitosti je soteska Bletterbach južno od Bolzana, ki je del Geoparka Bletterbach. Tam je plačljiv vstop (9 EUR), kar ureja institucija, ki upravlja Geopark, pri čemer plačilo vključuje ogled razstave v informacijskem centru, Geo muzej, izposajo čelade in prost celodnevni pohod po soteski. Plačila zaračunavajo tudi nekateri deželni naravni rezervati, vendar le, če nudijo določene storitve (sanitarije ipd.), sicer se lahko zbirajo le prostovoljni prispevki. Upravljavci (zadruge) zbrana plačila zadržijo, občini, s katero imajo pogodbo o upravljanju rezervata, pa morajo ob koncu leta prikazati obračun in podatke o številu obiskovalcev. Zavarovana Belopeška jezera so prosto dostopna peš ali s kolesom, za obisk z avtomobilom občina zaračunava plačilo (4 EUR na osebni avto).

Norveška

Nobena naravna vrednota in nobeno zavarovano območje ni plačljivo.

Avstrija

Načelno je vstop v zavarovana območja brezplačen. Plačljivi pa so ponekod posamezni info centri, vodenja, vožnje z avtobusi, parkiranje, ponekod pa tudi dostopi do naravnih vrednot. Primer so Krimlski (Krimml) slapovi, ki ležijo znotraj največjega narodnega parka v Avstriji (Hohe Taueren), z njimi (s potjo, vstopnino, info centrom) pa upravlja avstrijska planinska zveza. Skupaj z narodnim parkom objavljajo, da se sredstva zbrana od vstopnin (8 EUR) namenjajo za vzdrževanje poti do slapov, sanitarij, varstvo narave, okoljske ukrepe, okoljsko izobraževanje in informiranje. Primer zaračunavanja plačila na naravni vrednoti zunaj zavarovanega območja je soteska Čepa pod Ljubeljem, ki je tudi prekomerno obremenjena z infrastrukturo. Plačilo (8,5 EUR) vključuje prevoz z avtobusom do izhodišča. Drug primer plačljive soteske (5 EUR) je Baernschuzklamm na avstrijskem Štajerskem, ki ima urejene zahtevne ureditve (galerije, lestve v dolžini 1,3 km) in brez teh ureditev obisk ni mogoč. Tudi tu za infrastrukturo skrbi avstrijska planinska zveza.

Hrvaška

V Republiki Hrvaški je osem narodnih parkov, ki jih upravljajo javni zavodi, ustanovljeni s strani vlade. Za obisk narodnega parka se plača pristojbina javnemu zavodu (vstopnina), ki upravlja narodni park. Vstopnine so v svetovnem merilu nadpovprečno visoke (40 EUR na osebo v NP Plitvice, NP Krka), zbrana sredstva pa naj bi se uporabljala za pokrivanje stroškov upravljanja parkov. Dodatna pristojbina se plača za morebitne izlete s plovili ali avtobusi javnega zavoda, strokovno vodenje, izobraževalne programe in podobno. Cenik vstopnic in pristojbin je vključen v letni program varstva, vzdrževanja, ohranjanja, promocije in upravljanja narodnega parka ali pa se sprejme s posebno odločbo sveta javnega zavoda.

Invazivne tujerodne vrste

Hrvaška

Zakon o preprečevanju vnosa in širjenja tujerodnih in invazivnih tujerodnih vrst ter ravnanju z njimi (Ur. l. št. 15/18, 14/19) prepoveduje vnos tujerodnih vrst v naravo in ekosisteme, kjer naravno ne živijo, in njihovo dajanje na trg Republike Hrvaške. Odstopanje od prepovedi je izjemoma možno, kadar to ne predstavlja nevarnosti za domorodno biotsko raznovrstnost, zdravje ljudi ali gospodarstvo, kar je treba oceniti za vsako posamezno vrsto in situacijo.

Zakon o varstvu narave (Uradni list 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) ureja sistem varstva narave in njegove dele. S tem zakonom se v pravni red Republike Hrvaške prenašajo direktive EU: Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prostoživečih ptic. Ministrstvo za gospodarstvo in trajnostni razvoj je na podlagi Zakona o varstvu narave (Ur. l. št. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) sprejelo Pravilnik o tujerodnih vrstah, ki se lahko dajejo v promet, in invazivnih tujerodnih vrstah (Uradni list 17/17). Temu odloku je priložen seznam tujih vrst, ki trenutno ne predstavljajo ekološkega tveganja za biotsko raznovrstnost Republike Hrvaške (t.i. "beli seznam") in za katere obstaja veliko zanimanje na trgu Republike Hrvaške.

Strategija in akcijski načrt za varstvo narave Republike Hrvaške za obdobje od 2017 do 2025 (Uradne novine 72/17) je temeljni dokument varstva narave, ki določa dolgoročne cilje in usmeritve za ohranjanje biotske raznovrstnosti in geodiverzitete, kakor tudi način njegovega izvajanja. Eden od posebnih ciljev strategije je vzpostavitev sistema upravljanja s tujerodnimi vrstami ter izvajanje ukrepov za preprečevanje vnosa in širjenja ter zatiranje invazivnih tujerodnih vrst. Zbiranje podatkov in vzdrževanje baz podatkov o invazivnih tujerodnih vrstah ter izobraževanje in ozaveščanje javnosti so pomembni segmenti upravljanja z invazivnimi tujerodnimi vrstami.

Slovaška

Zakon o preprečevanju širjenja invazivnih vrst (ZÁKON z 10. mája 2019 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) je državni zbor Slovaške republike potrdil v tretji obravnavi 10. maja 2019. Ta novi zakon je pripravilo Ministrstvo za okolje Slovaške republike v zvezi s pripadajočo uredbo Evropske unije, ki določa pravila za preprečevanje, minimiziranje in blažitev škodljivih vplivov vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost v Evropski uniji. V njem so med pomembnimi določbami zlasti tiste o dolžnostih in pooblastilih oseb (§ 3) ter akcijski načrti (§ 7).

Lastniki, upravljavci, uporabniki zemljišč imajo dolžnost skrbeti za zemljišča tako, da se invazivne tujerodne vrste rastlin in dreves ne širijo na druga zemljišča, v primeru njihovega pojava pa so jih dolžni odstraniti.

Prepovedano je vnašanje invazivnih tujerodnih vrst na ozemlje Unije/Slovaške republike (odvisno od tega, ali gre za vrsto, ki zadeva Unijo ali Slovaško republiko), prepovedano je njihovo posedovanje, razmnoževanje, prevažanje, razen prevoza v zvezi z njihovo odstranitvijo (vrste, ki zadevajo Unijo), prevozom v Unijo, iz Unije ali znotraj nje, dajo na trg, uporabljanje, izmenjevanje, omogočanje razmnoževanja, vzreja, gojenje ali izpuščanje v okolje.

Fizične in pravne osebe, ki opravljajo dejavnosti, ki lahko povzročijo izpust invazivnih tujerodnih vrst, uvrščenih na nacionalni seznam ali seznam Evropske unije, v okolje ali njihovo širjenje v okolje, morajo sprejeti ukrepe za preprečitev takega uhajanja ali širjenja. Lastnik ali upravljavec zemljišča je dolžan s svojega zemljišča odstraniti invazivne tujerodne vrste, ki so uvrščene na nacionalni seznam ali seznam Evropske unije, in za zemljišče skrbeti tako, da se prepreči njihovo širjenje. Ta obveznost ne velja za ribe in divjad, kadar to obveznost zagotovi lovski ali ribiški upravljalec. Če zemljišče uporablja oseba, ki ni lastnik ali upravljavec zemljišča, ima te obveznosti uporabnik zemljišča. Pri gozdnih zemljiščih te obveznosti izpolnjuje upravljavec gozda v okviru dejavnosti, ki jih izvaja v okviru običajnega gospodarjenja z gozdovi in tudi v okviru zagotavljanja ukrepov, določenih z akcijskim načrtom.

Pogoje in načine odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst, navedenih na nacionalnem seznamu in seznamu Evropske unije, določi Ministrstvo za okolje Slovaške republike z odlokom.

Madžarska

Področje invazivnih tujerodnih vrst ureja zakon CXXXVII. törvény egyes törvényeknek az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzésével és kezelésével összefüggésben történő módosításáról iz leta 2016 o spremembi posameznih zakonov v zvezi s preprečevanjem in obvladovanjem vnosa oziroma vnosa in širjenja tujerodnih invazivnih vrst. Učinkovito izvajanje predpisov iz uredbe namreč zahteva sodelovanje ustreznih strokovnih področij, zato so v izvajanje sistema upravljanja invazivnih vrst vključena v različna strokovna področja in organi (varstvo narave, kmetijstvo, gozdarstvo, divjad, ribogojstvo, nadzor prehranske verige).

Zakon ureja pravila pri izdajanju dovoljenj in inšpekcijskem nadzoru za uvoz, prevoz, izvoz, zadrževanje, razmnoževanje, gojitev, vzrejo, križanje, prodajo ali uporabo osebkov invazivnih tujerodnih vrst. Obseg invazivnih tujerodnih vrst, ki ogrožajo Madžarsko, določi minister, pristojen za ohranjanje narave, z ministrsko uredbo, po pridobitvi mnenj drugih resornih ministrov. Trenutno te ministrske uredbe še ni, problematiko invazivnih tujerodnih vrst pa obravnavajo posamezni področni zakoni. Pristojni organi izdajajo dovoljenja, izvajajo nadzor, nalagajo obveznosti in globe v zvezi s tujerodnimi invazivnimi vrstami. Zakon določa pristojne organe, ki so določeni za opravljanje teh nalog.

Osnovna pravila vsebujejo obveznosti varstva pred tujerodnimi invazivnimi vrstami, to je organe, ki se jim lahko naloži izvajanje nalog, pogoje za izvzetje od izvajanja varstva, načina izvajanja ukrepov, pa tudi določbe v zvezi s povračilom stroškov odstranjevanja invazivnih vrst. V prvi vrsti je dolžan izvajati varstvo tisti, ki vnese tujerodno invazivno vrsto. Če identitete te osebe ni mogoče ugotoviti, lahko organ lastnika, uporabnika ali upravljavca prizadetega območja zaveže k izvedbi te naloge. Po drugi strani pa je lastnik, uporabnik ali upravljavec prizadetega območja oproščen te obveznosti, če mu ni mogoče očitati vnosa in naselitve tujerodne invazivne vrste in je pri svojem delovanju ravnal skrbno. Če ni vnesel tujerodne invazivne vrste niti lastnik, uporabnik ali skrbnik prizadetega območja in kljub uradnemu obvestilu ne more izvesti varstva, potem organ izvede odstranitev po uradni dolžnosti in na svoj račun, tkim. državno varstvo. Če stroškov varstva javnega interesa pred tujerodnimi invazivnimi vrstami ne krije zavezanec oziroma če pride do državnega varstva, se stroški tega

lahko financirajo iz okvira proračunskih sredstev, ki se zagotavljajo v okviru proračunskih sredstev Ministrstva za kmetijstvo.

Poleg zakonodaje se problematika tujerodnih invazivnih vrst pojavlja kot prednostna naloga tudi v več domačih strategijah. Državna strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti (Nacionalna strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti 2015–2020), ki jo je Državni zbor sprejel leta 2015, in IV. IV, je samostojna priloga Nacionalnega programa varstva okolja. Državni temeljni načrt ohranjanja narave (Osnovni načrt) v ločenih poglavjih obravnava nujnost ukrepanja proti tujerodnim invazivnim vrstam ob upoštevanju mednarodnih priporočil in strategije EU.

Nemčija

Uredba EU velja neposredno v državah članicah. Ravnanje z invazivnimi tujerodnimi vrstami je v Nemčiji celovito urejeno v odstavkih 40 do 40f zveznega Zakona o ohranjanju narave ki določa izvajanje v skladu z nacionalno zakonodajo in zlasti opredeljuje pravice in obveznosti prizadetih in organov. Zakon je začel veljati 9. septembra 2017. Za izvrševanje so na splošno odgovorne zvezne države. Za izvajanje ukrepov so pristojni okrožni uradi.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejem zakona bo imel pozitiven vpliv na postopke, saj bo razbremenil pristojne organe nekaterih nepotrebnih postopkov, in sicer je predlagano:

- združevanje dovoljenja za javno prireditve in dovoljenja za vožnjo v naravi v en postopek,
- zmanjšanje obsega obveznosti pridobitve naravovarstvenega soglasja in mnenj (izvzema se manjše rekonstrukcije in vzdrževanje objekta ter v določenih primerih izvzetje obveznosti NVS v poselitvenih območjih),
- ukinitve izdajanja ugotovitvenih odločb o obstoju zavarovanih območjih, ustanovljenih z aktom o zavarovanju; zaznamba zavarovanega območja se bo v zemljiško knjigo vpisovala po sprejemu akta o ustanovitvi zavarovanega območja, na podlagi predloga ministrstva ali občine, odškodnina pa se bo lahko uveljavljala v enem letu po uveljavitvi akta o zavarovanju,
- poenostavitve pri izdajanju naravovarstvenih smernic,
- poenostavljen postopek sklepanja skrbniške pogodbe z vzpostavitvijo izjeme od pravil javnega naročanja.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Z administrativnimi poenostavitvami, opisanimi pod točko a) bodo v administrativnem smislu razbremenjene tudi stranke, saj se zmanjšuje obseg postopkov oziroma se omogoča združevanje postopkov in s tem izvedbo administrativnih obveznosti na enem mestu.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona bo imel pozitiven vpliv na biotsko raznovrstnost, varovana in zavarovana območja. S predlogom zakona se izboljšuje oziroma povečuje učinkovitost upravljanja naravnih vrednot, zvišujejo se globe, kar bo omogočilo tudi učinkovitejši nadzor nad prekrški. Z izboljšavami na področju upravljanja z velikimi zvermi se bo posredno doseglo večjo stopnjo sprejemljivosti sobivanja z zavarovanimi vrstami. Z ureditvijo izvajanja Uredbe 2014/1143/EU bo omogočena večja učinkovitost pri preprečevanju, zmanjšanju in ublažitvi škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na biotsko raznovrstnost.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam v Biltenu ENatura2000, preko komunikacijskega kanala LIFE integriranega projekta za okrepljeno upravljanje Nature 2000 Živim z Naturo 2000 ter s sporočili za javnost službe za odnose z javnostmi pristojnega ministrstva.

Učinki izvajanja sprejetega predpisa se bodo spremljali preko poročil pristojnih organov in rednih sestankov z deležniki.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen,
- čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe,
- datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja,
- seznam subjektov, ki so sodelovali (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte),
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti,
- bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Jože Novak, minister za naravne vire in prostor

mag. Miran Gajšek, državni sekretar

dr. Katarina Groznik Zeiler, direktorica Direktorata za naravo

mag. Sabina Jereb, podsekretarka v Sektorju za biotsko raznovrstnost

Janja Gregorin, podsekretarka v Sektorju za naravne vrednote in zavarovana območja

II. BESEDILO ČLENOV

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OHRANJANJU NARAVE (ZON-F)

1. člen

V Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 18/23 – ZDU-10) se v 1. členu na koncu drugega odstavka doda besedilo, ki se glasi: »Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so tudi ukrepi za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst.«.

Za četrtem odstavkom se dodata novi peti in šesti odstavek, ki se glasita:

»(5) Ta zakon določa tudi pravila za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na biotsko raznovrstnost.

(6) S tem zakonom se ureja izvajanje Uredbe (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L št. 317 z dne 4. 11. 2014, str. 35; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2014/1143/EU).«.

2. člen

V 9. členu se doda novi četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Ekološka funkcija lastnine je takšno ravnanje z lastnino, ki zagotavlja naravno ravnovesje v ekosistemih in habitatih rastlin in živali, tako da se omogoča dolgoročno preživetje rastlinskih in živalskih vrst.«.

3. člen

V 11. členu se za deveto točko doda nova 10. točka, ki se glasi:

»10. Invazivna vrsta je invazivna tujerodna vrsta v skladu s 3. členom Uredbe 1143/2014/EU, ki je:

- na seznamu invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v skladu s 4. členom Uredbe 2014/1143/EU,
- kot invazivna tujerodna vrsta določena z odredbo ministra, v okviru izrednih ukrepov, v skladu s prvim odstavkom 10. člena Uredbe 2014/1143/EU,
- kot invazivna tujerodna vrsta določena v okviru izrednih ukrepov Evropske unije, v skladu s četrtem odstavkom 10. člena Uredbe 2014/1143/EU,
- na nacionalnem seznamu invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo državo članico, v skladu z 11. členom Uredbe 2014/1143/EU.«.

Dosedanje 10. do 17. točka postanejo 11. do 18. točka.

Za 18. točko se doda nova 19. točka, ki se glasi:

»19. Raba naravne vrednote je pridobitna dejavnost vodenja ali organiziranja, obiskovanja in ogledovanja naravne vrednote ter vodenja ali organiziranja izvajanja rekreacijskih ali sprostitvenih aktivnosti ter izvajanje druge pridobitne dejavnosti na naravni vrednoti kot je komercialno snemanje, organiziranje porok in drugih dogodkov, zaradi česar se omejuje pravice drugih.».

Dosedanje 18. do 25. točka postanejo 20. do 27. točka.

4. člen

V 20. členu se v drugem odstavku črta besedilo »tretjega odstavka«.

Tretji odstavek se črta.

5. člen

V 21. členu se dodata nov šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»(6) Ta člen se ne uporablja za izdajo dovoljenj za gojitev invazivnih tujerodnih vrst živali.

(7) Zahteva za izdajo dovoljenja za gojitev se zavrne, če je posedovanje ali druga oblika ravnanja v povezavi z gojitvijo živali prepovedana po drugih predpisih.«.

6. člen

Za 24. členom se dodajo novi 24. a do 24. i členi, ki se glasijo:

»24. a člen

(ukrepi proti invazivnim vrstam)

(1) Pristojni organi sprejmejo potrebne in sorazmerne ukrepe, da zagotovijo spoštovanje določb Uredbe 1143/2014/EU, tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, za preprečevanje in obvladovanje vnosa in širjenja invazivnih vrst.

(2) Imetniki pravic na premičinah in nepremičninah, vključno s koncesionarji in upravljavci (v nadaljnjem besedilu: imetniki pravic), so svoje premičnine in nepremičnine dolžni pregledovati z namenom ugotavljanja pojava in širjenja invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije ter ravnati tako, da preprečujejo širjenje invazivnih vrst.

(3) Vse nove ali nepričakovane pojave manj razširjenih invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije morajo imetniki pravic nemudoma sporočiti v sistem spremljanja.

(4) Obveznost sporočanja v sistem spremljanja velja tudi za katerokoli drugo osebo, ki zaradi narave svojega dela sumi ali opazi nov ali nepričakovan pojav invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije.

(5) Imetniki pravic morajo dopustiti izvedbo ukrepov v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

(6) Ukrepi se morajo izvajati na način, ki povzroči najmanj škode imetnikom pravic. Imetniki pravic morajo biti o nameri odstranitve in obvladovanja invazivne vrste predhodno obveščeni. V primeru nujnega ukrepanja zaradi grožnje hitrega širjenja invazivne vrste soglasje imetnikov pravic za izvedbo ukrepov ni potrebno.

(7) Ne glede na določbe tega zakona in drugih predpisov, ki določajo odškodninsko odgovornost, država in občine niso odškodninsko odgovorne za širjenje invazivnih vrst oziroma za škodo, ki jo imajo lastniki zaradi invazivnih vrst na svoji lastnini, ali za škodo, ki jo utrpijo posamezniki zaradi vplivov invazivnih vrst na njihovo zdravje ter za morebitno škodo zaradi izvajanja ukrepov proti invazivnim vrstam.

(8) Ne glede na predpise, ki urejajo divjad in lovstvo ter predpise, ki urejajo sladkovodno ribištvo, soglasje za odpravo prepovedi lova ali ribolova ni potrebno, če gre za izvajanje ukrepov proti invazivnim vrstam, ki predstavljajo nujni ukrep v javnem interesu. Odstranitev invazivnih živalskih vrst se ne glede na predpise s področja lovstva in ribištva lahko izvaja tudi z metodami in orodji, ki po predpisih o lovstvu in ribištvu niso dovoljene, vendar na način, da se živalim prihrani bolečina, stiska ali trpljenje, ki se jim da izogniti. Nabor možnih metod se določi v operativnem programu ali v načrtovalskih dokumentih s področja posameznega izvajalca.

(9) Ne glede na predpise, ki urejajo vode, vodno soglasje ni potrebno, če gre za izvajanje ukrepov proti rastlinskim invazivnim vrstam, ki predstavljajo nujni ukrep v javnem interesu. Ukrepi iz prejšnjega stavka ne smejo negativno vplivati na dobro stanje voda in lahko pomenijo samo mehansko odstranitev brez posegov z mehanizacijo.

(10) Za odstranitev invazivnih vrst živali ne veljajo prepovedi pri opravljanju lova, določene s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo.

24. b člen (pristojni organi)

(1) Pristojni organ za izvajanje Uredbe 1143/2014/EU je ministrstvo, razen za izvajanje strokovnih nalog, za katere je pristojna organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

(2) Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: finančna uprava) je pristojni organ za izvajanje 15. člena Uredbe 1143/2014/EU v delu, ki se nanaša na naloge carinskega organa. Finančna uprava izvaja tudi nadzor nad prevozom invazivnih tujerodnih vrst, razen prekrškovnih postopkov.

24. c člen (izvajalci ukrepov)

(1) Izvajalci ukrepov preprečitve nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih vrst (v nadaljnjem besedilu: izvajalci) v skladu z Uredbo 1143/2014/EU so:

- če gre za invazivne vrste živali, ki so divjad, upravljavci lovišč in upravjalci lovišč s posebnim namenom (v nadaljnjem besedilu: upravljavci lovišč), v skladu s predpisi, ki urejajo lovstvo,
- če gre za invazivne vrste sesalcev in ptic, ki niso divjad, če jih je treba odstraniti s strelnim orožjem, upravljavci lovišč,
- če gre za invazivne vrste rastlin in nevretenčarjev, ki se nahajajo v gozdu, izvajalci javne gozdarske službe, določeni v zakonu, ki ureja področje gozdarstva, v skladu s tem zakonom in predpisi, ki urejajo področje gozdarstva,
- če gre za invazivne vrste živali, ki so opredeljene kot ribolovni vir in če gre za vodne mehkužce, izvajalci ribiškega upravljanja in Zavod za ribištvo Slovenije, v skladu s predpisi, ki urejajo ribištvo,
- če gre za rastlinske invazivne vrste, ki se nahajajo na vodnih ali priobalnih zemljiščih, ministrstvo, pristojno za vode, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo, urejanje in rabo voda,
- če gre za invazivne vrste rastlin v varovalnih pasovih in varovanih območjih javne infrastrukture, upravjalci te infrastrukture,
- če gre za invazivne vrste rastlin na javnih občinskih površinah, upravjalci javnih površin,
- za vse ostale vrste invazivnih vrst na zavarovanih območjih, upravjalci zavarovanih območij in izven teh območij organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

(2) Izvajalci ukrepov iz prejšnjega odstavka, ki izvajajo javno službo, opravljajo naloge iz tega člena v okviru javne službe.

(3) Izvajalec za prevzem in odstranitev mrtvih osebkov invazivnih vrst živali je veterinarsko-higienska služba Nacionalnega veterinarskega inštituta, razen če je z operativnimi programi oziroma resornimi predpisi, ki urejajo lov in ribolov, določeno drugače.

24. č člen (dovoljenje za raziskave, ohranjanje ex situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene)

(1) Če so izpolnjeni pogoji iz 8. člena Uredbe 1143/2014/EU, ministrstvo na zahtevo stranke dovoli raziskave o invazivnih vrstah na seznamu Evropske Unije, njihovo ohranjanje ex-situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene.

(2) Za izvajanje točke b) drugega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU se šteje, da je pogoj ustrezne usposobljenosti oseba izpolnjen, če je na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali drugi pravni podlagi zagotovljeno sodelovanje osebe, ki je pooblaščen kot odgovorna oseba za izvajanje stalnega nadzora, načrta ukrepov v primeru pobega ali širjenja in zagotavljanje, da so osebk zaprti v zaprtem sistemu.

(3) Za izvajanje točke d) drugega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU se šteje, da je pogoj označitve invazivne vrste živali izpolnjen, če je žival označena skladno s predpisom, ki ureja označevanje prosto živečih vrst v ujetništvu.

(4) Ministrstvo poleg dovoljenja v skladu z 8. členom Uredbe 1143/2014/EU izda dokazilo o izdaji dovoljenja. Dokazilo za dovoljenje iz šestega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU se izda v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek kot potrdilo, na obrazcu. Določena polja v dokazilu za dovoljenje se lahko izpolnijo v slovenskem in angleškem jeziku. Dokazilo za dovoljenje je treba pridobiti ob vsakokratnem premiku in mora stalno spremljati osebke invazivnih vrst, na katere se nanaša.

(5) Ministrstvo lahko kadar koli začasno ali trajno odvzame dovoljenje in dokazila za dovoljenje, če so izpolnjeni pogoji iz petega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU.

(6) Ministrstvo za vsa dovoljenja in dokazila, izdana v skladu s tem členom na osrednji spletni strani državne uprave objavi podatke iz sedmega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU.

24. d člen

(dovoljenje za opravljanje drugih dejavnosti)

(1) Če so izpolnjeni pogoji iz 9. člena Uredbe 1143/2014/EU lahko ministrstvo, ob upoštevanju določb četrtega do osmega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU, na zahtevo stranke izda tudi dovoljenje in dokazilo za dovoljenje za opravljanje druge dejavnosti, pod pogojem, da to predhodno odobri Evropska komisija.

(2) Ministrstvo vloži prošnjo za odobritev izdaje dovoljenja z uporabo informacijskega sistema EU iz drugega odstavka 9. člena Uredbe 1143/2014/EU.

(3) Za dovoljenja in dokazila za dovoljenja po tem členu se smiselno uporablja 8. člen Uredbe 1143/2014/EU in določbe prejšnjega člena.

24. e člen

(sistem spremljanja)

(1) Ministrstvo za izvajanje prvega odstavka 14. člena Uredbe 1143/2014/EU vzpostavi in vodi sistem spremljanja.

(2) V sistem spremljanja se vključujejo podatki o posameznih invazivnih vrstah za območje Slovenije, in sicer predvsem podatki o:

- navzočnosti in razširjenosti posameznih invazivnih vrst v naravi, vključno z informacijami o vzorci njihovega širjenja in razmnoževanja;
- o zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti, za katere navzočnost v Sloveniji še ni bila znana ter njihovi potrditvi in obveščanju;
- o sprejetih in izvedenih ukrepih za hitro odstranitev, njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu s 17. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o sprejetih in izvedenih ukrepih za obvladovanje, njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu z 19. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o ukrepih za obnovo ekosistemov v skladu z 20. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o odkritju nepravilnosti pri postopku uradnega nadzora blaga ob vnosu v Evropsko unijo;
- drugih informacijah, potrebnih za poročanje v skladu z Uredbo 1143/2014/EU in upravljanje z invazivnimi vrstami.

(3) Podatki iz drugega odstavka tega člena se vodijo na način, ki omogoča vpogled v stanje v določenem časovnem obdobju in poročanje v skladu z Uredbo 1143/2014/EU ter predpisi, izdanimi na njeni podlagi.

(4) Pri zbiranju informacij iz drugega odstavka tega člena sodelujejo pristojni organi in izvajalci, ki v okviru opravljanja svojih nalog pridobijo informacije o invazivnih vrstah iz drugega odstavka tega člena.

(5) Izvajalci so v sistem spremljanja dolžni posredovati relevantne informacije o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, predvsem o zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti, ukrepih za hitro odstranitev in njihovi učinkovitosti.

(6) Pristojni organi o kršitvah sproti obveščajo ministrstvo in zanj pripravljajo podatke, ki izhajajo iz opravljanja njihovih nalog, potrebne za poročanje v skladu s 24. členom Uredbe 1143/2014/EU ter za drugo obveščanje Komisije in držav članic v skladu z Uredbo 1143/2014/EU.

24. f člen

(zgodnje odkrivanje in hitra odstranitev v zgodnji fazi razširjenosti)

(1) Informacija o zgodnjem odkritju invazivne vrste se sporoči v sistem spremljanja.

(2) Informacijo o zgodnjem odkritju invazivne vrste s seznama Evropske unije na ozemlju ali delu ozemlja Republike Slovenije, na katerem pred tem ni bila navzoča, v sodelovanju z izvajalci taksonomsko potrdi organizacija, pristojna za ohranjanje narave in v primeru dvoma o pristnosti podatka najdbo preveri na terenu.

(3) O dokončni potrditvi zgodnjega odkritja organizacija, pristojna za ohranjanje narave obvesti ministrstvo.

(4) Ob potrditvi zgodnjega odkritja organizacija, pristojna za ohranjanje narave, na podlagi posvetovanja z izvajalci ukrepov pripravi predlog ukrepov za hitro odstranitev in ga posreduje pristojni inšpekciji. Ne glede na prejšnji stavek ob potrditvi invazivne vrste rastlin ali žuželk v gozdovih organizacija, pristojna za ohranjanje narave predlog posreduje Zavodu za gozdove Slovenije, ki odredi izvedbo ukrepov v okviru potrebnih varstvenih ukrepov z odločbo, v skladu s predpisi, ki urejajo gozdove.

(5) Če gre za zgodnje odkritje invazivne vrste na seznamu Evropske Unije, ki prej na ozemlju Slovenije ali v regiji znotraj Slovenije še ni bila odkrita, ministrstvo po dokončni potrditvi najdbe o zgodnjem odkritju obvesti Komisijo in države članice, v skladu s 16. členom Uredbe 1443/2014/EU.

24.g člen

(ocena tveganja in izredni ukrepi)

(1) Če ministrstvo na podlagi predloga pristojnih organov ali izvajalcev ugotovi, da gre za vrsto, ki ni na seznamu Evropske unije, vendar izpolnjuje merila za invazivno vrsto, ki zadeva Unijo, organizacija, pristojna za ohranjanje narave zagotovi predhodno oceno tveganja in predlaga ministrstvu določitev izrednih ukrepov v skladu z 10. členom Uredbe 1143/2014/EU. Izredne ukrepe sprejme minister z odredbo ter o tem obvesti Evropsko komisijo in druge države članice.

(2) Za invazivne vrste iz prejšnjega odstavka se uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za invazivne vrste na seznamu Evropske unije.

(3) Po določitvi izrednih ukrepov organizacija, pristojna za ohranjanje narave, zagotovi oceno tveganja, na podlagi katere ministrstvo Evropski komisiji v skladu s tretjim odstavkom 4. člena Uredbe 1143/2014/EU lahko predlaga uvrstitev invazivne vrste na seznam Evropske unije. Po uvrstitvi vrste na seznam Evropske unije ali če Evropska komisija ne uvrsti vrste na seznam Evropske unije, minister odredbo razveljavi.

(4) Pri pripravi ocene tveganja in predloga ukrepov iz tega člena se organizacija, pristojna za ohranjanje narave, posvetuje s strokovnjaki in izvajalci.

(5) Oceno tveganja za izvajanje drugega odstavka 5. člena Uredbe 1143/2014/EU zagotovi organizacija, pristojna za ohranjanje narave. Pri pripravi ocene tveganja in predloga ukrepov iz tega člena se organizacija, pristojna za ohranjanje narave posvetuje s pristojnimi organi in izvajalci.

24.h člen
(akcijski načrti)

(1) Minister s sklepom sprejme in na osrednji spletni strani državne uprave objavi enoten akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov za prednostne poti vnosa in širjenja ter preprečevanje nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije v Republiko Slovenijo ali znotraj nje, v skladu s 13. členom Uredbe 1143/2014/EU.

(2) Pri pripravi in izvajanju akcijskega načrta sodelujejo pristojni organi in izvajalci.

24.i. člen
(upravljanje močno razširjenih invazivnih vrst)

Za upravljanje močno razširjenih invazivnih vrst Vlada sprejme operativni program v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja. Operativni program ni potreben za razširjene invazivne vrste, katerih upravljanje je že vključeno v posamezne načrtovalske dokumente s področja rabe naravnih virov.«.

7. člen

28.c člen se spremeni tako, da se glasi:

»28. c člen
(javna prireditve vožnje v naravnem okolju)

(1) Ne glede na določbe prvega odstavka prejšnjega člena je v naravnem okolju izven območij, ki imajo na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, poseben status, dovoljeno organizirati javne prireditve vožnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju (v nadaljnjem besedilu: javna prireditve vožnje v naravnem okolju), če je javna prireditve vožnje v naravnem okolju veljavno prijavljena oziroma je zanjo pridobljeno dovoljenje v skladu s predpisi, ki urejajo javna zbiranja in v skladu s tem zakonom.

(2) V prijavi shoda oziroma prireditve in v vlogi, s katero se zaprosi za dovoljenje za izvedbo javne prireditve vožnje v naravi, je treba poleg podatkov, ki jih zahteva zakon, ki ureja javno zbiranje, navesti tudi način ureditve trase javne prireditve vožnje v naravi, priložiti skico trase, po kateri namerava organizirati javno prireditve ter priložiti pozitivno mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(3) Ne glede na zakon, ki ureja javno zbiranje, je poleg pogojev, določenih v zakonu, ki ureja javno zbiranje, prijava javne prireditve vožnje v naravnem okolju veljavna le, če je prijavi priloženo pozitivno mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave za prireditve vožnje v naravi.

(4) Ne glede na zakon, ki ureja javno zbiranje, je poleg pogojev, določenih v zakonu, ki ureja javno zbiranje, pogoj za izdajo dovoljenja za javno prireditve vožnje v naravnem okolju, tudi pridobitev pozitivnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave za prireditve vožnje v naravi.

(5) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave izda mnenje na podlagi podatkov, ki se zahtevajo za prijavo ali za vlogo iz tretjega odstavka tega člena, če:

1. je kraj javne prireditve, ki vključuje tudi traso za vožnjo v naravnem okolju, dostopen po javnih cestah ali nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet;
2. na istem kraju prireditve še nista bili v tekočem koledarskem letu organizirani dve javni prireditvi, pri čemer se za isti kraj prireditve šteje trasa, ki v 50 odstotkih poteka po trasi, kjer je bila v tekočem koledarskem letu že organizirana javna prireditev;
3. se javna prireditev organizira v času, ko so škodljivi vplivi javne prireditve na sestavine biotske raznovrstnosti čim manjši;
4. so vplivi javne prireditve na habitate ogroženih in zavarovanih rastlinskih ali živalskih vrst ali na habitatne tipe, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, nebistveni za ohranitev teh vrst in habitatnih tipov;
5. se javna prireditev organizira izven habitatnih tipov barij in močvirij ter habitatnega tipa oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe;
6. trajanje javne prireditve ne presega treh dni.

(6) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave lahko v mnenju določi tudi pogoje, pod katerimi se dovoli izvedba javne prireditve vožnje v naravi in se nanašajo zlasti na čas javne prireditve, predvideno traso, trajanje javne prireditve in način izvedbe sanacijskih ukrepov po zaključku javne prireditve. Te pogoje pristojni organ za izdajo soglasja za prireditev v skladu s predpisi o javnih zbiranjih povzame v izrek dovoljenja, prireditelj pa jih je dolžan v primeru, kadar je za prireditev v skladu s predpisi, ki urejajo javna zbiranja, predpisana prijava javne prireditve, vključiti v prijavo. Organizacija, pristojna za ohranjanje narave mora mnenje podati v 14 dneh od prejema popolne vloge za njegovo izdajo. Če mnenja ne poda v tem roku, se šteje, da je dano pozitivno mnenje.

(7) Organizator javne prireditve je po končani prireditvi dolžan stanje prireditvenega prostora vožnje v naravi v največji možni meri vrniti v stanje, kakršno je bilo pred javno prireditvijo.«.

8. člen

V 28. d členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Za organiziranje javnih prireditev voženj s kolesi se smiselno uporablja 28. c člen tega zakona.«.

9. člen

V 40. členu se v drugem odstavku doda nov stavek, ki se glasi: »Izjemoma je na podlagi pozitivnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, dovoljeno poškodovanje ali uničenje naravne vrednote, če je to potrebno za odpravljanje neposredne nevarnosti za zdravje, življenje in premoženje.«.

10. člen

V 48. členu se tretji in četrti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(3) Ministrstvo, pristojni organ lokalne skupnosti oziroma upravljavec zavarovanega območja na spletni strani ali na drug ustrezen način objavi namero o sklenitvi pogodbe o skrbništvu. Namera o sklenitvi pogodbe o skrbništvu mora vsebovati najmanj naravno vrednoto oziroma zemljišče na zavarovanem območju, ki je predmet skrbništva, podrobnejše pogoje o usposobljenosti za opravljanje skrbništva iz drugega odstavka tega člena, naloge skrbništva in

trajanje skrbništva. Skrbnik je za izvajanje nalog skrbništva upravičen do plačila po cenah, ki veljajo za izvajanje javne službe, na podlagi cenika, ki ga sprejme pristojni organ oziroma upravljavec zavarovanega območja, po predhodnem soglasju ministrstva oziroma pristojne lokalne skupnosti.

(4) Pogodba se z izbranim skrbnikom sklene neposredno za obdobje do petih let, z možnostjo podaljšanja za enako obdobje brez ponovne objave namere, če skrbnik še vedno izpolnjuje pogoje iz objave namere in ustrezno izvaja vse aktivnosti iz skrbniške pogodbe.«.

11. člen

V 59. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) V skladu z aktom o zavarovanju lahko upravlja zavarovano območje ustanovitelj sam neposredno v organizacijski enoti občine ali ministrstva, javni zavod ali ustanovitelj podeli koncesijo za upravljanje.«.

12. člen

63. člen se spremeni tako, da se glasi:

“63. člen
(vpis v zemljiško knjigo)

Zaznambo zavarovanega območja vpiše v zemljiško knjigo sodišče po uradni dolžnosti na podlagi obvestila ministrstva ali lokalne skupnosti, da je bil sprejet podzakonski predpis ali drug splošni pravni akt, z uveljavitvijo katerega je bilo ustanovljeno zavarovano območje.”.

13. člen

V 84. členu se v prvem odstavku za besedo »zavarovanju« doda besedilo »ter na območjih Nature 2000«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»2) Lastnik zemljišča iz prejšnjega odstavka mora o nameravani prodaji obvestiti upravljavca območja, v primeru če območje nima upravljalca, pa Zavod. Upravljavec območja in Zavod izvajata predkupno pravico v imenu države. Upravljalca območja, ki ga je ustanovila država, mora pred uveljavljanjem predkupne pravice pridobiti soglasje ministrstva, razen če je odkup nepremičnine predviden v veljavnem načrtu upravljanja ali programu dela. Ponudba mora vsebovati podatke o zemljišču, ceno in druge prodajne pogoje«.

V petem odstavku se za besedo »območju« doda besedilo »ali območju Nature 2000«.

V šestem odstavku se za prvim stavkom doda stavek, ki se glasi:

»Predkupna pravica lokalne skupnosti velja tudi na območju Natura 2000, ki leži na območju lokalne skupnosti.«.

V sedmem odstavku se v prvem stavku za besedo »skupnost«; doda besedilo »ter na območjih Nature 2000«.

14. člen

V 89. členu se v četrtem odstavku besedilo »prejemu odločbe izdane na podlagi« nadomesti z besedilom »uveljavitvi«.

15. člen

V 97. členu se v prvem in drugem odstavku za besedo »rabe« doda besedilo »in upravljanja«.

Doda se nov deseti odstavek, ki se glasi:

»(10) Ministrstvo lahko za določene vsebine na osrednjem spletnem mestu državne uprave objavi splošne naravovarstvene smernice.«.

16. člen

105. člen se spremeni tako, da se glasi:

»105. člen

(mnenje in naravovarstveno soglasje za gradnjo objekta)

(1) Za gradnjo objekta na območju, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, je treba za potrebe izdaje gradbenega ali integralnega gradbenega dovoljenja pridobiti mnenje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, za gradnjo objekta, za katerega gradbeno dovoljenje ni predpisano, pa pravnomočno naravovarstveno soglasje, ki ga izda ministrstvo.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek mnenja in naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če se nameravana gradnja nahaja na stavbnem zemljišču, ki je del enote urejanja prostora, za katero je v prostorskem aktu izrecno določeno, da je nosilec urejanja prostora za področje ohranjanja narave dal vsebinsko ustrezno mnenje in se v njem izrekel, da na ravni posega pridobivanje mnenj in naravovarstvenega soglasja ni potrebno.

(3) Naravovarstveno soglasje ni potrebno za vzdrževanje objektov in manjšo rekonstrukcijo, kot sta opredeljeni s predpisi, ki urejajo graditev objektov.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov, naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če je tako določeno v predpisih s področja ohranjanje narave, in sicer glede na vrsto ali obseg objekta v povezavi z delom obravnavanega območja.

(5) Na zahtevo investitorja ministrstvo izda naravovarstvene pogoje oziroma organizacija pristojna za ohranjanje narave v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, izda projektne pogoje. Naravovarstveni pogoji prenehajo veljati, če v dveh letih po njihovi izdaji ni vložena vloga za pridobitev naravovarstvenega soglasja. Projektne pogoje, izdani v skladu s predpisi, ki urejajo graditev objektov, prenehajo veljati, če v dveh letih po izdaji projektne pogojev ni vložena vloga za izdajo mnenja ali vloga za izdajo integralnega gradbenega dovoljenja.

(6) Naravovarstveno soglasje preneha veljati, če se poseg, zaradi katerega je bilo soglasje dano, ne začne izvajati v dveh letih po njegovi pravnomočnosti. Mnenje organizacije, pristojne

za ohranjanje narave preneha veljati, če zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja ni vložena v dveh letih po njegovi izdaji.

(7) Ministrstvo lahko izda naravovarstveno soglasje, v katerem se na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, določijo pogoji, ki jih mora nosilec nameravanega posega upoštevati pri nadaljnji rabi objekta, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na naravo. Ministrstvo lahko izda tudi naravovarstveno soglasje, v katerem se določijo pogoji, ki jih mora nosilec nameravanega posega upoštevati v času gradnje.

(8) Če je za gradnjo objekta iz prvega odstavka tega člena predpisan postopek presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, se namesto naravovarstvenega soglasja izda okoljevarstveno soglasje.«.

17. člen

Naslov 105.a člen se spremeni tako, da se glasi: »presoja sprejemljivosti posegov v okviru gradbenega dovoljenja, integralnega gradbenega dovoljenja, okoljevarstvenega soglasja in naravovarstvenega soglasja«.

Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če se vloga nanaša na gradnjo objekta, za katerega je treba izvesti presojo sprejemljivosti, se ta izvede v postopku izdaje gradbenega dovoljenja, integralnega gradbenega dovoljenja, okoljevarstvenega soglasja, če je to zanj predpisano, ali naravovarstvenega soglasja.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Upravni organ odloči o sprejemljivosti posega v naravo na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.«.

18. člen

V 108. členu se v prvem odstavku v 2. točki pika nadomesti z vejico in doda nova 3. točka, ki se glasi:

»3. ugotavljanje navzočnosti in razširjenosti novih in že naseljenih invazivnih vrst v skladu s 14. členom Uredbe 2014/1143/EU.«.

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Z namenom preverjanja navzočnosti invazivnih vrst ministrstvo in izvajalci za izvajanje 7. člena Uredbe 1143/2014/EU pripravijo in zagotovijo izvajanje programov monitoringov. Pravne ali fizične osebe, ki opravljajo monitoringe in raziskave s področja biotske raznovrstnosti in naravnih virov, ki so financirani iz javnih sredstev, vključno s sredstvi EU, so dolžni redno in sproti, v primeru zgodnjega odkritja pa nemudoma, posredovati zbrane podatke o zaznanih invazivnih vrstah v sistem spremljanja.«.

19. člen

V 111. členu se v prvem odstavku črta 13. točka.

Dosedanje 14. do 19. točka postanejo 13. do 18. točka.

Doda se nova 19. točka, ki se glasi:

»19. izvaja Uredbo 1143/2014/EU.«

20. člen

112. člen se spremeni tako, da se glasi:

»112. člen
(upravna enota)

Krajevno pristojna upravna enota opravlja naslednje naloge:

1. izdaja soglasja za promet z nepremičninami na podlagi 86. člena tega zakona,
2. izdaja dovoljenja za posege v naravo na podlagi 104. člena tega zakona.«

21. člen

V 117. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Zavod opravlja kot javno službo naslednje naloge:

1. spremlja stanje ohranjenosti narave,
2. zbira podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih življenjskih prostorih in ekosistemih v sodelovanju z izvajalci javnih služb na področju usmerjanja gospodarjenja z naravnimi viri,
3. spremlja stanje biotske raznovrstnosti,
4. pripravlja strokovne predloge ukrepov varstva sestavin biotske raznovrstnosti, vključno z ukrepi za invazivne vrste,
5. evidentira in vrednoti dele narave,
6. pripravlja strokovne predloge za določitev statusa naravnih vrednot in razvrstitve naravnih vrednot v naravne vrednote državnega in naravne vrednote lokalnega pomena,
7. spremlja stanje naravnih vrednot,
8. pripravlja strokovne predloge za ukrepe varstva naravnih vrednot lokalnega in državnega pomena,
9. pripravlja strokovne predloge za zavarovanje,
10. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva naravnih vrednot državnega pomena,
11. sklepa pogodbe za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju iz 47. člena tega zakona;
12. sklepa pogodbe o skrbništvu nad naravnimi vrednotami na zavarovanem območju iz 48. člena tega zakona;
13. sodeluje pri pripravi načrtov upravljanja zavarovanih območij tako, da spremlja pripravo načrta upravljanja, preverja njegovo skladnost s cilji in nameni zavarovanja in poda končno strokovno mnenje o sprejemljivosti načrta upravljanja zavarovanih območij,
14. upravlja z zavarovanimi območji, ki jih je ustanovila država, če je v aktu o zavarovanju tako določeno,
15. sodeluje v postopku izbire koncesionarja iz 43. člena tega zakona,
16. pripravlja strokovne predloge rdečih seznamov,
17. izvaja strokovne naloge na področju ohranjanja narave v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi,
18. izvaja ukrepe preprečitve nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih vrst,
19. daje strokovna mnenja in soglasja s področja ohranjanja narave,

20. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih,
21. uveljavlja predkupno pravico v imenu države.«.

22. člen

V 130. členu se črta tretji odstavek.

Dosedanji četrti, peti, šesti, sedmi in osmi odstavek postanejo tretji, četrti, peti, šesti in sedmi odstavek.

23. člen

V 133. členu se za 8. točko doda nova 9. točka, ki se glasi: »9. uveljavlja predkupno pravico v imenu države;«.

Dosedanja 9. do 17. točka postanejo 10. do 18. točka.

24. člen

Za 136. členom se dodata novi poglavji in novi 136.a, 136. b in 136. c členi:

»7.2.3. Zavod za gozdove Slovenije

136. a člen

(naloge Zavoda za gozdove Slovenije)

Zavod za gozdove Slovenije v okviru javne službe po tem zakonu izvaja naslednje naloge:

- ocenjuje škodo, ki jo povzročijo živali zavarovanih vrst sesalcev in ptic,
- izvaja monitoring medveda, volka in risa (v nadaljnjem besedilu: velike zveri),
- sodeluje pri izdelavi strategij, akcijskih načrtov in drugih strokovnih podlag za ukrepanje na področju varstva narave oziroma velikih zveri, vključno s poseganjem v zavarovane vrste velikih zveri,
- izvaja ukrepe za zagotovitev sožitja zavarovanih vrst velikih zveri s človekom, zlasti prevzema klice državljanov v zvezi s pojavom velikih zveri, svetuje na terenu, izvaja terenske obiske, deli zaščitna sredstva za preprečevanje škod po velikih zvereh in nadzira njihovo delovanje, svetuje ter pomaga pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- evidentira vse primere smrtnosti velikih zveri in podatke zbira v centralnem registru,
- še pred izkoženjem opravi ogled vsakega odvzetega medveda, volka ali risa, opravi vse predpisane meritve in odvzame potrebne vzorce,
- ugotovi, ali je bil odvzem opravljen v skladu s predpisi, in v primeru suma storitve kaznivega dejanja obvesti organe pregona,
- v primeru suma na pojav kužnih bolezni velikih zveri obvesti pristojno veterinarsko inštitucijo, ki opravi patoanatomsko sekcijo trupla,
- zbira, obdeluje in analizira podatke in pripravlja informacije o stanju in razvoju populacij velikih zveri ter njihovega življenjskega okolja.

(2) Naloge iz prejšnjega odstavka se financirajo iz proračuna Republike Slovenije.

7.2.4. Upravljalci lovišč

136. b člen (naloge upravljalcev lovišč)

- (1) Upravljalci lovišč pod pogoji javne službe po tem zakonu izvajajo naslednje naloge:
- posegajo v populacijo zavarovanih vrst na podlagi predpisanih dovoljenj ministrstva in v populacijo invazivnih vrst sesalcev in ptic ki niso divjad, na način lova, v skladu s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo,
 - izvajajo hitre ukrepe v primeru neposrednega ogrožanja po velikih zvereh in invazivnih vrstah sesalcev ter ptic, ki niso divjad,
 - izvajajo ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer zavarovanih vrst.
- (2) Upravljavec lovišča je dolžan poskrbeti, da pooblaščen predstavnik Zavoda za gozdove Slovenije še pred izkoženjem opravi ogled vsake odvzete velike zveri, opravi vse predpisane meritve, odvzame potrebne vzorce in ugotovi, ali je bil odzem opravljen v skladu s predpisi. Upravljavec lovišča mora o odvzemu velike zveri najpozneje v 24 urah obvestiti območno združenje upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom.
- (3) Pooblaščen predstavnik upravljavca lovišča si mora poginulo veliko zver po obvestilu o najdbi čimprej ogledati in poskušati ugotoviti vzrok smrti.
- (4) Odstreljene velike zveri je treba dostaviti na mesto, določeno z veterinarskimi predpisi.
- (5) Naloge iz prvega odstavka se financirajo iz proračuna Republike Slovenije.

136. c člen (interventno ukrepanje)

- (1) Upravljalci lovišč ukrepajo po prejemu obvestila Policije ali Centra za obveščanje o pojavu velike zveri o neposrednem ogrožanju po velikih zvereh, na območju celotne države. Pristojne službe Policije ali Centra za obveščanje ob klicu o tem najprej obvestijo odgovorno osebo pristojnega upravljalca lovišča glede na krajevno pristojnost lovišča. Upravljalca lovišča lahko obvesti tudi fizična ali pravna oseba, na podlagi podatkov o neposrednem ogrožanju po velikih zvereh.
- (2) Neposredno ogrožanje je izkazano v primerih neposrednega napada na človeka, trkov vozil z veliko zverjo, če je le ta ranjena in ni najdena mrtva na kraju dogodka, ne glede na to ali gre za železniški ali cestni promet, pojavljanja velike zveri v naselju ali v bližini naselja, v bližini objektov namenjenih kmetijski rabi (hlevi, staje, ipd), ograjenih površin namenjenih živinoreji ter infrastrukturnih objektih, kot so ograjeni vojaški in drugi objekti, ceste in poti ter na odlagališčih odpadkov ali njihovi bližini.
- (3) Upravljalca lovišča izvede ukrepe kot so terenski ogled in preveritev situacije, plašenje živali, zasledovanje ranjene živali s psom krvoslednikom in v skrajnem primeru odstrel živali.
- (4) V skrajnem primeru upravljalca lovišča na podlagi odločbe ministrstva izvede odstrel živali. Za ukrepe posredovanja z odlovom, uspavanjem živali in preselitvijo na drugo območje ter odstrelom živali, ministrstvo ne glede na predpis, ki ureja zavarovane prosto živeče živalske vrste, namesto dovoljenja po uradni dolžnosti izda odločbo, s katero odredi ukrep, določi izvajalca ukrepa v skladu s tem členom in stroške izvedbe ukrepa.
- (5) Za primere posredovanja z odlovom, uspavanjem živali in preselitvijo na drugo območje, upravljalca lovišča lahko sklene pogodbe z ustreznimi izvajalci veterinarske stroke oziroma dobavitelji sredstev za omamljanje.
- (6) Upravljalca lovišča za izvedbo ukrepa določi lovskega čuvaja, če ta ukrepa ne more izvesti, pa drugega člana lovske družine ali v primeru, da tudi ta ne more izvesti ukrepa, starešina za izvedbo ukrepa določi člana sosednje lovske družine.

(7) Vse osebe, ki sodelujejo pri hitrem ukrepanju, morajo imeti opravljen lovski izpit. Lovsko orožje oziroma orožje za omamljanje živali se uporablja v skladu s predpisi, ki urejajo orožje, in na način, ki neposredno ne ogroža varnosti ljudi.

(8) Če upravljalec lovišča na podlagi dovoljenja ministrstva ukrepa z odlovom ali odstrelom na nelovni površini, mora zaradi varnosti prebivalstva zaprositi za zavarovanje območja krajevno pristojno policijsko enoto, ki mora zagotoviti zavarovanje intervencije

(9) Po zaključenem ukrepanju upravljalec lovišča o izvedenih ukrepih poroča ministrstvu in o tem vodi evidenco.

(10) Stroške hitrega ukrepanja kot so kilometrini in dnevnic v primeru izostanka od dela, upravljalcu lovišča plača ministrstvo.

(11) Ministrstvo upravljalcem lovišč, ki izvajajo intervencijske ukrepe, zagotovi zavarovanje odgovornosti, nezgodno zavarovanje ter zavarovanje odgovornosti za smrt ali poškodovanje lovskih psov krvoslednikov.

(12) Če je potrebno posredovanje upravjalca lovišča z odstrelom zavarovane vrste živali zaradi hude poškodbe živali, se takšen poseg šteje za nujni ukrep v javnem interesu v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek in se ne glede na predpis, ki ureja zavarovane prosto živeče živalske vrste, odločba lahko izda brez mnenja Zavoda za gozdove Slovenije ter Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave..

(13) Če so izpolnjeni pogoji za nujni ukrep v javnem interesu po predpisu, ki ureja splošni upravni postopek ali po tem zakonu, se odločba lahko izda ustno po telefonu ali z uporabo video tehnologije, če je izvajalca na daljavo mogoče nedvoumno identificirati.

(14) Upravjalci lovišč se usposablajo za izvajanje intervencijskega ukrepanja v okviru usposabljanj, ki jih organizira Lovska zveza Slovenije.«.

25. člen

149. člen se spremeni tako, da se glasi:

»149. člen

(plačilo za obiskovanje naravne vrednote)

(1) Ogledovanje in obiskovanje (v nadaljevanju: obiskovanje) naravne vrednote v zavarovanem območju ali zunaj njega je brezplačno.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se za obiskovanje naravne vrednote izjemoma lahko zaračunava plačilo v primerih, če:

- so za namen obiskovanja izvedene zahtevne ureditve kot so galerije, mostovži, osvetlitev v podzemni jami, varovalne ureditve v primeru rekreacijskega obiskovanja, brez katerih obiskovanje ni možno, ni varno ali bi bil brez njih negativen vpliv na naravo večji,
- je zaradi množičnosti obiskovanje treba usmerjati in ga uravnavati s številom, ki ne povzroča škodljivih vplivov na naravno vrednoto (v nadaljevanju: nosilna zmogljivost naravne vrednote) ali
- je zaradi preobremenjenosti z individualnim motornim prometom zaradi obiskovanja treba urejati mirujoči promet.

(3) Plačilo iz prejšnjega odstavka je seštevek:

- deleža plačila za nadomestilo upravičenih stroškov za ureditve in ukrepe v zvezi z obiskovanjem (v nadaljevanju: delež plačila za nadomestilo) in
- deleža plačila za storitve in ugodnosti v zvezi z varstvom naravnih vrednot ter upravljanjem zavarovanih območij, ureditvami in aktivnostmi, povezanimi z usmerjanjem obiskovanja v lokalnem okolju, odpravljanjem neugodnih stanj v naravi ter spodbujanjem trajnostnega

razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja (v nadaljevanju: delež plačila za naravo in lokalno okolje).

(4) Delež plačila za naravo in lokalno okolje iz druge alineje prejšnjega člena znaša največ 5 eur.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek lahko znaša delež plačila za naravo in lokalno okolje več kot 5 eur, če:

- je za obisk potrebna plezalna, jamarska ali druga podobna posebna oprema ali
- je za dostop do naravne vrednote omogočen subvencioniran skupinski prevoz.

(6) Vlada Republike Slovenije lahko na podlagi gibanja cen življenjskih potrebščin ali stopnje inflacije uskladi višino deleža plačila za naravo in lokalno okolje iz četrtega odstavka tega člena.

(7) Plačilo se pod pogojem iz drugega odstavka tega člena lahko zaračunava kot:

- plačilo za obisk ob vstopu na naravno vrednoto,
- plačilo za parkiranje ob parkiranju motornega vozila na površini za mirujoči promet, ki je namenjena obiskovalcem in so kot taka opredeljena v načrtu upravljanja zavarovanega območja, načrtu urejanja naravne vrednote ali v občinskem predpisu.

(8) V primeru, da se obiskovalcem zaračunava hkrati plačilo za obisk in plačilo za parkiranje, se deleža plačila za naravo in lokalno okolje pri plačilu za parkiranje ne zaračunava.

(9) Najmanj v enem dnevu na leto se obiskovalcem omogoči brezplačen obisk naravne vrednote, brez plačila za obisk in brez plačila za parkiranje, ob upoštevanju njene nosilne zmogljivosti. «.

26. člen

Za 149. členom se dodajo novi 149.a do 149. d člени, ki se glasijo:

»149. a člen

(odločitev o zaračunavanju plačila ter določitev višine plačila)

(1) Plačilo za obisk naravne vrednote se lahko uvede na podlagi odredbe ministra. Minister z odredbo določi višino povprečnega plačila in najvišje plačilo za vsakokratni obisk na obiskovalca za letno ali večletno obdobje. Predlog za zaračunavanje plačila za obisk in višino povprečnega plačila in najvišjega plačila z utemeljitvami poda upravljavec zavarovanega območja ali skrbnik naravne vrednote, kadar se ta nahaja zunaj zavarovanega območja.

(2) Višina povprečnega plačila za obisk iz prejšnjega odstavka se oblikuje tako, da se načrtovani upravičeni stroški, zmanjšani oziroma povečani za presežek oziroma primanjkljaj zbranih plačil za ta namen iz preteklega letnega ali večletnega obdobja, delijo s številom obiskovalcev preteklega letnega ali večletnega obdobja ali številom obiskovalcev, kot jih dopušča nosilna zmogljivost. K dobljenemu znesku se prišteje delež plačila za naravo in lokalno okolje.

(3) Plačilo za obisk se lahko strukturira glede na kategorije obiskovalcev (otroci, odrasli, upokojeni, družine ipd.), letni čas ali drugače.

(4) Odločitev o zaračunavanju plačila za parkiranje sprejme župan lokalne skupnosti s sklepom. Župan s tem sklepom določi višino plačila za parkiranje na vozilo za letno ali večletno obdobje. Predlog za zaračunavanje plačila za parkiranje in višino plačila z utemeljitvami podajo skupaj urejevalec mirujočega prometa, lokalna skupnosti in upravljavec zavarovanega območja ali ministrstvo, kadar je naravna vrednota državnega pomena zunaj zavarovanega območja.

(5) Odločitev o zaračunavanju plačila iz prvega in četrtega odstavka tega člena minister oziroma župan sprejmeta ob upoštevanju izpolnjevanja pogojev iz drugega odstavka prejšnjega člena in obsega razpoložljivih javnih sredstev za pokrivanje stroškov, povezanih z obiskovanjem naravne vrednote ali zavarovanega območja ter pod pogojem, da stroški dela za zaračunavanje plačila znašajo manj kot polovica ostalih upravičenih stroškov. Pogoj za odločitev za zaračunavanju plačila za parkiranje je tudi, da je površina za mirujoči promet kot taka opredeljena v občinskem prostorskem načrtu in je v skladu z načrtom upravljanja zavarovanega območja, kadar je ta sprejet.

(6) Ne glede na četrti odstavek tega člena se na parkiriščih, ki jih neposredno upravlja upravljavec zavarovanega območja, sprejme odločitev o zaračunavanju plačila za parkiranje in določi višino plačila za parkiranje na vozilo za letno ali večletno obdobje minister z odredbo.

(7) Način določitve višine plačila podrobneje predpiše minister.

149. b člen

(upravičenci za zaračunavanje plačila)

(1) Plačilo za obisk sme obiskovalcem zaračunavati:

- upravljavec zavarovanega območja ali
- druga pravna ali fizična oseba, ki je za izvajanje nalog, povezanih z obiskovanjem, predhodno sklenila pogodbo o varstvu ali skrbništvu naravne vrednote z upravljavcem zavarovanega območja, ministrstvom, v primeru naravne vrednote državnega pomena ali pristojnim organom lokalne skupnosti, v primeru naravne vrednote lokalnega pomena (v nadaljnjem besedilu: skrbnik).

(2) Plačilo za parkiranje sme obiskovalcem zaračunavati:

- upravljavec zavarovanega območja, na parkiriščih, ki jih upravlja neposredno ali
- druga pravna ali fizična oseba, ki ureja in vzdržuje površine za mirujoči promet, usmerja in ureja mirujoči promet ter ima urejeno posestniško razmerje glede zemljišča za mirujoči promet (v nadaljevanju: urejevalec mirujočega prometa).

149. c člen

(namenskost zbranih sredstev iz plačil)

1.) Sredstva, zbrana od plačil za obisk, se smejo uporabljati za:

- nadomestitev upravičenih stroškov v zvezi z obiskovanjem naravne vrednote, kadar ti niso pokriti iz javnih sredstev, za kar sta upravičenca upravljavec zavarovanega območja ali skrbnik naravne vrednote;
- izvajanje upravljavskih nalog v zavarovanem območju za varstvo naravnih vrednot in upravljanje z obiskom, vključno z odkupom zemljišč, skladno z letnim programom upravljanja zavarovanega območja, za kar je upravičenec upravljavec zavarovanega območja;
- vzdrževanje ureditev (infrastrukture) za varstvo in obiskovanje naravne vrednote in drugih naravnih vrednot ter odkupe zemljišč, za kar je upravičenec ministrstvo, kadar je naravna vrednota državnega pomena zunaj zavarovanega območja;

- izvajanje ukrepov ali aktivnosti povezanih z obiskovanjem, ki v lokalnem okolju pripomorejo k zmanjšanju vplivov na naravno in bivalno okolje v povezavi z obiskovanjem ter spodbujanje trajnostnega razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja, za kar so upravičenke lokalne skupnosti, v katerih se nahaja naravna vrednota in lokalne skupnosti, na katere obiskovanje vpliva, vendar pod pogojem, da lokalne skupnosti ne pridobijo sredstev za te namene iz drugega javnega finančnega vira in, da je ukrepe in aktivnosti kot skladne s cilji zavarovanega območja predhodno potrdil upravljavec zavarovanega območja;
- izvajanje obnovitve poškodovanih ali uničenih delov narave in okoljskih sanacij, ki negativno vplivajo na zavarovano območje, za kar je upravičenec upravljavec zavarovanega območja.

2.) Sredstva, zbrana od plačil za parkiranje se smejo uporabljati za:

- nadomestitev upravičenih stroškov za zagotavljanje površin za mirujoči promet, usmerjanje in urejanje mirujočega prometa, za kar je upravičenec urejevalec mirujočega prometa za parkiranje,

- subvencioniranje skupinskega prevoza, za kar je upravičenec upravljavec zavarovanega območja ali lokalna skupnost,

- izvajanje ukrepov ali aktivnosti v lokalnem okolju, ki pripomorejo k zmanjšanju negativnih vplivov, ki jih promet, povezan z obiskovanjem, povzroča v lokalnem okolju, izboljševanju prometne infrastrukture, povezane z obiskovanjem, spodbujanju trajnostne mobilnosti, za kar sta upravičenca upravljavec zavarovanega območja ali lokalna skupnost, na katero promet, povezan z obiskovanjem, vpliva, pod pogojem, da je ukrepe in aktivnosti kot skladne s cilji zavarovanega območja predhodno potrdil upravljavec zavarovanega območja.

149. č člen

(delitev zbranih sredstev iz plačil)

(1) Zbrana sredstva iz plačil pripadajo v višini nadomestila upravičenih stroškov upravičencem iz prejšnjega člena.

(2) Zbrana sredstva iz plačil, zmanjšana za nadomestilo upravičenih stroškov, pripadajo, če obišče naravno vrednoto 100.000 obiskovalcev ali manj na leto:

- v primeru plačil za obisk: upravljavcu zavarovanega območja ali ministrstvu, kadar je naravna vrednota državnega pomena zunaj zavarovanega območja oziroma lokalni skupnosti, kadar je naravna vrednota lokalnega pomena zunaj zavarovanega območja;

- v primeru plačil za parkiranje: lokalni skupnosti, v kateri se nahaja površina za mirujoči promet ali upravljavcu zavarovanega območja, če ta neposredno ureja mirujoči promet.

(3) Zbrana sredstva iz plačil, zmanjšana za nadomestilo upravičenih stroškov, pripadajo, če naravno vrednoto obišče več kot 100.000 obiskovalcev na leto:

- v primeru plačil za obisk: upravljavcu zavarovanega območja v višini do 70 % in lokalni skupnosti ali več lokalnim skupnostim v višini 30 % ali več;

- v primeru plačil za parkiranje: upravljavcu zavarovanega območja v višini do 70 % in lokalni skupnosti, v kateri se površina za mirujoči promet nahaja, v višini 30 % ali več.

(4) Sredstva, ki pripadajo več lokalnim skupnostim iz prve alineje prejšnjega odstavka, se razdelijo med lokalne skupnosti v deležih, kot jih medsebojno dogovorijo v načrtu porabe.

(5) V primeru, da lokalna skupnost pridobi druga javna sredstva za namene iz tretje alineje prvega odstavka in tretje alineje drugega odstavka 149. b člena, do sredstev iz plačil ni upravičena.

(6) Upravičenci nimajo pravice do nadomestil plačil, če se obiskovanje naravne vrednote preneha izvajati.

(7) Zbrana sredstva iz plačil za obisk naravne vrednote državnega pomena po namenih in upravičencih za letno ali večletno obdobje razporedi minister z odredbo iz prvega odstavka 149. a člena, v primeru plačila za parkiranje pa župan lokalne skupnosti s sklepom iz četrtega odstavka 149. a člena.

(8) Upravljevec zavarovanega območja, skrbnik ali upravljevec mirujočega prometa od zbranih sredstev iz plačil:

- uporablja delež sredstev, do katerih je upravičen, tekoče glede na nastanek stroškov,
- nakazuje delež drugim upravičencem v skladu z odredbo ministra oziroma župana.

(9) V primeru, da je število obiskovalcev večje od števila obiskovalcev, ki je bilo izhodišče za določitev višine plačila za nadomestilo upravičenih stroškov, se izkazan višek zbranih sredstev razporedi in nakaže po upravičencih v enakem razmerju, kot je opredeljeno s sklepom iz petega oziroma šestega odstavka 149. člena najkasneje do 30. oktobra tekočega leta.

149. d člen

(plačilo za vodenje po naravni vrednoti)

(1) Plačilo za vodenje (spremljanje, varovanje, interpretiranje/predstavljanje, razlaganje, ipd.) po naravni vrednoti obiskovalcem lahko zaračunavajo upravljevec zavarovanega območja in fizična ali pravna oseba, ki je registrirana za tovrstno dejavnost.

(2) Pogojevanje obiskovanja naravne vrednote z vodenjem ni dovoljeno, razen izjemoma, če je zaradi varstva naravne vrednote, zavarovanega območja ali varnosti obiskovalcev tako določeno s tem zakonom ali predpisom na podlagi tega zakona. V tem primeru se stroški vodenja štejejo med upravičene stroške, ki se s tem plačilom nadomestijo.«.

27. člen

151. člen se spremeni tako, da se glasi:

»151. člen (inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave, poleg teh inšpektorjev pa tudi lovski inšpektorji, če se določbe nanašajo na živalske vrste.

(2) Nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona, ki se nanašajo na invazivne vrste, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave. Ne glede na prejšnji stavek so poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, pristojni tudi:

- lovski inšpektorji, za invazivne vrste živali, ki so divjad ter za invazivne vrste sesalcev in ptic, ki se lovijo v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu in jih je treba odstraniti s strelnim orožjem,
- ribiški inšpektorji, za invazivne vrste živali, ki so opredeljene kot ribolovni vir in če gre za vodne mehkužce, vključno z nadzorom akvakultur in marikultur,
- inšpektorji, pristojni za vode, za invazivne vrste rastlin, ki se nahajajo na vodnih ali priobalnih zemljiščih,
- gozdarski inšpektorji, za invazivne vrste rastlin in nevretenčarjev, ki se nahajajo v gozdu in
- kmetijski inšpektorji, če gre za invazivne vrste na kmetijskih zemljiščih.

(3) Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin izvršuje nadzor za invazivne vrste hišnih in domačih živali in nadzor nad vnosom invazivnih vrst v Evropsko unijo, vključno z dokončnim ukrepanjem v primeru ugotovljenih neskladnosti.

(4) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, opravljajo poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, tudi gozdarski, lovski, ribiški in kmetijski inšpektorji.

(5) Izvrševanje določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na delovna področja drugih ministrstev, nadzorujejo tudi inšpektorji, pristojni za nadzor teh delovnih področij, v skladu z zakonom.

(6) Za inšpektorja iz prvega odstavka tega člena je lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev za delo v državni upravi izpolnjuje še naslednje pogoje: da ima ustrezno visokošolsko izobrazbo in najmanj pet let delovnih izkušenj na področju varstva naravnih dobrin ali varstva naravnih vrednot ter opravljen izpit za inšpektorja.«.

28. člen

V 153. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Inšpektor iz 151. člena tega zakona ima poleg pooblastil, ki jih ima po splošnih predpisih, če ugotovi, da so kršene določbe tega zakona, predpisov oziroma aktov, izdanih na njihovi podlagi, še pooblastilo nadzirati izkoriščanje ali rabo naravnih vrednot in sestavin biotske raznovrstnosti glede njihove usklajenosti z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pristojnosti:

1. odrediti vzpostavitev naravnih vrednot ali sestavin biotske raznovrstnosti v prejšnje stanje, odpravo škode oziroma sanacijo na stroške povzročitelja in v skladu s predhodno pridobljenim strokovnim mnenjem zavoda;
2. odrediti prepoved izvajanja posega ali opravljanja dejavnosti, ki se izvaja v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji iz osmega odstavka 105.a člena tega zakona, ki se nanašajo na izvajanje gradnje objekta in opravljanje dejavnosti, zaradi katere je objekt zgrajen;
3. odrediti prepoved izvajanja posega ali dejavnosti, če se poseg oziroma dejavnost izvaja brez pravnomočnega naravovarstvenega soglasja ali pravnomočnega dovoljenja za poseg v naravo oziroma v nasprotju s pravnomočnim naravovarstvenim soglasjem ali pravnomočnim dovoljenjem za poseg v naravo oziroma v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji, na podlagi katerih je bilo izdano naravovarstveno soglasje;
4. odrediti prepoved izvajanja dejavnosti, če se ta izvaja brez pridobljene pravice za rabo dela narave ali v nasprotju s pogoji za izvajanje rabe, določene s tem zakonom;

5. odrediti prepoved izvajanja ureditve za rabo, če se ta izvaja brez dovoljenja za poseg v naravo za ureditev dela narave oziroma v nasprotju z njim;
6. odrediti zaseg živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču;
7. odrediti zaseg rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo uničenje, izročitev ali prodajo;
8. v naravnem okolju ustaviti kolo ali vozilo na motorni pogon, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona; prepovedati njegovo nadaljnjo vožnjo, odrediti odvzem vozila ali kolesa;
9. odrediti druge ukrepe v skladu s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi;
10. odrediti, da se nepravilnosti, ki jih ugotovi, odpravijo v roku, ki ga določi.«.

V četrtem odstavku se besedilo »4. do vključno 6. točke« nadomesti z besedilom »6. do vključno 8. točke«.

29. člen

V 153. a členu se v prvem odstavku spremeni 1. točka tako, da se glasi:

»1. vozilo na motorni pogon vozil v naravnem okolju nad nadmorsko višino 1.000 m ali na zavarovanem območju ali na območju Natura 2000;«.

30. člen

Za 154. členom se dodajo novi 154. a, 154. b in 154.c členi, ki se glasijo:

»154.a člen

(ukrepi inšpektorja pri invazivnih vrstah)

(1) Če inšpektor ugotovi, da so kršena ravnanja iz točk a) do g) prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU, odredi prenehanje teh ravnanj, za osebkke invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije pa odredi zaseg in usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca.

(2) Če inšpektor ugotovi, da so kršena ravnanja iz točke h) prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU, odredi izvedbo ukrepov za odstranitev ali obvladovanje invazivne vrste na seznamu Evropske Unije in odpravo škodljivih posledic.

(3) Če inšpektor ugotovi, da fizična ali pravna oseba ne izpolnjuje obveznosti v skladu z izdanim dovoljenjem za odstopanje v skladu z 8. in 9. členom Uredbe 1143/2014/EU, odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti. Rok za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti ne sme biti daljši od treh mesecev. Če nepravilnosti in pomanjkljivosti v tem času niso odpravljene, odredi zaseg invazivnih vrst in njihovo usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca.

(4) Če inšpektor ugotovi, da fizična ali pravna oseba izvaja premike invazivnih vrst na seznamu Evropske Unije v nasprotju z Uredbo 1143/2014/EU, odredi zaseg in njihovo usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca.

(5) Izjemoma lahko inšpektor namesto usmrnitve odredi predajo osebkov invazivnih vrst živali drugi ustanovi, ki ima dovoljenje v skladu z 8. in 9. členom Uredbe 1143/2014/EU, ali izpolnjuje pogoje za živalski vrt po predpisih, ki urejajo ohranjanje narave, če jih je ta do konca njihovega življenja pripravljena sprejeti na svoje stroške ali na podlagi sklenjenega dogovora na stroške zavezanca in jih zadrževati v zaprtem sistemu, kjer so uvedeni vsi primerni ukrepi za zagotovitev, da razmnoževanje in pobeg nista mogoča.

(6) Če so izpolnjeni pogoji iz tretjega stavka drugega odstavka 19. člena Uredbe 1143/2014/EU, pristojni inšpektor posestniku invazivne vrste na seznamu Evropske Unije, ki opravlja dejavnost, zaradi katere je bilo potrebno posedovanje rastlinske vrste (npr. botanični vrtovi, javni parki in podobno) pred uvrstitvijo vrste na seznam invazivnih vrst v skladu z Uredbo 1143/2014EU, ki je na območju Republike Slovenije že močno razširjena, pristojni inšpektor na podlagi mnenja zavoda izda odločbo, s katero določi ukrepe za preprečevanje širjenja

invazivne vrste na seznamu Evropske Unije. Trajanje ukrepov se določi na podlagi proste presoje inšpektorja, upoštevajoč pričakovano življenjsko dobo posamezne invazivne vrste.

154.b člen
(ukrepi inšpektorja pri hitri odstranitvi)

(1) Pristojna inšpekcija odredi izvedbo ukrepov za hitro odstranitev invazivne vrste na seznamu Evropske unije ter določi način odstranitve in izvajalca ukrepov za invazivne vrste. Ukrep za hitro odstranitev se mora začeti izvajati najkasneje v roku treh mesecev od dokončne priglasitve zgodnjega odkritja.

(2) Če je naseljena invazivna vrsta odkrita na zemljišču v lasti države ali občine, se ukrep izreče državi ali občini, za izvršitev obveznosti iz inšpekcijske odločbe pa se določi izvajalec iz 24.c člena. Stroške odstranitve invazivne vrste v tem primeru nosi država oziroma občina. Če izvajalec izvaja javno službo, se ukrep izvede v okviru stroškov opravljanja javne službe, upravljalških nalog ali izvajanja koncesijskega razmerja.

(3) Če policija ali inšpekcija odkrije povzročitelja vnosa invazivne vrste, imata občina ali država pravico in dolžnost od njega izterjati vračilo stroškov iz prejšnjega odstavka.

(4) Če je naseljena invazivna vrsta na zemljišču v lasti osebe zasebnega prava in je znan povzročitelj vnosa invazivne vrste, odredi pristojna inšpekcija odstranitev povzročitelju invazivne vrste in o tem obvesti lastnika zemljišča. Če povzročitelj vnosa invazivne vrste ni znan, odredi pristojna inšpekcija odstranitev lastniku zemljišča. Če je odstranitev invazivne vrste tehnično zahtevna in zahteva posebno strokovno usposobljenost, se ukrep izreče povzročitelju ali lastniku zemljišča, za izvršitev obveznosti iz inšpekcijske odločbe pa inšpektor določi izvajalca iz 24.c člena. Stroške odstranitve invazivne vrste nosi povzročitelj oziroma lastnik zemljišča. Če izvajalec izvaja javno službo, se ukrep izvede v okviru stroškov opravljanja javne službe, upravljalških nalog ali izvajanja koncesijskega razmerja.

(10) Če ministrstvo pristojnega inšpektorja obvesti, da so izpolnjeni pogoji za odstopanje od hitre odstranitve v skladu z 18. členom Uredbe 1143/2014/EU, se namesto ukrepov za hitro odstranitev odredijo ukrepi za preprečitev širjenja.

(11) Kadar je treba ukrepati hitro, ker je verjetno hitro širjenje invazivne vrste, se štejejo ti ukrepi za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlagati, skladno s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek.

(12) Vsa naročila, ki so potrebna za izvršitev inšpekcijskega ukrepa iz prvega odstavka tega člena, se štejejo za javno naročilo opreme, tehnike ter drugo javno naročilo za takojšnjo preprečitev nastanka neposredno grozeče škode, za katera skladno s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne veljajo določbe zakona, ki ureja javno naročanje, kadar je vrednost naročila nižja od vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu Evropske unije.

154.c člen
(uradni nadzor nad vnosom in prevozom
invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske Unije iz tretjih držav)

(1) Za vsak vnos invazivnih tujerodnih vrst s seznama Evropske Unije iz tretjih držav je treba podati predhodno uradno obvestilo v skladu s predpisi, ki urejajo uradni nadzor na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev ter obvestilu priložiti dokazilo o dovoljenju.

(2) Stroški, ki nastanejo med uradnim nadzorom, vključno s stroški identifikacije invazivne tujerodne vrste in stroški ukrepov, ki nastanejo zaradi kakršne koli neskladnosti, pri vnosu v Evropsko unijo bremenijo izvajalca dejavnosti, ki je odgovoren za pošiljko, ali njegovega zastopnika.

(3) V primeru suma, da pošiljka ni v skladu s predpisi, ali v primeru potrebe po uradnem nadzoru iz 15. člena Uredbe 1143/2014/EU, finančna uprava pošiljko odstopi v obravnavo fitosanitarnemu inšpektorju, če gre za osebke rastlinskih vrst ali uradnemu veterinarju, če gre za osebke živalskih vrst.

(4) Če finančna uprava ob nadzoru prevoza ugotovi, da pošiljka vsebuje invazivno tujerodno vrsto s seznama Evropske Unije, o tem obvesti pristojnega inšpektorja.«.

31. člen

V 155. členu se v šestem odstavku doda stavek, ki se glasi: »Naravovarstveni nadzornik lahko za namen neposrednega nadzora dostopa in pridobiva podatke iz evidenc registriranih motornih vozil, centralnega registra prebivalstva in poslovnega registra.«

V dvanajstem odstavku se v prvi alineji za besedilom »na motorni pogon« doda besedilo »in voznika kolesa«.

32. člen

V 156. členu se v prvem stavku prvega odstavka za besedilom »zavarovanih območij« doda besedilo »in ministrstvo«.

33. člen

160. člen se spremeni tako, da se glasi:

»160. člen (hujši prekrški)

(1) Z globo od 75.000 do 125.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če iztrebi rastlinsko ali živalsko vrsto (prvi odstavek 14. člena);
2. če zmanjša število rastlin ali živali posameznih populacij, zoži njihove habitate ali poslabša življenjske razmere do take mere, da postane vrsta ogrožena (drugi odstavek 14. člena);
3. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje rastline, ubije ali poškoduje živali (tretji odstavek 14. člena);
4. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje habitate populacij rastlinskih ali živalskih vrst (četrti odstavek 14. člena);
5. če ravna z naravno vrednoto tako, da ogrozi njen obstoj (drugi odstavek 40. člena);
6. če izpusti v okolje invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije (točka h prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU);
7. če izkoži uplenjeno veliko zver preden si jo ogleda pooblaščen predstavnik zavoda, ali če o uplenitvi pravočasno ne obvesti območnega združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (drugi odstavek 136. b člena);
8. če so pooblaščen predstavnik upravljavca lovišča poginule velike zveri po obvestilu o najdbi ne ogleda ogledati in ne poskuša ugotoviti vzroka smrti ();
9. če ne prevzame odstreljene velike zveri v skladu z veterinarskimi predpisi (tretji odstavek 136.b člena);
10. če obiskovalcem zaračunava plačilo za obisk brez ali v nasprotju z odredbo ministra (prvi odstavek 149.a člena),
11. če obiskovalcem zaračunava plačilo za obisk oseba, ki ni upravljavec zavarovanega območja ali skrbnik (prvi odstavek 149. b člena).

(2) Z globo od 50.000 do 75.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 3.500 do 4.100 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 1.600 do 2.500 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.«.

34. člen

160.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»160.a člen (prekrški)

(1) Z globo od 40.000 do 75.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če namerno, brez opravičljivega razloga, vznemiri živali (tretji odstavek 14. člena);
2. če posega v naravo v nasprotju s predpisanim načinom in pogoji (drugi odstavek 15. člena);
3. če ne rabi rastlin ali živali v skladu s predpisanimi pogoji (drugi odstavek 16. člena);
4. če rabi rastline ali živali, ki jih je prepovedano rabiti, ali jih rabi v nasprotju s predpisano omejitvijo rabe (tretji odstavek 16. člena);
5. če naseli rastline ali živali tujerodnih vrst brez dovoljenja (drugi in tretji odstavek 17. člena);
6. če goji živali domorodnih ali tujerodnih vrst brez dovoljenja (prvi odstavek 21. člena);
7. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe (prvi odstavek 19. člena);
8. če trgovec z živalmi ne zagotovi predpisanih bivalnih razmer in ustrezne oskrbe in ne vodi predpisanih evidenc (prvi odstavek 23. člena);
9. če ravna v nasprotju z varstvenim režimom, ki ga za rastlinske ali živalske vrste, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, predpiše vlada (prvi odstavek 26. člena);
10. če vozi, ustavi ali parkira vozilo na motorni pogon v naravnem okolju in vozilo ne stoji ali ni parkirano v petmetrskem pasu izven vozišča (prvi odstavek 28. b člena);
11. če organizira vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju (prvi odstavek 28.b člena);
12. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (sedmi odstavek 28.c člena);
13. če upravlja gensko banko brez pooblastila ministra (tretji odstavek 29. člena);
14. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu biološkega materiala iz narave ali z biološkim materialom v genskih bankah (šesti odstavek 29. člena);
15. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave (četrti odstavek 30. člena);
16. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev ekološko pomembnih območij (peti odstavek 32. člena);
17. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev posebnih varstvenih območij (tretji odstavek 33. člena);
18. če brez koncesije rabi naravno vrednoto (prvi odstavek 43. člena);
19. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi zavarovane naravne vrednote (drugi odstavek 49. člena);
20. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi začasno zavarovane naravne vrednote (tretji odstavek 50. člena);
21. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja in varstvenimi režimi na zavarovanem območju (prvi odstavek 53. člena);
22. če izvaja posege in dejavnosti v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali načrtom upravljanja (prvi odstavek 54. člena);

23. če odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, ki so določena za naravno vrednoto, na nedovoljen način (drugi odstavek 73. člena) ali brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju s tem dovoljenjem (tretji odstavek 73. člena);
24. če odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, ki so zavarovana ali jih odvzame v nasprotju z aktom o zavarovanju (četrti odstavek 73. člena);
25. če daje mineral ali fosil, ki je naravna vrednota, v nedovoljeni promet (četrti odstavek 75. člena);
26. če izvozi ali iznosi mineral ali fosil, ki je naravna vrednota (peti odstavek 75. člena);
27. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za ogrožene rastlinske ali živalske vrste (prvi odstavek 81. člena);
28. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za varstvo izjemnega osebka, populacije ali habitata (82. člen);
29. če izvaja poseg v naravo brez predpisanega dovoljenja (prvi odstavek 104. člena);
30. če izvaja poseg v naravo v nasprotju z dovoljenjem za poseg v naravo (prvi odstavek 104. člena);
31. če izvaja poseg v prostor v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji ali naravovarstvenim soglasjem (prvi odstavek 105. člena);
32. če izvaja poseg v prostor, za katerega ni pridobil naravovarstvenega soglasja oziroma rabi objekt, za katerega je bilo pridobljeno naravovarstveno soglasje, v nasprotju s tem soglasjem (prvi odstavek 105. člena);
33. če izvaja poseg v prostor ali rabi objekt v nasprotju s pogoji iz naravovarstvenega soglasja (šesti odstavek 105. člena);
34. če upravlja zavarovano območje brez pooblastila po tem zakonu ali neskladno s tem zakonom in aktom o zavarovanju (130. člen);
35. če brez dovoljenja vnese na ozemlje Evropske unije invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije, vključno s tranzitom pod carinskim nadzorom (točka a prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU);
36. če brez dovoljenja poseduje, vključno v zaprtih sistemih, invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije (točka b prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU), razen v skladu s prehodnimi določbami iz 31. in 32. člena Uredbe 1143/2014/EU;
37. če brez dovoljenja goji, vključno v zaprtih sistemih, invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije (točka c prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU);
38. če brez dovoljenja prevažata invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije, razen prevoza vrst v objekte za odstranitev (točka d prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU), in razen v skladu s prehodnimi določbami iz 31. in 32. člena Uredbe 1143/2014/EU;
39. če daje na trg, razen v skladu s prehodnimi določbami iz 32. člena Uredbe 1143/2014/EU, invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije (točka e prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU);
40. če brez dovoljenja uporablja ali izmenjuje invazivno tujerodno vrsto na seznamu Evropske unije (točka f prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU);
41. če brez dovoljenja dovoli, da se invazivna tujerodna vrsta na seznamu Evropske unije razmnožuje, jih goji ali kultivira, vključno v zaprtih sistemih (točka g prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU).
42. če obiskovalcem zaračunava plačilo za parkiranje brez ali v nasprotju s sklepom župana (četrti odstavek 149. a člena);
43. če obiskovalcem zaračunava plačilo za parkiranje oseba, ki ni urejevalec mirujočega prometa (drugi odstavek 149. b člena);
44. če sredstva, zbrana od plačil za obisk, ne uporabljajo za predpisane namene (prvi odstavek 149. c člena);
45. če pogojuje obiskovanje naravne vrednote z vodenjem, pa to ni določeno s tem zakonom ali predpisom na podlagi tega zakona (drugi odstavek 149. d člena);

46. če obiskovalcem zaračunava plačilo za vodenje oseba, ki ne izpolnjuje pogojev (prvi odstavek 149. d člena).

(2) Z globo od 30.000 do 50.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 2.000 do 3.500 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 800 do 1.200 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.«.

35. člen

161. člen se spremeni tako, da se glasi:

»161. člen (lažji prekrški)

(1) Z globo od 20.000 do 40.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če ne obvesti ministrstva o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst (drugi odstavek 18. člena);
2. če doseli rastline ali živali tujerodnih vrst, ki jih je prepovedano doseliti (četrti odstavek 18. člena);
3. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti brez dovoljenja (prvi odstavek 20. člena);
4. če ravna v nasprotju z obveznimi pravili varstva rastlinskih in živalskih vrst, ki jih predpiše vlada (24. člen);
5. če je kraj dogodka oziroma območje opravljanja dejavnosti ali posega v primerljivem času dostopno po javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, pa se vozi, ustavi ali parkira in ne gre za zaščito, reševanje oziroma pomoč ob naravnih in drugih nesrečah (11. točka četrtega odstavka 28.b člena) ali za izvajanje nalog Slovenske vojske (12. točka četrtega odstavka 28.b člena);
6. če uporablja vozilo na motorni pogon, ki ni vpisano v evidenco in ni označeno (prvi odstavek 28.č člena);
7. če izvozi ali uvozi rastline ali živali, njihove dele ali izdelke iz njih brez dovoljenja ministrstva (25. člen);
8. če izvaja tranzit ali druga ravnanja z rastlinami ali živalmi, njihovimi deli ali izdelki iz njih brez dovoljenja ministrstva, če je dovoljenje predpisano (25. člen);
9. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev ugodnega stanja habitatnih tipov (četrti odstavek 31. člena);
10. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev biotske raznovrstnosti (peti odstavek 35. člena);
11. če ravna v nasprotju s predpisanimi načini in pogoji poseganja v naravo (drugi odstavek 36. člena);
12. če uredi naravno vrednoto za ogledovanje in obiskovanje brez dovoljenja (prvi odstavek 42. člena);
13. če začasno ne ustavi del, ne zaščiti najdbe ali o najdbi ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (prvi odstavek 74. člena);
14. če nadaljuje z deli pred izdajo varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (drugi odstavek 74. člena);

15. če ne zagotovi izvedbe varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (peti odstavek 74. člena);
16. če o najdbi minerala ali fosila, ki je naravna vrednota, ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (drugi odstavek 75. člena);
17. če ne hrani minerala ali fosila na ustrezen način oziroma ga, če ustrezne hrambe ne more zagotoviti, ne ponudi v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji (tretji odstavek 75. člena);
18. če invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske unije, za katere je bilo izdano dovoljenje, ne spremlja dovoljenje (drugi stavek drugega odstavka 8. člena uredbe 1143/2014/EU) ali dokazilo za dovoljenje (šesti odstavek 8. člena uredbe 1143/2014/EU);
19. če obiskovalcem zaračunava hkrati plačilo za obisk in plačilo za parkiranje (osmi odstavek 149. člena);
20. če obiskovalcem ne omogoči brezplačnega obiska naravne vrednote enkrat na leto (deveti odstavek 149. člena);
21. če sredstva, zbrana od plačil za parkiranje, ne uporablja za predpisane namene (drugi odstavek 149. c člena);
22. če sredstva, zbrana od plačil za obisk oziroma za parkiranje, kadar obiše naravno vrednoto ali zavarovano območje več kot 100.000 obiskovalcev na leto, ne deli na predpisan način (tretji in četrti odstavek 149. č člena);
23. če višek zbranih sredstev iz plačil glede na odredbo oziroma sklep ne razporedi in nakaže na predpisan način (deveti odstavek 149. č člena).

(2) Z globo od 10.000 do 20.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 1.500 do 2.000 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 400 do 600 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

(5) Če je prekršek iz 5. in 6. točke prvega odstavka tega člena storjen z vozilom na motorni pogon, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se kaznuje za prekršek lastnik ali imetnik rabe pravice uporabe vozila na motorni pogon, s katerim je bil prekršek storjen, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil. Če je lastnik ali imetnik pravice uporabe vozila, s katerim je storjen prekršek iz 5. in 6. točke prvega odstavka tega člena, pravna oseba, državni organ ali samoupravna lokalna skupnost, se kaznuje za prekršek njihova odgovorna oseba.«.

36. člen

161.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»161.a člen (najlažji prekrški)

(1) Z globo 20.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če organizira vožnjo s kolesi v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prireditev ali če izvede javno prireditev v nasprotju z izdanim dovoljenjem (tretji odstavek 28.d člena);
2. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (tretji odstavek 28.d člena)

3. če zavarovano območje označi v nasprotju predpisanim načinom ter v nasprotju s predpisano obliko in vsebino znaka (62. člen).

(2) Z globo 10.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo 3.500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo 400 eurov se kaznuje za prekršek posameznik:

1. če se vozi s kolesom v naravnem okolju zunaj utrjenih poti ali po poteh, ki niso utrjene (prvi odstavek 28.d člena);
2. če se vozi s kolesom v naravnem okolju po utrjenih poteh in temu nasprotuje lastnik ali upravljavec poti (prvi odstavek 28.d člena);
3. če se vozi s kolesom v naravnem okolju zunaj utrjenih poti in ne gre za dovoljene primere vožnje s kolesom v naravnem okolju iz petega odstavka 28.b člena tega zakona (prvi odstavek 28.d člena);
4. če organizira vožnjo s kolesi v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prirediteljo ali če izvede javno prirediteljo v nasprotju z izdanim dovoljenjem (tretji odstavek 28.d člena);
5. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (tretji odstavek 28.d člena).«.

37. člen

V 161. b členu se črta besedilo »160. in 160. a člena«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

38. člen

(uveljavljanje odškodnine na že ustanovljenih zavarovanih območjih)

Če je na dan uveljavitve tega zakona zavarovano območje že ustanovljeno in lastnikom zemljišč na zavarovanem območju na dan uveljavitve tega zakona še niso bile izdane ugotovitelne odločbe na podlagi akta o zavarovanju, se zahteva za odškodnino po 89. členu ZON lahko vložijo v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

39. člen

(izpolnitev pogojev za zaračunavanje plačil)

Fizična ali pravna oseba, ki zaračunava plačila v zvezi z obiskovanjem naravne vrednote, mora v roku šestih mesecev po uveljavitvi tega zakona izpolniti pogoje iz 149. b člena.

40. člen

(poraba zbranih sredstev iz plačil za obiskovanje pred uveljavitvijo zakona)

Minister z odredbo po uradni dolžnosti razporedi pred uveljavitvijo tega zakona zbrana sredstva iz plačil za obisk po namenih in upravičencih v skladu s tretjim odstavkom 149. člena v roku šestih mesecev od uveljavitve tega zakona.

41. člen
(prenehanje veljavnosti)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona v Zakonu o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C, 60/17, 82/20 in 18/23 – ZDU-10) preneha veljati zadnji del stavka "razen v primeru podeljene koncesije za rabo dela narodnega parka" v prvem odstavku 32. člena, prvi, peti, šesti, sedmi in osmi odstavek 33. člena, drugi stavek v prvem odstavku 34. člena, zadnji del prvega stavka o »in o njegovem izvajanju celovito poroča Vladi vsakih pet let« v prvem odstavku 52. člena, 30. točka prvega odstavka 62. člena in 21. točka prvega odstavka 63. člena.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona v Zakonu o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22) prenehajo veljati:

- v 5. členu besedilo »Velike zveri so rjavi medved, volk in ris.«,
- 9. točka 19. člena,
- 5., 8. in 9. točka 20. člena,
- 14. in 15. točka prvega odstavka ter 5. in 6. točka drugega odstavka 21. člena,
- besedilo »8.« v drugi alineji 22. člena,
- v 41. členu beseda »medveda«,
- 45. in 46. člen, v delu, ki se nanaša na velike zveri in zavarovane vrste velike zveri,
- v naslovu 54. člena besedilo »zavarovanih vrst prostoživečih sesalcev in ptic«,
- 76. in 77. člen v delu, ki se nanaša na velike zveri in zavarovane velike zveri.

(3) Z dnem uveljavitve tega zakona v Prilogi Uredbe Načrta upravljanja Triglavskega narodnega parka za obdobje 2016 do 2025 (Uradni list Republike Slovenije, št. 34/16) preneha veljati poglavje 2.1.2 Določitev delov narodnega parka, ki se lahko rabijo.

(4) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati 13. člen Zakona o regijskem parku Škocjanske jame (Uradni list RS, št. 57/96, 46/14 – ZON-C in 18/23 – ZDU-10).

42. člen
(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (spremenjen 1. člen ZON)

Na ravni EU vse do leta 2015 ni bilo posebnega predpisa, ki bi urejal področje invazivnih tujerodnih vrst. Šele konec leta 2014 je bila sprejeta Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst. Uredba je stopila v veljavo 1. januarja 2015. Ker gre za uredbo (in ne direktivo), je ta celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah, vendar je treba v skladu s pravili nomotehnike urediti njeno izvedbo v nacionalni zakonodaji in sistemu. Tako se v predlogu zakona urejajo določbe, ki so namenjene izvajanju Uredbe 1143/2014/EU, in sicer se določajo pristojni organi, izvajanje ukrepov za preprečitev, čim večje zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa ali širjenja invazivnih tujerodnih vrst na biotsko raznovrstnost v Republiki Sloveniji, postopki v zvezi z izdajo in odvzemom dovoljenj za odstopanja od omejitev ter nadzor in sankcije za izvajanje.

Uredba EU 1143/2014 je namenjena prav blaženju posledic tujerodnih vrst, ki povzročajo škodo biotski raznovrstnosti. Številna določila uredbe se nanašajo na invazivne tujerodne vrste, ki zadevajo Unijo. Gre za tiste vrste, s katerimi je bilo s podrobnimi presojami tveganja ugotovljeno, da imajo izrazito negativne vplive na biotsko raznovrstnost in je smiselno zanje uvesti najstrožje ukrepe na ravni Evropske unije. Z večanjem populacij invazivnih tujerodnih vrst se ne povečuje samo okoljska, ampak tudi ekonomska škoda, invazivne vrste pa so lahko nevarne tudi za zdravje ljudi. Z ukrepi za obvladovanje tujerodnih vrst pa lahko škodo in stroške bistveno zmanjšamo.

Seznam tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo se določa iz izvedbenimi uredbami Komisije. Leta 2016 je bilo z na seznam uvrščenih 37 tujerodnih vrst. Leta 2017 je bilo na seznam dodanih 12 novih tujerodnih vrst. Z drugo posodobitvijo izvedbene uredbe, ki je bila sprejeta julija 2019, je bilo na seznam tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, dodanih še 17 invazivnih tujerodnih vrst. V letu 2022 pa je bilo s tretjo posodobitvijo seznama dodanih še 22 vrst. Skupno je zdaj nadzorovanih 47 invazivnih živalskih in 41 invazivnih rastlinskih tujerodnih vrst. Države članice lahko izdelajo tudi nacionalne sezname invazivnih tujerodnih vrst, za katere lahko uveljavijo podobne ukrepe, vendar za zdaj Slovenija takega seznama še ni sprejela, lahko pa ga sprejme z uredbo, ko bo pripravljen.

Skladno z Uredbo EU 1143/2014 za invazivne tujerodne vrste, ki so uvrščene na sezname, veljajo najstrožji ukrepi za preprečitev vnosa in širjenja. Te vrste je prepovedano vnašati v Unijo, jih razmnoževati, gojiti, prevažati, kupovati, prodajati, uporabljati, izmenjevati, posedovati ali jih izpustiti v okolje.

Poleg tega Uredba EU 1143/2014 določa tudi, da morajo države članice:

- pripraviti in izvajati akcijske načrte o najpomembnejših poteh vnosa invazivnih tujerodnih vrst,
- vzpostaviti sistem spremljanja invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo,
- ob zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti vrst, ki zadevajo Unijo, obvestilo o zgodnjem odkritju posredovati Komisiji in državam članicam,
- odkrite vrste odstraniti v zgodnji fazi invazije, če to ni več mogoče pa preprečiti njihovo širjenje,
- izvajati ukrepe za obvladovanje močno razširjenih vrst,
- sodelovati in usklajevati delo pri izvajanju ukrepov z drugimi državami članicami,
- poročati Komisiji o izvajanju Uredbe EU 1143/2014.

V tem členu se zato med namene zakona dodaja urejanje področja invazivnih vrst. Tako bi se med ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti šteli tudi ukrepi za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst. Zakon

bo torej določal tudi pravila za preprečevanje, zmanjšanje in ublažitev škodljivih vplivov namernega in nenamernega vnosa in širjenja invazivnih vrst na biotsko raznovrstnost. S tem zakonom se bo uredilo izvajanje Uredbe 2014/1143/EU.

K 2. členu (spremenjen 9. člen ZON)

Člen, ki govori o načelu ekološke in socialne funkcije lastnine, je dopolnjen z opredelitvijo ekološke funkcije lastnine. To pomeni takšno ravnanje z lastnino, ki zagotavlja naravno ravnovesje v ekosistemih in habitatih rastlin in živali, da se z njim omogoča dolgoročno preživetje rastlinskih in živalskih vrst.

K 3. členu (spremenjen 11. člen ZON)

Dodana je definicija invazivne tujerodne vrste, ki se v predlogu zakona uporablja v skrajšani obliki, z izrazom invazivna vrsta. Kot invazivna vrsta se šteje vsaka vrsta 1) ki je na seznamu invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v skladu s 4. členom Uredbe 2014/1143/EU, ali 2) ki se kot invazivna tujerodna vrsta določi z odredbo ministra, v okviru izrednih ukrepov, v skladu s prvim odstavkom 10. člena Uredbe 2014/1143/EU in kot to v predlogu zakona ureja 24.g člen, ali 3) je kot invazivna tujerodna vrsta določena v okviru izrednih ukrepov Evropske unije, v skladu s četrtem odstavkom 10. člena Uredbe 2014/1143/EU, ali 4) ki je na nacionalnem seznamu invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo državo članico, v skladu z 11. členom Uredbe 2014/1143/EU, če in ko bo ta sprejet.

Dodana je tudi v zakonu pogosteje uporabljena definicija rabe naravne vrednote, ki jo zakon opredeli kot pridobitno dejavnost vodenja ali organiziranja obiskovanja in ogledovanja naravne vrednote, in vodenja ali organiziranja, izvajanja rekreacijskih ali sprostitevnihih aktivnosti, ter izvajanje druge pridobitne dejavnosti na naravni vrednoti, kot je primeroma komercialno snemanje, organiziranje porok in drugih dogodkov, zaradi česar se omejuje pravice drugih.

K 4. členu (dopolnjen 20. člen)

V drugem odstavku se popravlja napačen sklic v veljavnem zakonu. Tretji odstavek se črta, saj morajo biti merila in pogoji za izdajo dovoljenj enaki za vse primere, ne glede na začasnost ali trajnost prikazovanja živali. Poleg tega je bila določba ob sprejemu zakona namenjena izdaji dovoljenj za cirkuse in podobne začasne primere prikazovanja živali, ki je postala z novelo Zakona o zaščiti živali leta 2013 oboletna, saj je ta cirkuse prepovedala.

K 5. členu (dopolnjen 21. člen)

Ker Uredba 2014/1143/EU prepoveduje posedovanje in gojitev invazivnih tujerodnih vrst in uvaja izjemna dovoljenja, s katerimi države članice lahko pod posebnimi pogoji dovoljujejo le gojitev za potrebe raziskav o invazivnih tujerodnih vrstah, ki zadevajo Unijo, ali njihovo ohranjanje ex-situ ter dovoljenj, ki v izjemnih primerih, med drugim pri družbenih ali gospodarskih vprašanjih, gojitev dopustijo zaradi prevladujočega javnega interesa, se dovoljenja po 21. členu ZON ne bodo več izdajala po tem členu, ampak samo še dovoljenja po 8. in 9. členu Uredbe 1143/2014/EU oziroma novem 24. členu ZON. Dodaja se tudi določba, ki onemogoča izdajo dovoljenja za gojitev, kadar je ravnanje, ki je povezano z gojitvijo, kot je samo posedovanje določenih živali oziroma živalskih vrst, prepovedano po drugih predpisih. Takšen primer je denimo prepoved posedovanja določenih vrst živali, ki je uzakonjeno v predpisih, ki urejajo zaščito živali.

K 6. členu (novi 24.a do 24.i členi)

Novi 24. a člen:

Izvajanje ukrepov, ki jih terja Uredba 1143/2014/EU, je nemogoče brez sodelovanja lastnikov, zato zakon zavezuje imetnike pravic na premičninah (vozila, premični objekti ipd.) ter nepremičninah (zemljišča, objekti) k sodelovanju v sistemu preprečevanja in obvladovanja invazivnih tujerodnih vrst. Imetniki pravic morajo tudi dopustiti izvedbo ukrepov izvajalcem. Ob

tem pa so izvajalci oziroma država zavezani k takšnemu izvajanju ukrepov, ki povzroči čim manj škode in na način, da se o tem predhodno obvesti lastnike oziroma imetnike pravic. Ker pa so ti ukrepi po vsebini primerljivi ukrepom ob pojavu bolezni na področju veterinarskega varstva in varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, država za škodo ob izvedenih potrebnih ukrepih kljub upoštevanju že omenjenega načela previdnosti ne more biti odgovorna. Iz istega razloga predlog zakona za izvajanje nujnih ukrepov v javnem interesu proti invazivnim vrstam uvaja izjemo, da se izpolnijo nekatere izjeme po predpisih o divjadi in lovstvu (soglasje za odpravo prepovedi lova) in predpisih, ki urejajo varstvo voda. Pri izjemi, da vodno soglasje ni potrebno, je dodan pogoj, da je odstranjevanje invazivnih rastlinskih vrst lahko samo mehansko, brez uporabe mehanizacije, kot je gradbena, kmetijska in podobna mehanizacija.

Novi 24. b člen:

V tem členu se določajo pristojni organi za izvajanje Uredbe 1143/2014/EU in sicer je za pretežni del nalog pristojno ministrstvo, pristojno za ohranjanje narave, to je skladno z veljavnim Zakonom o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16 in 36/21) Ministrstvo za naravne vire in prostor. Za izvajanje navedene uredbe so posredno pristojni tudi drugi upravljavci naravnih virov (MKGP...) na način, da v svoje politike, programe in načrte vključujejo ukrepe proti ITV ter da krijejo financiranje ukrepov, ki jih izvajajo izvajalci v okviru javnih služb, ki sodijo v njihovo pristojnost. Strokovne naloge so zaradi večje primernosti kadrovske kapacitete, načina dela in umestitve v obstoječe pristojnosti dodeljene organizaciji, pristojni za ohranjanje narave to je Zavodu RS za varstvo narave (ZRSVN) in sicer so v njihovi pristojnosti taksonomska potrditev invazivne tujerodne vrste ter izdelava oziroma zagotovitev ocene tveganja ter predloga izrednih ukrepov, poleg tega tudi sodelovanje s strokovnim mnenjem v inšpekcijskih postopkih. Kot pristojni organ je določena tudi Finančna uprava RS, ki izvaja nadzor nad prevozom invazivnih tujerodnih vrst, razen prekrškovnih postopkov, ki jih izvajajo pristojne inšpekcije.

Novi 24.c člen:

Za samo izvajanje ukrepov preprečitve nenamernega vnosa in širjenja, odstranitve in obvladovanja invazivnih tujerodnih vrst so določeni izvajalci in sicer je bil pri njihovi določitvi zasledovan cilj ekonomičnosti, kar pomeni, da so za posamezna področja predlagani izvajalci, ki te naloge v času priprave zakona že izvajajo, ali pa te naloge glede na vsebino sodijo v njihovo delovno področje. Tako so kot izvajalci v sistem izvajanja ukrepov, vsak na svojem področju in na svojih območjih pristojnosti, vključeni upravljavci lovišč (lovske družine) in Zavod za gozdove Slovenije, izvajalci ribiškega upravljanja in Zavod za ribištvo Slovenije, izvajalci gospodarske javne službe urejanja voda in upravljavci javne infrastrukture, medtem ko bo za izvajanje v vseh ostalih primerih poskrbel oziroma izvajalca zagotovil ZRSVN. Izvajalec za prevzem in odstranitev mrtvih osebkov invazivnih vrst živali bo veterinarsko-higienska služba Nacionalnega veterinarskega inštituta. Financiranje delovanja izvajalcev ukrepov in ustreznih kapacitet zagotavljajo pristojna resorna ministrstva, v katerih pristojnost spadajo javne službe, ki so določene kot izvajalci. Te naloge se že izvajajo v okviru izvajanja javnih služb in tako ne gre za nove naloge, saj se določajo z načrtovalskimi dokumenti, na podlagi smernic ZRSVN. Izjema so invazivne vrste, ki niso divjad, te bo financiral MNVP. Morebitne obširnejše naloge pa bodo v operativnih programih določene kasneje, kar bo tudi dodatno opredeljeno in ocenjeno z vidika finančnih posledic.

Novi 24. č člen:

Ne glede na to, da skladno z Uredbo 1143/2014/EU za invazivne tujerodne vrste veljajo najstrožji ukrepi za preprečitev vnosa in širjenja, in sicer velja prepoved vnašanja v Unijo, razmnoževanja, gojenja, prevažanja, kupovanja, prodaje, uporabe, izmenjevanja, posedovanja, izpuščanja v okolje, pa 8. in 9. člen Uredbe 1143/2014/EU državam članicam

omogočata izdajo posebnih dovoljenj, ki pod posebnimi pogoji dovoljujejo raziskave o invazivnih tujerodnih vrstah, ki zadevajo Unijo, ali njihovo ohranjanje ex-situ ter dovoljenj, ki v izjemnih primerih, med drugim pri družbenih ali gospodarskih vprašanjih, zaradi prevladujočega javnega interesa dopustijo, da ustanove opravljajo tudi druge dejavnosti.

8. člen Uredbe 1143/2014/EU omogoča izdajo dovoljenj za raziskave ali ohranjanje ex-situ, ki poleg tega vključuje možnost znanstvene proizvodnje in poznejše uporabe v zdravstvene namene če se pri varstvu človekovega zdravja ni mogoče izogniti uporabi proizvodov, pridobljenih iz invazivnih tujerodnih vrst. Te dejavnosti pa se morajo izvajati v zaprtem sistemu in morajo izpolnjevati tudi druge pogoje, med drugim da dejavnosti izvajajo ustrezno usposobljeno osebje; da se v dovoljenju opredelijo pogoji za prevoz do zaprtega sistema in iz njega, ki onemogoča pobeg invazivne tujerodne vrste; da se invazivne tujerodne vrste označijo; da se obvladuje nevarnost pobega, širjenja ali premestitve; da je zagotovljen sistem stalnega nadzora, ki ga mora odobriti pristojni organ in da se v dovoljenju določi število invazivnih tujerodnih vrst, ki se presega zmogljivosti zaprtega sistema. Dovoljenje se lahko tudi začasno ali trajno odvzame Dovoljenje mora spremljati invazivno tujerodno vrsto, za katero je bilo izdano, ves čas med njenim posedovanjem, vnosom in prevozom znotraj Unije. Zakon določa tudi podrobne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni pri zaprtem sistemu. Dovoljenje mora spremljati tudi dokazilo za dovoljenje, ki ga izdajo pristojni organi države članice in katerega vsebino določa Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 2016/145 z dne 4. februarja 2016 o določitvi oblike dokumenta, ki predstavlja dokazilo za dovoljenje, izdano s strani pristojnih organov držav članic, ki ustanovam dovoljuje izvajanje nekaterih dejavnosti v zvezi z invazivnimi tujerodnimi vrstami, ki zadevajo Unijo, v skladu z Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 30, z dne 5.2.2016, str. 1–6). Države članice morajo vsa dovoljenja brez odlašanja objaviti na spletu in izvajati tudi preglede pri nosilcih dovoljenj, da se ugotovi, ali izpolnjujejo pogoje iz izdanih dovoljenj.

Skladno z navedenim predmetni člen pod pogojem, da so izpolnjeni pogoji iz 8. člena Uredbe 1143/2014/EU, predvideva pristojnost ministrstva za dovolitev raziskave o invazivnih tujerodnih vrstah na seznamu Evropske Unije, njihovo ohranjanje ex-situ, znanstveno proizvodnjo in poznejšo uporabo v zdravstvene namene. Ker Uredba 1143/2014/EU v točki b) drugega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU predvideva, da bodo ustrezno usposobljenost osebja določili pristojni organi, je v zakonu že vnaprej določeno, da se pri izdaji dovoljenja šteje, da je pogoj ustrezne usposobljenosti osebja izpolnjen, če je na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na drugi pravni podlagi zagotovljeno sodelovanje osebe, ki je pooblaščen kot odgovorna oseba za izvajanje stalnega nadzora, načrta ukrepov v primeru pobega ali širjenja in zagotavljanje, da so osebkii zaprti v zaprtem sistemu. Na enak način se za izvajanje točke d) drugega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU, ki zahteva ustrezno označitev živali, šteje, da je pogoj označitve invazivne tujerodne živali izpolnjen, če je žival označena skladno s predpisom, ki ureja označevanje prosto živečih vrst v ujetništvu.

Kot to zahteva Uredba 1143/2014/EU, je predvideno, da ministrstvo poleg dovoljenja v skladu z 8. členom Uredbe 1143/2014/EU izda dokazilo o izdaji dovoljenja. Dokazilo za dovoljenje iz šestega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU se izda v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek kot potrdilo, na obrazcu, ki ga določa Izvedbena uredba 2016/145/EU. Določena polja v dokazilu za dovoljenje se lahko izpolnijo v slovenskem in angleškem jeziku. Dokazilo za dovoljenje je treba pridobiti ob vsakokratnem premiku in mora stalno spremljati osebke invazivnih tujerodnih vrst, na katere se nanaša.

Ministrstvo lahko kadar koli začasno ali trajno odvzame dovoljenje in dokazila za dovoljenje, če so izpolnjeni pogoji iz petega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU.

Ministrstvo za vsa dovoljenja in dokazila, izdana v skladu s tem členom, na svojih spletnih straneh objavi podatke iz sedmega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU.

Novi 24.d člen:

9. člen Uredbe 1143/2014/EU omogoča, da države članice lahko v izjemnih primerih, med drugim pri družbenih ali gospodarskih vprašanjih, zaradi prevladujočega javnega interesa izdajo dovoljenja, ki dopustijo, da ustanove opravljajo tudi druge dejavnosti, vendar pod pogojem, da to predhodno odobri Komisija. Komisija odobritve izdaje takšnih dovoljenj izvaja preko posebnega elektronskega sistema, prošnja države članice za odobritev pa mora vsebovati predpisane sestavine. Pristojni organ lahko izda dovoljenje šele po prejemu odobritve, pri čemer mora dovoljenje vsebovati vse določbe oziroma pogoje, ki jih Komisija navede v odobritvi.

Če so izpolnjeni pogoji iz 9. člena Uredbe 1143/2014/EU, lahko ministrstvo, ob upoštevanju določb četrtega do osmega odstavka 8. člena Uredbe 1143/2014/EU, izda tudi dovoljenje za opravljanje druge dejavnosti kot iz prejšnjega člena, pod pogojem, da to predhodno odobri Evropska komisija. Ministrstvo vloži prošnjo za odobritev izdaje dovoljenja z uporabo informacijskega sistema EU iz drugega odstavka 9. člena Uredbe 1143/2014/EU. Za izdajo dovoljenj pa se smiselno uporabljata 8. člen Uredbe 1143/2014/EU in 24. č. člen predloga zakona.

Novi 24. e člen:

Uredba 1143/2014/EU v prvem odstavku 14. člena od držav članic zahteva vzpostavitev sistema spremljanja (surveillance system) nad invazivnimi tujerodnimi vrstami, ki zadevajo Unijo, ali da ga vključijo v že obstoječi sistem ter da države članice v njem zbirajo in evidentirajo podatke o pojavu invazivnih tujerodnih vrst v okolju, do katerih pridejo z raziskavami, spremljanjem ali drugimi postopki za preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst v Unijo ali v njej.

S tem namenom je v predlogu člena predvidena vzpostavitev sistema spremljanja, ki ga vzpostavi Ministrstvo. Vanj se vključujejo podatki o posameznih invazivnih tujerodnih vrstah, za območje Slovenije, in sicer predvsem podatki o:

- navzočnosti in razširjenosti posameznih invazivnih tujerodnih vrst v naravi, vključno z informacijami o vzorcih njihovega širjenja in razmnoževanja;
- o zgodnjem odkritju vnosa ali navzočnosti, za katere navzočnost v Sloveniji še ni bila znana ter njihovi potrditvi in obveščanju;
- o sprejetih in izvedenih ukrepih za hitro odstranitev, njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu s 17. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o sprejetih in izvedenih ukrepih za obvladovanje, njihovi učinkovitosti in vplivih v skladu z 19. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o ukrepih za obnovo ekosistemov v skladu z 20. členom Uredbe 1143/2014/EU;
- o odkritju nepravilnosti pri postopku uradnega nadzora blaga ob vnosu v Evropsko unijo;
- drugih informacijah, potrebnih za poročanje v skladu z Uredbo 1143/2014/EU in upravljanje z invazivnimi tujerodnimi vrstami.

Zbrani podatki bodo omogočali poročanje skladno z Uredbo 1143/2014/EU, obenem pa bodo dostopni tudi javnosti in bodo objavljeni na osrednji spletni strani državne uprave. Pri zbiranju informacij sodelujejo pristojni organi in izvajalci, ki v okviru opravljanja svojih nalog pridobijo informacije o invazivnih tujerodnih vrstah iz drugega odstavka tega člena in so skladno s predlogom zakona tudi dolžni posredovati vse relevantne informacije v sistem spremljanja.

Novi 24. f člen:

Proces invazije tujerodne vrste poteka v več stopnjah. Vrsta mora najprej z neposredno ali posredno pomočjo človeka premagati geografske ovire. Nato poteka faza ustalitve, ko so v manjšem številu tujerodne vrste že prisotne v okolju, vendar ne povzročajo bistvenih okoljskih sprememb. Pri invazivnih tujerodnih vrstah sledi faza širjenja, ko se populacije povečujejo in

tujerodne vrste začno povzročati okoljsko škodo. V tej fazi je zaradi številčnosti in razširjenosti tujerodno vrsto pogosto nemogoče trajno odstraniti iz narave

Na področju obvladovanja tujerodnih vrst so zato zelo pomembni ukrepi zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja, ki so usmerjeni v zaznavanje tujerodnih vrst v zgodnjih fazah širjenja.

Iz zgoraj navedenih razlogov Uredba 1143/2014/EU od držav članic v več členih zahteva ustrezno postopanje pri zgodnjem odkrivanju in hitrem odstranjevanju invazivnih tujerodnih vrst. Najprej v 3. členu definira zgodnje odkrivanje kot potrditev navzočnosti osebkov ali osebkov invazivne tujerodne vrste v okolju, preden se močno razširi. Osrednji členi, ki urejajo to problematiko pa so 16. do 18. člen. 16. člen zavezuje države članice k uporabi sistema spremljanja invazivnih tujerodnih vrst in informacij, pridobljenih med uradnim nadzorom za potrditev zgodnjega odkritja vnosa ali navzočnosti invazivne tujerodne vrste, ki zadeva Unijo, pri čemer imajo države članice tudi obveznost, da odkritje ali navzočnost brez odlašanja pisno priglasijo Komisiji in o pojavu obvestijo tudi druge države članice. Člen 17 zavezuje države članice, da po zgodnjem odkritju in v treh mesecih po priglasi tv zgodnjega odkritja izvedejo ukrepe za odstranitev in jih priglasijo Komisiji ter obvestijo druge države članice. Prav tako zahteva, da države članice pri izvajanju ukrepov za odstranitev zagotovijo, da je z uporabljenimi metodami učinkovito ter popolnoma in trajno odpravljena populacija zadevne invazivne tujerodne vrste ter da sta pri tem ustrezno upoštevana človekovo zdravje in okolje, zlasti vrste, ki jim ukrepi niso namenjeni, in njihovi habitati, živalim pa prihranjena bolečina, stiska ali trpljenje, ki se jim da izogniti. Države članice morajo tudi spremljati, kako učinkovita je odstranitev in po potrebi oceniti tudi vplive na vrste, ki jim ukrepi niso namenjeni ter o tem obveščajo Komisijo in druge države članice. Člen 18 omogoča odstopanja od obveznosti hitre odstranitve v primeru tehnične neizvedljivosti ali kadar razpoložljivih metod za odstranitev ni mogoče uporabiti ali če bi bila odstranitev stroškovno nesorazmerna ali če metod za odstranitev ni na voljo oz. če imajo te škodljive vplive

Tudi o uveljavljanju te izjeme mora država članica o tem obvestiti Komisijo in priložiti dokaze, o zavrnitvi izjeme pa nato odloči Komisija z izvedbenimi akti. Ne glede na postopek uveljavljanja izjem, morajo države članice zagotoviti, da se uvedejo ukrepi za preprečitev širjenja, v primeru zavrnitve izjeme pa mora država članica nemudoma izvesti predpisane ukrepe za odstranitev. Kadar Komisija izjeme ne zavrne, se za invazivno tujerodno vrsto izvedejo ukrepi za obvladovanje iz člena 19.

Predmetni člen zakona v prvem do četrtem odstavku tako sledi opisanim določbam Uredbe 1143/2014/EU in sicer se skladno s 16. členom Uredbe 1143/2014/EU za potrebe spremljanja informacij o zgodnjem odkritju naveže na sistem spremljanja. Informacijo o zgodnjem odkritju invazivne tujerodne vrste na seznamu Evropske unije taksonomsko potrdi ZRSVN in v primeru dvoma o pristnosti podatka, najdbo preveri na terenu. O dokončni potrditvi zgodnjega obvesti ministrstvo.

ZRSVN se tudi posvetuje z izvajalci, pripravi predlog ukrepov in o tem obvesti pristojno inšpekcijo, ki zagotovi izvedbo ukrepov za hitro odstranitev invazivne tujerodne vrste na seznamu Evropske Unije.

Ključno vlogo pri odrejanju ukrepov za odstranitev ima v nadaljevanju pristojna inšpekcija. Tako zakon v poglavju o inšpekcijskem nadzoru določa način ukrepanja, ki je odvisen od lastništva zemljišča, kjer se invazivna tujerodna vrsta nahaja in od nujnosti ter zahtevnosti odstranitve.

Člen tudi izrecno določa, da v primeru, kadar gre za zgodnje odkritje invazivne tujerodne vrste na seznamu Evropske Unije, ki prej na ozemlju Slovenije ali v regiji znotraj Slovenije še ni bila odkrita, ministrstvo po uradni potrditvi najdbe o zgodnjem odkritju obvesti Komisijo in države članice, v skladu s 16. členom Uredbe 1143/2014/EU.

Novi 24.g člen:

Uredba 1143/2014/EU v 10. členu ureja izredne ukrepe in sicer določa, da če ima država članica dokaze, da je na njenem ozemlju navzoča ali da obstaja neposredna nevarnost, da bo

na njeno ozemlje vnesena invazivna tujerodna vrsta, ki ni uvrščena na seznam Unije, vendar so zanjo pristojni organi na podlagi preliminarnih znanstvenih dokazov ugotovili, da bo verjetno izpolnila merila iz člena 4(3), lahko nemudoma sprejme izredne ukrepe, ki vključujejo katero koli omejitev iz člena 7(1). Države članice, ki na svojem nacionalnem ozemlju uvedejo izredne ukrepe (iz točk (a), (d) ali (e) člena 7(1) Uredbe 1143/2014/EU), nemudoma obvestijo Komisijo in vse druge države članice o sprejetih ukrepih in dokazih, ki te ukrepe upravičujejo. Zadevna država članica mora za invazivno tujerodno vrsto, za katero veljajo izredni ukrepi, brez odlašanja opraviti tudi oceno tveganja v skladu s 5. členom Uredbe 1143/2014/EU, glede na razpoložljive tehnične in znanstvene informacije, v vsakem primeru pa v 24 mesecih od dneva sprejetja odločitve o uvedbi izrednih ukrepov, da bi to vrsto uvrstili na seznam Unije. Če Komisija prejme obvestilo države članice ali če ima druge dokaze, da je na ozemlju Unije navzoča ali da obstaja neposredna nevarnost, da bo v Unijo vnesena invazivna tujerodna vrsta, ki ni uvrščena na seznam Unije, vendar bo verjetno izpolnila merila iz člena 4(3), z izvedbenimi akti na podlagi preliminarnih znanstvenih dokazov preuči, ali bo vrsta verjetno izpolnila ta merila, in sprejme izredne ukrepe za Unijo, ki vključujejo katero koli omejitev iz člena 7(1) glede na nevarnosti, ki jih predstavlja zadevna vrsta, kadar Komisija ugotovi, da bodo merila iz člena 4(3) verjetno izpolnjena. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 27(2). Kadar Komisija sprejme izvedbeni akt, države članice prekličejo ali spremenijo, kot je primerno, kakršne koli izredne ukrepe, ki so jih sprejele. Kadar Komisija invazivno tujerodno vrsto uvrsti na seznam Unije, države članice tudi prekličejo ali spremenijo svoje izredne ukrepe. Če Komisija invazivne tujerodne vrste po oceni tveganja, opravljeni na podlagi odstavka 3 tega člena, ne uvrsti na seznam Unije, države članice prekličejo svoje izredne ukrepe, sprejete na podlagi odstavka 1 10. člena, te vrste pa lahko vključijo na nacionalni seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo državo članico, v skladu s členom 12(1) ter preučijo možnost poglobljenega regionalnega sodelovanja v skladu s členom 11.

Nadalje Uredba 1143/2014/EU v 5. členu podrobneje ureja vsebino ocene tveganja, ki je podlaga za uvedbo izrednih ukrepov. Ocena tveganja se opravi v zvezi s sedanjim in potencialnim območjem razširjenosti invazivne tujerodne vrste, pri čemer se upoštevajo naslednji elementi: (a) opis vrste z njeno taksonomsko opredelitvijo, njeno zgodovino ter njenim naravnim in potencialnim območjem razširjenosti; (b) opis vzorcev njenega razmnoževanja in širjenja ter dinamike, vključno z oceno, ali obstajajo okoljske razmere, potrebne za razmnoževanje in širjenje; (c) opis potencialnih poti namernega in nenamernega vnosa in širjenja te vrste, po potrebi tudi proizvodov, s katerimi je ta vrsta na splošno povezana; (d) temeljita ocena možnosti vnosa, naselitve in širjenja v zadevnih biogeografskih regijah v sedanjih razmerah in razmerah, ki bodo predvidoma nastale zaradi podnebnih sprememb; (e) opis sedanje razširjenosti te vrste, vključno z navedbo, ali je ta vrsta že navzoča v Uniji ali sosednjih državah, in projekcijo njene verjetne prihodnje razširjenosti; (f) opis škodljivih vplivov na biotsko raznovrstnost in povezane ekosistemske storitve, tudi na domorodne vrste, zaščitena območja, ogrožene habitate, pa tudi človekovo zdravje in varnost ter gospodarstvo, vključno z oceno morebitnih prihodnjih vplivov glede na razpoložljivo znanstveno vedenje; (g) ocena morebitnih stroškov zaradi škode; (h) opis znane uporabe za to vrsto ter družbenih in gospodarskih koristi te uporabe.

Tudi ko Komisija predlaga vrste za uvrstitev na seznam Unije invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, opravi oceno tveganja iz 5. člena Uredbe 1143/2014/EU. Kadar koli država članica predloži zahtevek za uvrstitev vrste na seznam Unije, pa mora sama opraviti oceno tveganja. Komisija lahko po potrebi pomaga državam članicam pri pripravi takih ocen tveganja, kolikor gre pri tem za povezavo z njihovo evropsko razsežnostjo. Na podlagi tretjega odstavka 10. člena se je na Komisijo preneslo pooblastilo, da sprejme delegirani akt, s katerimi je podrobneje določila elemente ocene tveganja. Na tej podlagi je bila sprejeta Delegirana uredba Komisije (EU) št. 2018/968 z dne 30. aprila 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta glede ocen tveganja v zvezi z invazivnimi tujerodnimi vrstami (UL L št. 174, z dne 10.7.2018, str. 5–11). Podroben opis vključuje metodologijo, ki se uporabi

pri oceni tveganja, pri kateri se upoštevajo ustrezni nacionalni in mednarodni standardi ter potreba po prednostni razvrstitvi ukrepov proti invazivnim tujerodnim vrstam, ki so povezane z znatnimi škodljivimi vplivi na biotsko raznovrstnost ali povezane ekosistemske storitve ali bi lahko imele take škodljive vplive ter imajo ali bi lahko imele take škodljive vplive na človekovo zdravje ali gospodarstvo, kar šteje za dodaten dejavnik pri prednostnem razvrščanju. Zlasti je pomembno, da Komisija ne odstopa od običajne prakse in se pred sprejetjem teh delegiranih aktov posvetuje s strokovnjaki, tudi strokovnjaki iz držav članic

Za izvajanje 5. in 10. člena Uredbe 1143/2014/EU zato predmetni člen predloga zakona na enem mestu ureja vsebine, ki se nanašajo na oceno tveganja in izredne ukrepe. Tako določa, da kadar ZRSVN na podlagi predloga pristojnih organov in izvajalcev ugotovi izpolnjevanje meril za invazivno tujerodno vrsto, ki zadeva Unijo, zagotovi predhodno oceno tveganja in predlaga ministrstvu določitev izrednih ukrepov v skladu z 10. členom Uredbe 1143/2014/EU. Predhodna ocena tveganja je potrebna, da se z njo zagotovi strokovno podlago za izdajo začasnih, izrednih ukrepov v Republiki Sloveniji in ni treba, da je pripravljena na ravni ocene tveganja, ki se posreduje Komisiji in ki mora biti pripravljena z vsemi predpisanimi elementi iz Uredbe 1143/2014/EU in delegirane uredbe, ki ureja vsebino ocene tveganja.

Izredne ukrepe nato sprejme minister z odredbo, in o tem obvesti Evropsko komisijo in druge države članice. Za invazivne tujerodne vrste iz prejšnjega stavka se z dnem uveljavitve omenjene odredbe uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za invazivne tujerodne vrste na seznamu Evropske unije. S tem se invazivne tujerodne vrste, za katere veljajo izredni ukrepi, izenačijo z invazivnimi tujerodnimi vrstami s seznama EU in se do morebitne uvrstitve na seznam EU zagotovi enaka obravnava, kot če bi bile uvrščene na seznam.

Po določitvi izrednih ukrepov ZRSVN zagotovi oceno tveganja, ki se izdelava z vsemi elementi iz Uredbe 1143/2014/EU in delegirane uredbe in na podlagi katere ministrstvo Evropski komisiji v skladu s tretjim odstavkom 4. člena Uredbe 1143/2014/EU (lahko) predlaga uvrstitev invazivne tujerodne vrste na seznam Evropske unije. Po uvrstitvi vrste na seznam Evropske unije, ali če Evropska komisija ne uvrsti vrste na seznam Evropske unije, ministrstvo razveljavi odredbo. Pri pripravi ocene tveganja in predloga ukrepov iz tega člena se ZRSVN posvetuje s strokovnjaki in izvajalci.

Novi 24. h člen:

13. člen Uredbe 1143/2014/EU zahteva od držav članic, da izdelajo akcijske načrte o poteh invazivnih tujerodnih vrst. Države članice morajo v 18 mesecih od sprejetja seznama Unije tako narediti vsestransko analizo poti nenamernega vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, ter določiti, katere poti je treba prednostno obravnavati zaradi števila vrst ali morebitne škode, ki jo povzročajo vrste, ki v Unijo prihajajo po teh poteh. Vsaka država članica v treh letih od sprejetja seznama Unije pripravi in izvaja enoten akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov za obravnavanje prednostnih poti. Akcijski načrti vključujejo časovni raspored in opis ukrepov, ki bodo sprejeti, ter, če je ustrezno, prostovoljnih ukrepov in kodeksov dobre prakse, s katerimi bodo obravnavane prednostne poti ter preprečena nenamerni vnos in širjenje invazivnih tujerodnih vrst v Unijo ali v njej. Države članice zagotovijo usklajevanje, da bi tako pripravile enoten akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov, usklajenih na ustrezni regionalni ravni v skladu s členom 22(1). Če taki regionalni akcijski načrti niso pripravljene, države članice pripravijo in izvajajo akcijske načrte za svoje ozemlje, ki so čim bolj usklajeni na ustrezni regionalni ravni. Akcijski načrti vsebujejo zlasti ukrepe, ki temeljijo na analizi stroškov in koristi ter so namenjeni: (a) ozaveščanju; (b) čim večjemu zmanjšanju kontaminacije blaga, proizvodov, vozil in opreme z osebki invazivnih tujerodnih vrst, tudi z ukrepi, ki obravnavajo prevoz invazivnih tujerodnih vrst iz tretjih držav; (c) zagotavljanju ustreznih pregledov na mejah Unije, ki niso uradni nadzor v skladu s členom 15. Akcijski načrti se morajo brez odlašanja predložiti Komisiji. Države članice nato vsaj vsakih šest let pregledajo svoje akcijske načrte in jih predložijo Komisiji.

Za izvedbo 13. člena Uredbe 1143/2014/EU je predlagano, da ministrstvo s sklepom sprejme in na osrednji spletni strani državne uprave objavi enoten akcijski načrt ali niz akcijskih načrtov za prednostne poti vnosa in širjenja ter preprečevanje nenamerne vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske Unije v Republiko Slovenijo ali znotraj nje, v skladu s 13. členom Uredbe 1143/2014/EU. Pri pripravi in izvajanju akcijskega načrta sodelujejo pristojni organi in izvajalci.

Novi 24. i člen:

Za razliko od akcijskih načrtov, ki so skladno s 13. členom Uredbe 1143/2014/EU opredeljeni kot akt načrtovanja, ki obravnava poti vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst in navadno velja za več različnih vrst, ki so že prisotne, ali pa bi lahko bile vnesene na ozemlje Slovenije, se operativni programi sprejemajo za načrtovanje ukrepanja v skladu z 19. členom Uredbe 1143/2014/EU, zaradi obvladovanja že razširjenih invazivnih tujerodnih vrst.

Uredba 1143/2014/EU v 19. členu namreč določa ukrepe za obvladovanje tistih invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, za katere so ugotovile, da so močno razširjene na njihovem ozemlju, tako da čim bolj zmanjšajo njihove vplive na biotsko raznovrstnost, povezane ekosistemske storitve ter, če je ustrezno, človekovo zdravje ali gospodarstvo. Te ukrepe morajo države članice uvesti v 18 mesecih po uvrstitvi invazivne tujerodne vrste na seznam Unije in morajo biti sorazmerni z vplivi na okolje in primerni glede na posebne razmere v državah članicah, utemeljeni z analizo stroškov in koristi ter zajemati tudi ukrepe za obnovo, kolikor so ti izvedljivi. Na podlagi ocene tveganja in stroškovne učinkovitosti se določi tudi njihov prednostni vrstni red. Ukrepi za obvladovanje vključujejo smrtonosne ali nesmrtonosne fizične, kemične ali biološke ukrepe, ki so namenjeni odstranitvi invazivne tujerodne vrste, nadzoru nad njeno populacijo ali preprečevanju njenega širjenja. Po potrebi so med ukrepi za obvladovanje posegi v sprejemni ekosistem, namenjeni povečanju njegove odpornosti proti sedanjim in prihodnjim invazijam. V okviru ukrepov obvladovanja, namenjenih odstranitvi invazivne tujerodne vrste, nadzoru nad njeno populacijo ali preprečevanju njenega širjenja, se lahko začasno dovoli uporabo že naseljene invazivne tujerodne vrste v komercialne namene, če je to natančno utemeljeno in je uveden ustrezen nadzor, tako da se prepreči nadaljnje širjenje. Države članice pri izvajanju ukrepov za obvladovanje in izbiri metod, ki se uporabijo, upoštevajo človekovo zdravje in okolje, zlasti vrste, ki jim ukrepi niso namenjeni, in njihove habitate, kadar se ukrepi uporabljajo za živali, pa zagotovijo, da jim je prihranjena bolečina, stiska ali trpljenje, ki se jim da izogniti, ne da bi navedeno zmanjšalo učinkovitost ukrepov za obvladovanje.

Ta vsebina se izvaja v okviru operativnih programov iz predlaganega člena in sicer je predvideno, da vlada sprejme operativne programe za obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske Unije v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja. Izjemoma operativni program ni potreben za razširjene invazivne vrste, katerih upravljanje je že vključeno v posamezne načrtovalske dokumente s področja rabe naravnih virov.

K 7. členu (spremenjen 28.c člen ZON):

Dosedanje predhodno soglasje za prireditve vožnje v naravi iz 28.c člena se po novem navezuje na prijavo oziroma dovoljenje za javno prireditev v skladu s predpisi, ki urejajo javna zbiranja. Tako ni več predviden ločen upravni akt, ki ga izdaja Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, temveč se dosedanji postopek izdaje predhodnega soglasja preoblikuje v pripravo mnenja ZRSVN, na podlagi katerega se izda ustrezen akt po predpisih, ki urejajo javna zbiranja, s čimer se zmanjšujejo administrativne ovire tako za prireditelja kakor tudi za pristojne organe.

K 8. členu (spremenjen 28.d člen ZON):

Združevanje mnenja ZRSVN in dovoljevanja javnih prireditev iz spremenjenega 28.c člena smiselno velja tudi za organiziranje javnih prireditev voženj s kolesi.

K 9. členu (dopolnjen 40. člen ZON):

V drugem odstavku se doda izjema od splošne prepovedi uničenja naravne vrednote in sicer je izjemoma na podlagi pozitivnega mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, dovoljeno poškodovanje ali uničenje naravne vrednote, če je to potrebno za odpravljanje neposredne nevarnosti za zdravje, življenje in premoženje. Izjema je potrebna, ker se je v praksi pokazalo, da so v določenih nujnih primerih potrebni določeni posegi na naravni vrednoti ali v skrajnih primerih celo njeno odstranitev, kar vse pomeni uničenje naravne vrednote, ki pa je zakonsko prepovedano.

K 10. členu (spremenjen 48. člen ZON):

Postopek sklepanja skrbniške pogodbe se poenostavlja. Glede na to, da gre za izvajanje dela nalog javne službe po vnaprej potrjenih cenah ne gre za naročanje blaga in storitev na trgu, se z zakonom vzpostavlja izjema od pravil javnega naročanja. Javno naročilo pomeni pisno sklenjeno odplačno pogodbo med enim ali več gospodarskimi subjekti ter enim ali več naročniki, katere predmet je izvedba gradenj, dobava blaga ali izvajanje storitev. Predlagatelj je na stališču, da javno naročilo ni ustrezen postopek za sklepanje skrbniških pogodb, saj so predmet pogodbe javnopravne storitve, ki bi jih sicer izvajalo ministrstvo, pristojni organ lokalne skupnosti ali upravljavec zavarovanega območja, temu primerno pa je predlagal transparenten postopek izbire skrbnika preko objave namere sklenitve pogodbe, ceno izvajanja nalog skrbništva pa je vezal na cene, ki veljajo za izvajanje javne službe. V primeru skrbništva torej ne gre za tržno dejavnost gospodarskih subjektov. Ministrstvo, lokalne skupnosti in upravljavci zavarovanih območij so zavezani k spoštovanju vseh okoljskih zahtev, ki jih predpisuje veljavna evropska in nacionalna zakonodaja, čemur bosta prilagojena tudi vsebina in način izvajanja skrbniških nalog, ki bodo predmet skrbniške pogodbe. Po mnenju predlagatelja se lahko spoštovanje okoljskih zahtev, glede na sistem javnega naročanja, enakovredno prenesejo tudi v predlaganem sistem sklepanja skrbniških pogodb, in sicer v delu, ki se nanaša na zahtevane pogoje za priznanje usposobljenosti, pri že omenjenih zahtevah glede vrste in načina izvajanja skrbniških nalog ter sankcij (razveza pogodbe), pa z ustreznimi pogodbenimi določili skrbniške pogodbe.

K 11. člen (spremenjen 59. člen ZON):

Dodaja se določba, da lahko v skladu z aktom o zavarovanju ustanovitelj sam neposredno upravlja zavarovano območje tudi v organizacijski enoti občine ali ministrstva (dopolnjen 59. člen), kar omogoča občinam in vladi, da lahko upravljata zavarovano območje brez nepotrebne predhodne ustanovitve režijskega obrata in s tem optimizirata upravljanje zavarovanih območij.

K 12. členu (spremenjen 63. člen ZON):

Ukinja se izdajanje ugotovitvenih odločb o obstoju zavarovanih območjih, ustanovljenih z aktom o zavarovanju - zaznamba zavarovanega območja se bo v zemljiško knjigo vpisovala po sprejemu akta o ustanovitvi zavarovanega območja, na podlagi predloga ministrstva ali občine, odškodnina pa se bo lahko uveljavljala v enem letu po uveljavitvi akta o zavarovanju.

K 13. členu (spremenjen 84. člen ZON):

Za uveljavljanje predkupne pravice je predvideno, da jo na zavarovanih območjih uveljavljata upravljavec zavarovanega območja, v primeru če zavarovano območje nima upravjalca pa ZRSVN in ne več ministrstvo, s čimer se omogoča boljše upravljanje z zavarovanimi območji in hitrejše reagiranje na ponudbe za odkup potrebnih zemljišč znotraj zavarovanega območja. S predlogom se v zakon dodaja predkupna pravica države na območjih Nature 2000. Izkušnje kažejo, da je državno lastništvo nad naravnimi površinami edino uporabno orodje za doseganje naravovarstvenih ciljev. Slovenija ne izpolnjuje svojih zavez na področju varstva narave v kmetijski krajini. Pri tem država nima instrumenta neposrednega vpliva s katerimi bi zagotavljala neposreden in trajen vpliv na doseganje ciljev določenih v Habitatni in Ptičji

Direktivi. Posledično stojimo pred tožbo Evropske komisije. 13. marca letos je namreč Evropska komisija Sloveniji zaradi neupoštevanja direktive o habitatih in direktive o pticah poslala obrazloženo mnenje. Komisija Slovenijo poziva k zaščiti travišč, travniških ptic in metulja barjanski okarček. Slovenija se mora v dveh mesecih odzvati in sprejeti potrebne ukrepe. Če se država v dveh mesecih ne odzove in ne sprejme potrebnih ukrepov, Komisija lahko odloči, da zadevo predloži Sodišču Evropske unije.

Vse države članice EU morajo skladno z direktivo o habitatih zaščititi in obnoviti habitate, ki so ključni za biotsko raznovrstnost. V evropskem zelenem dogovoru in strategiji za biotsko raznovrstnost do leta 2030 so države članice sklenile, da EU z varovanjem in obnovo zaustavi izgubo biotske raznovrstnosti. Zaradi nedoseganja ugodnega stanja travniških vrst (predvsem ptic in metuljev) ter traviščnih habitatnih tipov znotraj omrežja Natura 2000 je julija 2019 Komisija Sloveniji poslala uradni opomin. Slovenija ne dosega ugodnega stanja navedenih vrst in habitatov na šestih območjih Nature 2000 na Goričkem, Planinskem polju, Breginjskem stolu, Ljubljanskem barju, Črni dolini pri Grosuplju in Duplici. Slovenija je od takrat sprejela določene ukrepe, a je Komisija ocenila, da ti niso zadostovali za preprečitev upadanja travniških habitatov in vrst.

Z uvajanjem predkupne pravice države na območjih Nature 2000 bi država dobila vzvod moči za bolj učinkovito varstvo habitatov in populacij ogroženih vrst, kar je v času krize biotske raznovrstnosti nujno.

K 14. členu (spremenjen 89. člen ZON):

Sprememba je potrebna zaradi ukinitve izdajanja odločb o obstoju zavarovanih območjih, ustanovljenih z aktom o zavarovanju - zaznamba zavarovanega območja se bo v zemljiško knjigo vpisovala po sprejemu akta o ustanovitvi zavarovanega območja, na podlagi predloga ministrstva ali občine, odškodnina pa se bo lahko uveljavljala v enem letu po uveljavitvi akta o zavarovanju.

K 15. členu (spremenjen 97. člen ZON):

V dopolnjenem členu se v prvem in drugem odstavku besedi raba doda tudi beseda upravljanje, saj je treba zaradi večje jasnosti določiti, da se smernice pridobivajo tudi k dokumentom upravljanja, kar v praksi ni bilo vedno nedvoumno.

V novem desetem odstavku se omogoči, da ministrstvo za določene vsebine na osrednjem spletnem mestu državne uprave objavi splošne smernice. S tem se administrativno razbremenjuje proces priprave aktov, h katerim se podajajo smernice, saj se lahko pripravjalci že vnaprej seznanijo z usmeritvami za pripravo planov in s tem izboljšajo njihovo kakovost, ZRSVN pa se bo lahko ob podaji smernic v določenih primerih skliceval na že objavljene splošne smernice in se bo lahko s tem zmanjšal obseg dela ter pripravljenih dokumentov.

K 16. členu (spremenjeni 105. člen ZON):

V tem členu se izvedejo uskladitve z novo gradbeno zakonodajo, in sicer je upoštevano, da je bila skladno z gradbenimi predpisi presoja vplivov na naravo integrirana v gradbeno dovoljenje skozi mnenje ZRSVN. Z namenom odprave administrativnih ovir se uzakonjajo nekatere izjeme, kdaj ni treba pridobiti mnenja in sicer so velja za manjše rekonstrukcije in vzdrževanje objekta, ker ta ne morejo imeti vplivov na naravo, ter za poselitvena območja, kadar se je za posamezno enoto urejanja prostora nosilec urejanja prostora v prostorskem aktu opredelil, da pridobitev mnenja ali soglasja v naslednji fazi na ravni posega ni potrebna. Dodaja se določba glede veljavnosti mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave, ki za razliko od naravovarstvenega soglasja ne postane pravnomočno, saj ni samostojni upravni akt. Za te primere je zato določeno, da neha veljati, če zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja ni vložena v dveh letih po njegovi izdaji. Mnenje, izdano v integralnem gradbenem dovoljenju v skladu z zakonodajo, ki ureja graditev objektov, po uradni dolžnosti pridobiva organ, pristojen za izdajo tega dovoljenja, ki je tudi pristojen za končno odločitev o dovolitvi gradnje, omejena

pa je sama veljavnost integralnega gradbenega dovoljenja, v katerega je integrirana presoja v mnenju ZRSVN. Zato omejitev veljavnosti mnenja v teh postopkih ni predvidena.

K 17. členu (spremenjeni 105. a člen ZON):

Tudi v tem členu se izvedejo uskladitve z novo gradbeno zakonodajo, in sicer je upoštevano, da je bilo s predpisi, presoja vplivov na naravo integrirana v gradbeno dovoljenje preko mnenja ZRSVN.

K 18. členu (spremenjeni 108. člen ZON):

Uredba 1143/2014/EU v 14. členu v kontekstu vzpostavitve sistema spremljanja od držav članic zahteva tudi evidentiranje podatkov, do katerih država članica pride z raziskavami spremljanjem ali drugimi postopki za preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih vrst v Unijo ali v njej. Z namenom preverjanja navzočnosti invazivnih tujerodnih vrst predlog člena določa, da ministrstvo in izvajalci za izvajanje 14. člena Uredbe 1143/2014/EU v sodelovanju z izvajalci pripravijo in izvajajo programe monitoringov. Izvajalce monitoringov in raziskav s področja biotske raznovrstnosti in naravnih virov, ki so financirani iz javnih sredstev ali sredstev EU, tudi zavezuje, da redno in sproti, v primeru zgodnjega odkritja pa nemudoma posredujejo zbrane podatke o zaznanih invazivnih tujerodnih vrstah v sistem spremljanja.

K 19. členu (spremenjeni 111. člen ZON):

Spremembe so potrebne zaradi prenosa uveljavljanja predkupne pravice na upravjalce zavarovanih območij in ZRSVN ter zaradi določitve pristojnosti za izvajanje Uredbe 1143/2014/EU.

K 20. členu (spremenjen 112. člen ZON):

Sprememba je potrebna zaradi ukinitve izdajanja odločb o statusu zavarovanega območja državnega pomena.

K 21. členu (spremenjen 117. člen ZON):

Spremembe člena so potrebne zaradi spremembe pristojnosti glede uveljavljanja predkupne pravice države, jasne določitve, da ZRSVN lahko tako kot upravjalci zavarovanih območij sklepa skrbniške pogodbe in pogodbe o varstvu in zaradi jasne določitve pristojnosti v zvezi z invazivnimi vrstami.

K 22. členu (spremenjen 130. člen ZON):

Tretji odstavek, ki omejuje upravljanje zavarovanega območja le na način ustanovitve režijskega obrata, se črta, s čimer se ta člen uskladi z noveliranim 59. členom zakona, ki omogoča fleksibilnejše možnosti upravljanja zavarovanih območij.

K 23. členu (spremenjen 133. člen ZON):

Sprememba je potrebna zaradi nove pristojnosti upravjalcev zavarovanih območij, da uveljavljajo predkupno pravico na zavarovanih območjih v imenu države.

K 24. členu (novi 136.a do 136.c členi):

Novi 136. a člen:

Naloge ZGS v zvezi z velikimi zvermi so opredeljene v 20. členu Zakona o divjadi in lovstvu, ki našteva naloge javne službe s področja divjadi. Ker zavarovane vrste velikih zveri niso divjad, je primerneje, da to ureja ZON. Tako se v tem členu na enem mestu določajo in jasno opišejo naloge ZGS, ki se izvajajo v okviru javne službe, ustanovljene s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, v prehodnih določbah pa se določbe s temi vsebinami v ZDlov-1 razveljavljajo.

Novi 136.b člen:

Naloge upravljalcev lovišč v zvezi z velikimi zvermi so opredeljene v 21. členu Zakona o divjadi in lovstvu, ki našteva naloge javne službe s področja divjadi. Ker zavarovane vrste velikih zveri niso divjad, je primerneje, da to ureja ZON. Tako se v tem členu na enem mestu določajo in jasno opišejo naloge upravljalcev lovišč, ki se tako kot v ZDlov-1, tudi po ZON izvajajo na način javne službe, ustanovljene s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, v prehodnih določbah pa se določbe s temi vsebinami v ZDlov-1 razveljavljajo.

Upravljalcem lovišč se naloži tudi interventno ukrepanje v primeru neposrednega ogrožanja po velikih zvereh.

Za učinkovito odstranitev in obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst sesalcev in ptic je treba občasno uporabljati tudi metode lova s strelnim orožjem ali drugimi metodami lova, ki jih v skladu s predpisi s področja lova lahko opravljajo lovci. V ta namen se v tem členu določajo tudi naloge upravljalcev lovišč, vezane na invazivne vrste.

Novi 136. c člen:

Nov sistem interventnega ukrepanja v skladu s tem členom v nadomešča sistem delovanja posebne intervencijske skupine, ki je delovala od leta 2000 do leta 2021, ko je odstopila, med drugim zaradi neurejene pravne podlage za njeno delovanje. Za razliko od intervencijske skupine nov sistem temelji na vključevanju vseh upravljalcev lovišč v sistem interventnega ukrepanja. Slovenski lovski sistem je unikaten v Evropi zaradi svojega celovitega pristopa k upravljanju z divjadjo in lovstvom na način javne službe. Sistem temelji na tradicionalnem znanju in izkušnjah, ki so se prenašale iz roda v rod, hkrati pa se nenehno posodablja z najnovejšimi znanstvenimi dognanji. To zagotavlja trajnostno rabo divjih živali in ohranjanje naravnega okolja. Poleg tega je lov v Sloveniji tesno povezan z lokalno kulturo in identiteto, kar krepi skupnostni duh in odgovornost do narave. Iz navedenih razlogov je rešitev, ki se opira na storitve upravljalcev lovišč, najbolj primerna, učinkovita, racionalna in tudi ekonomična. Interventno ukrepanje upravljalcev lovišč v primeru ogrožanja po zavarovani vrsti velikih zveri primeroma obsega terenski ogled in preveritev situacije, plašenje živali, zasledovanje ranjene živali s psom krvoslednikom in v skrajnem primeru odstrel živali. Podrobneje bodo načini ukrepanja določeni v protokolu ki ga bo objavilo pristojno ministrstvo. Predvideno je plačilo stroškov hitrega ukrepanja in povrnitev stroškov zavarovanja odgovornosti in zavarovanje odgovornosti upravljalca lovišča. Za ukrepe posredovanja po tem členu z odlovom, uspavanjem živali in preselitvijo na drugo območje ter odstrelom živali po tem členu, bo ministrstvo ne glede na uredbo, ki ureja zavarovane prosto živeče živalske vrste, namesto dovoljenja po uradni dolžnosti izdalo odločbo, s katero bo odredilo ukrep in določilo izvajalca ukrepa v skladu s tem členom. Zaradi hitrosti in nujnosti ukrepanja z namenom odvrnitve nevarnosti za ljudi, je predvideno, da se bo takšen poseg štel za nujni ukrep v javnem interesu v skladu s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek in da ne glede na uredbo, ki ureja zavarovane prosto živeče živalske vrste, pred izdajo odločbe ne bo treba pridobiti mnenja ZRSVN in ZGS. Če bodo izpolnjeni pogoji za nujni ukrep v javnem interesu po predpisu, ki ureja splošni upravni postopek ali po tem zakonu, se bo odločba lahko izdala ustno po telefonu ali z uporabo video tehnologije, če bo izvajalca na daljavo mogoče nedvoumno identificirati.

K 25. členu (spremenjen 149. člen):

ZON v 41. členu določa, da sta ogledovanje in obiskovanje naravnih vrednot dovoljena vsem pod enakimi pogoji v skladu z zakonom. To določilo se s 149. členom dopolnjuje in nadgrajuje z opredelitvijo, da je eden od pogojev, s katerim je obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote pod pogoji dovoljeno vsakomur, tudi ta, da je načelno za vse brezplačno. Namen dopolnitve člena je, da se prepreči neutemeljeno omejevanje obiskovanja in ogledovanja naravnih vrednot s pogojevanjem visokih plačil (vstopnin, parkirnin, taks ipd.), kar se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja. Zahtevana visoka plačila nikakor niso sprejemljivi mehanizem za uravnavanje obiskovanja, kar se pogosto navaja kot opravičilo za to.

Ne glede na to, da je obiskovanje naravnih vrednot v javnem interesu in se obiskovalcem (v smislu splošne rabe) praviloma omogoča brezplačno, se s tem členom določa, da je v izjemnih primerih zaradi omogočanja dostopa, varstva naravne vrednote ali varnosti obiskovalcev, zaračunavanje plačila dopustno. Za izjemne primere se šteje zahtevno urejanje obiskovanja naravne vrednote, bodisi zaradi zahtevnih tehničnih ureditev (galerije, mostovži, osvetlitev v podzemni jami, varovalne ureditve v primeru rekreacijskega obiskovanja ipd.), katerih vzpostavitev in vzdrževanje zahteva praviloma tudi visoke stroške, ali nujnosti izvajanja ukrepov in aktivnosti, povezanih z množičnostjo obiskovalcev, kot je med drugim uravnavanje z nosilno zmogljivostjo naravne vrednote ali urejanje mirujočega prometa.

S tem členom se določa, da je vsako plačilo, ki se izjemoma zaračuna obiskovalcem, oblikovano glede na namenskost zbranih sredstev. Predlagana rešitev povzema dejansko stanje pravno neurejenega zaračunavanja plačil, ko se obiskovalcem poleg nadomestila za upravičene stroške, povezane z obiskovanjem, zaračunava dodatne prispevke, brez vsake utemeljitve. Z namenom čim večje transparentnosti se določa, da je vsako plačilo seštevek deleža plačila za nadomestilo upravičenih stroškov za ureditve in ukrepe v zvezi z obiskovanjem (pri čemer se upravičeni stroški podrobno določijo s podzakonskim predpisom), in deleža plačila za naravo in lokalno okolje (za storitve in ugodnosti v zvezi z upravljanjem zavarovanih območij ter varstvom naravnih vrednot, ureditvami in aktivnostmi, povezanimi z usmerjanjem obiskovanja v lokalnem okolju, odpravljanje neugodnih stanj v naravi ter spodbujanje trajnostnega razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja). V nadaljnjih členih je namenskost zbranih sredstev podrobneje opredeljena. Zaradi dosedanje prakse, da se zaračunava obiskovalcem poleg nadomestila za upravičene stroške visoke dodatne deleže plačil, se določa, da je najvišji delež, ki se poleg nadomestila za upravičene stroške lahko dodatno zaračuna obiskovalcem, od 0 do 5 EUR. Tako zbrana sredstva od obiskovalcev, ki imajo javni značaj, so lahko dejansko pomemben lastni finančni vir za vzpostavljane in vzdrževanje infrastrukture za obiskovanje, upravljanje obiskovanja in druge javne namene tudi druge v naravnem okolju. Odločitev o višini deleža za naravo in lokalno okolje je povezana z obsegom razpoložljivih javnih sredstev za ta namen, kar je opredeljeno z naslednjim 149. a členom.

Namen določila, da višina deleža plačila za naravo in lokalno okolje lahko znaša več kot 5 EUR v času, ko je za dostop do naravne vrednote omogočen skupinski prevoz, je spodbujati trajnostno mobilnost in prispevati k omejevanju negativnih vplivov, ki jih ima promet na naravno vrednoto. Obiskovalcem za dostop do naravne vrednote omogoča oddaljeno parkiranje motornih vozil (po možnosti zunaj naravne vrednote) in cenovno ugoden subvencioniran skupinski prevoz. Obiskovalci imajo sicer še vedno možnost parkirati motorno vozilo v neposredni bližini ali na območju naravne vrednote, vendar je v tem primeru plačilo za parkiranje višje, ker višina plačila za naravo in lokalno okolje ni omejena. Z več zbranimi sredstvi iz plačil za parkiranje se lahko v večji meri subvencionira javni oziroma skupinski prevoz.

S tem členom se določa, da se plačilo obiskovalcem lahko zaračunava kot plačilo za obisk ob vstopu na naravno vrednoto ali kot plačilo za parkiranje motornega vozila na površini za mirujoči promet, ki je namenjena obiskovalcem in so kot taka opredeljena v načrtu upravljanja zavarovanega območja, načrtu urejanja naravne vrednote ali v občinskem predpisu. Nujnost, da se poleg plačil za obisk hkrati obravnava tudi plačilo za parkiranje izhaja iz dosedanje pravno-formalno neurejena prakse, ko se obiskovalcem z zaračunavanjem parkirnine posredno zaračunava dostop oziroma vstop do naravne vrednote. Zato je celovita ureditev možna le, če zajema tako plačila za obisk kot plačila za parkiranje motornih vozil.

Zaradi zagotavljanja čim večje javne in proste dostopnosti do naravnih vrednot, se tudi v izjemnih primerih ko je zaračunavanje plačil utemeljeno, obiskovalcem zaračunava čim manjše plačilo. S tem v povezavi se določa, da se v primeru, ko se obiskovalcem zaračunava hkrati plačilo za obisk in plačilo za parkiranje, deleža plačila za naravo in lokalno okolje pri plačilu za

parkiranje ne zaračunava. Z namenom omogočanja čim večje dostopnosti do naravnih vrednot vsem, se določa tudi, da se najmanj v enem dnevu na leto obiskovalcem omogoči brezplačen obisk naravne vrednote. Predlagano določilo, da je najmanj v enem dnevu na leto obiskovalcem omogočen brezplačen obisk naravne vrednote, pomeni, da število brezplačnih dni navzgor ni omejeno. Upravljavcu ali skrbniku se prepušča odločitev o izbiri terminov prostih vstopov. Vsaka naravna vrednota je specifična, obiskovanje je pogojeno z nepredvidljivimi vremenskimi in drugimi razmerami (nekatero naravne vrednote so v zimskem ali deževnem času nedostopne ali nevarne), zato je utemeljeno, da se dnevi prostega dostopa določajo glede na značilnost naravne vrednote in vremenske ali druge pogoje.

K 26. členu (novi 149.a do 149.d členi):

Novi 149. a člen:

Odločitev o zaračunavanju plačila za obisk in o višini povprečnega in najvišjega plačila za vsakokratni obisk na obiskovalca za letno ali večletno obdobje sprejme minister z odredbo. Pri tem upošteva izpolnjevanja pogojev, zaradi katerih je zaračunavanje plačila izjemoma dopustno ter obseg razpoložljivih javnih sredstev za pokrivanje stroškov, povezanih z obiskovanjem naravne vrednote ali zavarovanega območja. Če je so javna sredstva za ta namen zagotovljena v zadovoljivem obsegu, zaračunavanja plačila ni mogoče utemeljiti. Odločitev za zaračunavanje plačila je pogojena tudi z ugotovitvijo, da neposredni stroški, povezani z zaračunavanjem plačila, kot so stroški dela za osebo, ki zaračunava, niso višji kot so vsi ostali upravičeni stroški, povezani z obiskovanjem. Ta pogoj je posebej opredeljen zaradi primerov zaračunavanja plačil iz prakse, ko so stroški vzdrževanja in urejanja infrastrukture za obiskovanje minorni, največji oziroma glavni strošek pa je pobiranje plačil (namenjeno samemu sebi), česar ni mogoče šteti za upravičljivo. Določeno je, da predlog za zaračunavanje plačila za obisk in višino povprečnega plačila z utemeljitvami poda upravljavec zavarovanega območja ali skrbnik, kadar je naravna vrednota zunaj zavarovanega območja. V tem členu se določa način oblikovanja višine povprečnega plačila na obiskovalca za letno ali večletno obdobje ter možnost, da se plačilo strukturira glede na kategorije obiskovalcev (otroci, odrasli, upokojeni, družine ipd.), letni čas ali drugače. Predvideno je, da se podrobnosti določanja višine plačila opredelijo s podzakonskim predpisom.

Na podoben način kot plačilo za obisk je urejeno plačilo za parkiranje. Župan pod enakimi pogoji kot sprejme minister odločitev za zaračunavanje plačila za obisk ter na smiselno na enak način kot minister določi višino povprečnega plačila za obisk na obiskovalca, sprejme odločitev o zaračunavanju plačila za parkiranje ter višino plačila za parkiranje. Določeno je, da predlog za zaračunavanje plačila za parkiranje in višino plačila z utemeljitvami podajo skupaj urejevalec mirujočega prometa, lokalna skupnosti in upravljavec zavarovanega območja ali ministrstvo, kadar je naravna vrednota državnega pomena zunaj zavarovanega območja. Izjema se določa le za parkirišča, ki jih neposredno upravlja upravljavec zavarovanega območja. V takih primerih se sprejeme odločitev o zaračunavanju plačila za parkiranje in določi višino plačila za parkiranje na vozilo za letno ali večletno obdobje z odredbo ministra.

Novi 149. b člen:

S tem členom se določa upravičenca za zaračunavanje plačil v zvezi z obiskovanjem naravne vrednote. In sicer se za upravičenca za zaračunavanje plačila za obisk določa upravljavca zavarovanega območja (ki je na podlagi tega zakona določen kot izvajalec javne službe ohranjanja narave) in skrbnika oziroma izvajalca pogodbenega varstva naravne vrednote, kadar se ta ne nahaja znotraj zavarovanega območja. Skrbnik oziroma izvajalec pogodbenega varstva je fizična ali pravna oseba, kot jo za izvajanje nalog varstva naravnih vrednot opredeljujeta 47. in 48. člen tega zakona.

Za upravičenca za zaračunavanje plačila za parkiranje se določa upravljavec zavarovanega območja na parkiriščih, ki jih upravlja neposredno sam (kot primeroma ob vходу v Naravni

rezervat Škocjanski zatok), sicer pa drug urejevalec mirujočega prometa, ki ureja in vzdržuje površine za mirujoči promet, usmerja in ureja mirujoči promet. Urejevalec mirujočega prometa je lahko fizična ali pravna oseba, ki ima urejeno posestniško razmerje glede zemljišča za mirujoči promet.

Novi 149. c člen:

S tem členom se podrobno določa namenskost zbranih sredstev iz plačil, kar je pogoj za transparentnost porabe. Upravičenci so lahko upravljavec zavarovanega območja ali skrbnik naravnih vrednot, urejevalec mirujočega prometa, lokalna skupnost ali ministrstvo.

Zbrana plačila za obisk so namenjena v prvi vrsti za nadomestitev upravičenih stroškov v zvezi z obiskovanjem naravnih vrednot, kadar ti niso pokriti iz javnih sredstev, preostala zbrana sredstva pa se lahko uporabljajo za izvajanje upravljaljskih nalog v zavarovanem območju za upravljanje z obiskom, vzdrževanje ureditev (infrastrukture) za varstvo in obiskovanje naravnih vrednot ter odkupe zemljišč (zaradi urejanja lastniških razmerij v zvezi z ureditvami za dostop do naravnih vrednot), izvajanje ukrepov ali aktivnosti povezanih z obiskovanjem, ki v lokalnem okolju pripomorejo k zmanjšanju vplivov na naravno in bivalno okolje, spodbujanje trajnostnega razvoja, s katerim se prispeva k varstvenim ciljem zavarovanega območja ter za izvajanje obnovitve poškodovanih ali uničenih delov narave in okoljskih sanacij.

Zbrana plačila za parkiranje so prav tako namenjena v prvi vrsti za nadomestitev upravičenih stroškov v zvezi z urejanjem mirujočega prometa, kadar ti niso pokriti iz javnih sredstev, preostala sredstva pa za subvencioniranje skupinskega prevoza ter izvajanje ukrepov ali aktivnosti v lokalnem okolju, ki pripomorejo k zmanjšanju negativnih vplivov, ki jih promet, povezan z obiskovanjem, povzroča v lokalnem okolju, izboljševanju prometne infrastrukture, povezane z obiskovanjem in spodbujanju trajnostne mobilnosti.

Novi 149. č člen:

S tem členom se določa pravila delitve zbranih sredstev po namenih in upravičencih. Od zbranih sredstev iz plačil se najprej odštejejo sredstva za pokritje upravičenih stroškov, preostala sredstva pa se delijo med upravičenci in sicer med upravljavcem zavarovanega območja, lokalno skupnostjo ali lokalnimi skupnostmi ter ministrstvom. Pri delitvi sredstev se upošteva število obiskovalcev, pri čemer je ločnica med načinoma delitve zbranih plačil postavljena pri številu 100.000 obiskovalcev na leto. Ta ločnica je postavljena na podlagi izkustva glede razmerja med zbranimi plačili in stroški, povezanimi z obiskovanjem ter upravljanjem v nekaterih zavarovanih območjih, kjer se plačilo za obisk že zaračunava (krajinski park Sečoveljske soline, Regijski park Škocjanske jame). Pri številu manj kot 100.000 obiskovalcev na leto so zbrana sredstva iz plačil ustrezen lastni finančni vir za upravljanje zavarovanih območij, s čimer se lahko kompenzira proračunska sredstva (ki se za namene urejanja obiskovanja zavarovanega območja zato zmanjšajo). Zato se vsa preostala zbrana sredstva namenjajo upravljavcu zavarovanega območja. Pri številu obiskovalcev več kot 100.000 na leto so zbrana sredstva praviloma višja od potreb po lastnih sredstvih za pokrivanje stroškov upravljanja zavarovanih območij, obenem pa se pri takšnem številu obiskovalcev močnejše odražajo vplivi na lokalno okolje ter s tem povezane potrebe po izvajanju ukrepov in aktivnosti, ki take vplive blažijo. Zato se določa, da se zbrana sredstva iz plačil delijo v primeru plačil za obisk po ključu: upravljavcu zavarovanega območja v višini do 70 %, lokalni skupnosti ali več lokalnim skupnostim v višini 30 % ali več. V primeru plačil za parkiranje se sredstva delijo po enakem ključu kot v primeru zbranih plačil za obisk.

S tem členom se določa, da zbrana sredstva iz plačil po namenih in upravičencih za letno ali večletno obdobje razporedi minister z odredbo, v primeru plačila za parkiranje pa župan lokalne skupnosti s sklepom. Predvideno je tudi, da se višek zbranih sredstev iz nadomestila za upravičene stroške, ki je možen v primeru večjega števila obiskovalcev, prav tako deli po upravičencih.

Zaračunavanje plačil za obiskovanje naravne je možnost, če so izpolnjeni pogoji na podlagi tega zakona, ne pa obveznost. V primeru, ko je obiskovanje nevarno za zdravje ali življenje ljudi, zaradi varnostnih (vremenske ujme, plazovi, padajoče kamenje...), zdravstvenih (epidemije), ali drugih razlogov, se naravne vrednote ali zavarovanega območja začasno ali trajno ne obiskuje. Ker s tem v povezavi plačil ni več, upravičenci sredstev iz plačil kljub odredbi ministra, ne prejmejo, in tudi nimajo pravice zahtevati nadomestil za izpad deležev iz zbranih plačil za naprej.

Novi 149. d člen:

S tem členom so podana pravila v zvezi s plačilom za vodenje po naravni vrednoti. Obiskovalci načelno lahko vse naravne vrednote obiskujejo sami, brez vodenja, lahko pa si, prostovoljno (za več informacij, pojasnil, večje varnosti ipd.) izberejo oziroma najamejo vodenje, ki ga posebej plačajo (turističnim organizacijam, turističnim vodičem, vodičem rekreacijskih dejavnosti, upravljavcem zavarovanih območij,...). Le izjemoma je obiskovanje naravne vrednote zaradi varstva naravne vrednote ali varnosti lahko pogojeno z vodenjem (podzemne jame, večje skupine obiskovalcev ipd.). Turističnega ali drugega vodenja po naravnih vrednotah, ki ga izvaja upravljavec zavarovanega območja ali fizična ali pravna oseba, ki je registrirana za tovrstno dejavnost, v smislu posebne rabe, določila tega člena v ničemer ne omejujejo.

K 27. členu (spremenjen 151. člen ZON):

Za izvajanje nadzora nad izvajanjem določb o invazivnih vrstah je pristojna inšpekcija za naravne vire in prostor, vendar pa so zaradi bolj učinkovitega izvajanja nadzora, glede na obseg in široko področje, ki ga pokriva zakon v tem delu, podobno kot pri izvajalcih, dodane tudi pristojnosti drugih inšpekcij, glede na področje njihovih osnovnih pristojnosti. Tako bodo nadzor nad izvajanjem določb o invazivnih vrstah vsak na svojem področju dela vršili lovski inšpektorji, ribiški inšpektorji, gozdarski, kmetijski in veterinarski inšpektorji. Izjema je nadzor nad izdanimi dovoljenji, za katerega je ne glede na vrsto ITV pristojna inšpekcija za naravne vire in prostor. Pri nadzoru nad izvajanjem pa bosta za nadzor nad vnosom in prevozom ključna pristojna organa - Finančna uprava RS in Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

K 28. členu (spremenjen 153. člen ZON):

Inšpekcijski ukrep zasega se v praksi ni izvajal kot inšpekcijski ukrep, kot je bilo to predvideno s tem členom, saj to ni v skladu s predpisom, ki ureja prekrške. Zaseg je namreč stranska sankcija prekrškovnega in ne inšpekcijskega postopka. Namesto tega se v 8. točki omogoča odvzem vozila ali kolesa kot inšpekcijski ukrep, kar je skladno s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor, poleg tega pa se dodaja nova točka, ki omogoča tudi odpravo drugih nepravilnosti in s tem omogoča večjo fleksibilnost pri izrekanju inšpekcijskih ukrepov. V 8. točki prvega odstavka se dodaja tudi možnost ukrepanja ustavitve kolesa, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona, kar je potrebno za učinkovitejši inšpekcijski nadzor nad nezakonito vožnjo s kolesi v naravnem okolju.

K 29. členu (spremenjen 153.a člen) ZON:

V zakonu je treba razširiti možnosti zasega vozila na motorni pogon, s katerim je voznik vozil v naravnem okolju ob posebej kvalificiranih oteževalnih okoliščinah, v primerih ko gre za ranljiva območja ali območja s posebnim statusom po predpisih o ohranjanju narave. Ker je dosedanje merilo za zaseg (vožnja nad zgornjo gozdno mejo) nedoločljiv, se to nadomešča s kriterijem vožnje v naravnem okolju nad nadmorsko višino 1000 m, dodaja se obveznost zasega v primeru vožnje v naravnem okolju v vseh zavarovanih območjih, poleg tega pa tudi v območjih Natura 2000.

K 30 členu (novi 154.a, 154.b in 154.c členi):

Novi 154.a člen:

Uredba 1143/2014/EU v 30. členu zahteva, da države članice Države članice sprejmejo tudi predpise o kaznih za kršitve te uredbe ter da države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev njihovega izvrševanja. Predpisane kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Med določenimi kaznimi so med drugim lahko (a) globe; (b) zaseg neskladnih invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo; (c) takojšen začasni preklic ali odvzem dovoljenja, izdanega v skladu s členom 8. Z uredbo se tako določajo tudi ukrepi pristojnega inšpektorja v primeru kršitev ravnanj iz točk a) do g) prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU. Če inšpektor ugotovi, da so kršena ravnanja iz točk a) do g) prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU, odredi prenehanje teh ravnanj, za osebe invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske Unije pa odredi zaseg in usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca. Če inšpektor ugotovi, da so kršena ravnanja iz točke h) prvega odstavka 7. člena Uredbe 1143/2014/EU, odredi izvedbo ukrepov za odstranitev ali obvladovanje invazivne tujerodne vrste na seznamu Evropske Unije in odpravo škodljivih posledic. Če inšpektor ugotovi, da pravna ali fizična oseba ne izpolnjuje obveznosti v skladu z izdanim dovoljenjem za odstopanje v skladu z 8. in 9. členom Uredbe 1143/2014/EU, odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti. Rok za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti ne sme biti daljši od treh mesecev. Če nepravilnosti in pomanjkljivosti v tem času niso odpravljene, odredi zaseg invazivnih tujerodnih vrst in njihovo usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca. Če inšpektor ali carinski organ ugotovita, da fizična ali pravna oseba izvaja premike invazivnih tujerodnih vrst na seznamu Evropske Unije v nasprotju z Uredbo 1143/2014/EU, odredi zaseg in njihovo usmrnitev oziroma uničenje na stroške zavezanca. Izjemoma lahko inšpektor ali carinski organ namesto usmrnitve odredi predajo osebkov invazivnih tujerodnih vrst živali drugi ustanovi, ki ima dovoljenje v skladu z 8. in 9. členom Uredbe 1143/2014/EU, ali izpolnjuje pogoje za živalski vrt po predpisih, ki urejajo ohranjanje narave, če jih je ta do konca njihovega življenja pripravljena sprejeti na svoje stroške ali na podlagi sklenjenega dogovora na stroške zavezanca.

Novi 154.b člen

Pristojna inšpekcija na podlagi predloga ukrepa za hitro odstranitev odredi izvedbo ukrepov za hitro odstranitev invazivne vrste na seznamu Evropske unije ter določi način odstranitve in izvajalca ukrepov za invazivne vrste. Ukrepi za hitro odstranitev se mora začeti izvajati najkasneje v roku treh mesecev od dokončne potrditve zgodnjega odkritja. Kadar je treba ukrepati hitro, ker je verjetno hitro širjenje invazivne vrste, se štejejo ti ukrepi za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlagati, skladno s predpisom, ki ureja splošni upravni postopek. V tem primeru pristojni inšpektor izda ustno odločbo v skrajšanem ugotovitvenem postopku. Vsa naročila, ki so potrebna za izvršitev inšpekcijskega ukrepa iz prvega odstavka tega člena, se štejejo za javno naročilo opreme, tehnike ter drugo javno naročilo za takojšnjo preprečitev nastanka neposredno grozeče škode, za katera skladno s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne veljajo določbe zakona, ki ureja javno naročanje, kadar je vrednost naročila nižja od vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu Evropske unije.

Novi 154. c člen:

Zakon ureja tudi postopanje carinskega organa. Za vsak vnos invazivnih tujerodnih vrst s seznama Evropske Unije iz tretjih držav je treba podati predhodno uradno obvestilo v skladu s predpisi, ki urejajo uradni nadzor na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev ter obvestilu priložiti dokazilo o dovoljenju. Stroški, ki nastanejo med uradnim nadzorom, vključno s stroški identifikacije invazivne tujerodne vrste in stroški ukrepov, ki nastanejo zaradi kakršne koli neskladnosti, pri vnosu v Evropsko unijo

bremenijo izvajalca dejavnosti, ki je odgovoren za pošiljko, ali njegovega zastopnika. V primeru suma, da pošiljka ni v skladu s predpisi, ali v primeru potrebe po uradnem nadzoru iz 15. člena Uredbe 1143/2014/EU, finančna uprava pošiljko odstopi v obravnavo fitosanitarnemu inšpektorju, če gre za osebke rastlinskih vrst ali uradnemu veterinarju, če gre za osebke živalskih vrst. Če finančna uprava ob nadzoru prevoza ugotovi, da pošiljka vsebuje invazivno tujerodno vrsto s seznama Evropske Unije, o tem obvesti pristojnega inšpektorja.

K 31. členu (spremenjen 155. člen):

Obstoječim pooblastilom naravovarstvenih nadzornikov se doda še nujno potrebno pooblastilo, da za namen neposrednega nadzora dostopa in pridobiva podatke iz evidenc registriranih motornih vozil, centralnega registra prebivalstva in poslovnega registra. Dodaja se tudi pooblastilo, da ustavi tudi voznika kolesa, ne samo voznika vozila na motorni pogon.

K 32. členu (spremenjen 156. člen ZON):

S to spremembo se zagotovi, da lahko v tistih zavarovanih območjih, kjer je upravljavec ministrstvo ali ZRSVN (kot začasni upravljavec) ministrstvo izvaja neposredni nadzor v naravi.

K 33. členu (spremenjen 160. člen ZON):

Globe se celovito zvišujejo in uskladijo s prekrškovno zakonodajo. Dodajajo se globe v za prekrške v zvezi z invazivnimi vrstami ter zaračunavanja plačila za obisk naravnih vrednot.

K 34. členu (spremenjen 160.a člen ZON):

Globe se celovito zvišujejo in uskladijo skladno s prekrškovno zakonodajo. Dodajajo se globe, ki so povezane z novimi določbami o invazivnih vrstah ter v zvezi z upravljanjem zavarovanih območij. Odpravi se neskladnost prekrškovnih določb pri vožnji v naravi (doslej nižje globe za vožnjo z motornimi vozili kot s kolesi).

K 35. členu (spremenjen 161. člen ZON):

Globe se celovito zvišujejo in uskladijo skladno s prekrškovno zakonodajo. Dodajajo se globe, ki so povezane z novimi določbami o invazivnih vrstah ter v zvezi z upravljanjem zavarovanih območij. Odpravi se neskladnost prekrškovnih določb pri vožnji v naravi (doslej nižje globe za vožnjo z motornimi vozili kot s kolesi).

K 36. členu (spremenjen 161.a člen):

Globe se celovito zvišujejo in uskladijo skladno s prekrškovno zakonodajo. Dodaja se prekršek v zvezi z označevanjem zavarovanega območja.

K 37. členu (spremenjen 161.b člen):

Omogoči se, da se za vse prekrške, ne samo za tiste, določene v 160. in 160.a členu, v hitrem postopku lahko izreče globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe.

K 38. členu:

Ker se ukinjajo ugotovitvene odločbe o obstoju zavarovanega območja in ker je v 89. členu veljavnega ZON oškodovanec upravičen do vložitve zahteve za odškodnino v enem letu po prejemu odločbe izdane na podlagi predpisa, ki je povzročil spremembo razmer, je treba s to prehodno določbo urediti situacije, ko ugotovitvene odločbe še niso bile izdane in s tem omogočiti uveljavljanje pričakovane pravice na podlagi veljavnega zakona. Za te primere je tako predvideno, da se morebitno uveljavljanje odškodnine izvrši še leto dni po uveljavitvi tega zakona.

K 39. členu:

V 149.b členu so določeni upravičenci za zaračunavanje plačil v zvezi z obiskovanjem naravne vrednote in pogoji za zaračunavanje plačil. S predmetno prehodno določbo se obstoječim pravnim in fizičnim osebam, ki zaračunavajo plačila v zvezi z obiskovanjem naravne vrednote, omogoča šestmesečno obdobje za prilagoditev na nove pogoje zaračunavanja plačil.

K 40. členu:

S to prehodno določbo je določen rok za izdajo odredbe, s katero minister po uradni dolžnosti razporedi pred uveljavitvijo tega zakona zbrana sredstva iz plačil za obisk po namenih in upravičencih v skladu s tretjim odstavkom 149. č členu.

K 41. členu:

V povezavi z upravljanjem zavarovanih območij se je izkazala odvečna ureditev Zakona o triglavskem narodnem parku, ki predvideva podelitev koncesije za rabo dela narodnega parka, saj rabo ustrezno naslavlja že sam ZON. Prav tako je administrativno obremenjujoča zahteva po poročanju Javnega zavoda Triglavski narodni park vladi na pet let, ker zavod že poroča ministrstvu na dve leti ter poglavje o določitvi delov narodnega parka, ki se lahko rabijo, v Načrtu upravljanja TNP.

Prenehajo veljati tudi nekatere določbe ZDLov-1, ker jih nadomeščajo vsebinsko sovpadajoče določbe v tej noveli. Gre za doslednejšo ločitev materije upravljanja divjadi in zavarovanih vrst velikih zveri v obeh zakonih. Predvideno je prenehanje veljavnosti 13. člena Zakona o regijskem parku Škocjanske jame, saj se želi izenačiti vse parke na način, da bodo za vse sprejet enak akt upravljanja, kot ga predvideva ZON, to je načrt upravljanja

K 42. členu:

Predviden je 15 dnevni vacatio legis za uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave.

(2) Ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti so ukrepi, s katerimi se ureja varstvo prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst (v nadaljnjem besedilu: rastlinske in živalske vrste), vključno z njihovim genskim materialom in habitatu ter ekosistemi, in omogoča trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti ter zagotavlja ohranjanje naravnega ravnovesja.

(3) Sistem varstva naravnih vrednot je sistem, ki določa postopke in načine podeljevanja statusa naravnih vrednot ter izvajanje njihovega varstva.

(4) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

1. Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 20 z dne 26. 1. 2010, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193),
2. Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193),
3. Direktiva Sveta z dne 28. marca 1983 o uvozu kož nekaterih tjulnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice 83/129/EGS (UL L št. 91 z dne 9. 4. 1983, str. 30), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta z dne 8. junija 1989 o spremembi Direktive 83/129/EGS o uvozu kož nekaterih tjulnjih mladičev in izdelkov iz njih v države članice (UL L št. 163 z dne 14. 6. 1989, str. 37) in
4. Direktiva Sveta 1999/22/ES z dne 29. marca 1999 o zadrževanju prosto živečih živali v živalskih vrtovih (UL L št. 94 z dne 9. 4. 1999, str. 24).

9. člen (ekološka in socialna funkcija lastnine)

(1) Lastnik zemljišča mora dopustiti na svojih zemljiščih neškodljiv prehod drugim osebam in drugo splošno rabo v skladu z zakonom ter dopustiti na svoji lastnini opravljanje nalog ohranjanja biotske raznovrstnosti in ukrepov varstva naravnih vrednot (v nadaljnjem besedilu: naravovarstvene naloge).

(2) Pri izvajanju določb tega zakona so z lastniki izenačeni tudi drugi uporabniki nepremičnin.

(3) Določba prvega odstavka tega člena ne velja za zemljišča, ki jih je dovoljeno ograditi v skladu z zakonom, razen za izvajanje tistih naravovarstvenih nalog, ki so nujne za preprečitev poškodovanja ali uničenja naravne vrednote.

11. člen **(določitev pojmov)**

V tem zakonu uporabljeni pojmi imajo naslednji pomen:

1. Domorodna (avtohtona) živalska ali rastlinska vrsta je tista, ki je v določenem ekosistemu naravno prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za domorodne štejejo tiste, za katere v ekosistemu še obstajajo približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
2. Doselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste že živijo.
3. Ekosistem je funkcionalna celota življenjskega prostora (biotop) in življenjske združbe (biocenoza), katerega sestavine so v dinamičnem ravnovesju.
4. Geotop je del geosfere geološkega, geomorfološkega ali hidrološkega pomena.
5. Gojitev rastlin je gojenje rastlin domorodnih ali tujerodnih vrst z namenom pridobivanja hrane, prodaje, za okras, za industrijske ali zdravilne namene, namene učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
6. Gojena žival je tista, ki je potomka staršev vzgojenih v ujetništvu.
7. Gojitev živali je gojenje (hranjenje, omogočanje razmnoževanja, križanje) živali domorodnih ali tujerodnih vrst v prostoru, ločenem od narave (ogradi, obori, kletki, bazenih, koritih in v podobnih prostorih), zlasti z namenom pridobivanja hrane, lova, prodaje, učno-vzgojnega ali znanstvenoraziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste.
8. Habitat (življenjski prostor) je s specifičnimi neživimi in živimi dejavniki opredeljen prostor vrste oziroma geografsko opredeljen prostor osebka ali populacije vrste.
9. Naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem rastline ali živali te vrste niso bile nikoli prisotne. Naselitev je lahko izvedena z namenom, da rastline ali živali v novem ekosistemu živijo, ali je nezavedna in je posledica človekovega malomarnega ravnanja, npr. odmetavanje akvarijskih ali terarijskih živali v naravo ali omogočanje pobega živali iz ograjenih prostorov. Vnos živali v prostor za gojitev živali ni naselitev.
10. Izvoz je vsak iznos blaga s carinskega območja Evropske unije.
11. Oblikovana narava je del narave, ki ga človek preoblikuje z namenom vzgoje, izobraževanja, oblikovanja krajinskih elementov ali katerim drugim namenom in je pomemben zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti. Za oblikovano naravo se štejejo zlasti: drevoredi, botanični vrtovi, alpinetumi in drugi oblikovani ekosistemi.
12. Odvzem rastline ali živali iz narave je odvzem žive ali mrtve rastline ali živali iz habitata.
13. Ohranjanje narave je vsako ravnanje, ki se opravlja zaradi ohranitve biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot.
14. Okrnitev narave je stanje narave, ko so zaradi človekove dejavnosti spremenjeni naravni procesi tako, da je porušeno naravno ravnovesje ali so uničene naravne vrednote.
15. Poseg v naravo je poseg v okolje po predpisih o varstvu okolja.
16. Ponovna naselitev je vnos rastlin ali živali v ekosistem, v katerem so bile rastline ali živali te vrste iztrebljene, v ekosistemu pa še obstajajo približno enaki abiotski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
17. Populacija je skupina prostorsko in časovno povezanih rastlin ali živali iste vrste, v kateri se te med seboj križajo.
18. Rastlinska ali živalska vrsta ali podvrsta ali varieteta je tista, katere osebki - vse razvojne oblike (v nadaljnjem besedilu: rastline ali živali) lahko živijo prosto v naravi, neodvisno od človeka in niso nastali z umetnim izborom (odbiranje in gojenje osebkov z namenom pridobivanja ras domačih živali ali sort kulturnih rastlin) ali biotehnološkim poseganjem v dedne zasnove. Cepljivke, glive in lišaji se obravnavajo kot rastlinska vrsta.
19. Sestavine biotske raznovrstnosti so rastlinske in živalske vrste, njihov genski material in ekosistemi.

20. Transit je vsak prenos blaga preko carinskega območja Evropske unije pod carinskim nadzorom.
21. Tujerodna (alohtona) živalska vrsta je tista, ki jo naseli človek in v biocenozi določenega ekosistema pred naselitvijo ni bila prisotna; od vrst, ki so bile iztrebljene, se za tujerodne štejejo tiste, za katere v ekosistemu ne obstajajo več približno enaki biotopski in biotski dejavniki, kot so bili pred iztrebitvijo.
22. Tujerodna (alohtona) rastlinska vrsta je tista, ki jo naseli človek in pred naselitvijo ni bila prisotna na ozemlju Slovenije.
23. Ugodno stanje rastlinske ali živalske vrste je stanje, ki v predvidljivi prihodnosti zagotavlja obstoj vrste.
24. Uvoz je vsak vnos na carinsko območje Evropske unije.
25. Zatočišče za živali je prostor, namenjen za začasno oskrbo oziroma zdravljenje bolnih ali ranjenih živali, zapuščenih mladičev, ki sami še niso sposobni preživeti v naravi, ter živali, ki so bile odvzete imetniku zaradi protipravnega zadrževanja v ujetništvu, nedovoljene trgovine, izvoza, uvoza in zaradi drugih z zakonom določenih razlogov.

20. člen

(zadrževanje v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava zadrževati živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti v živalskih vrtovih, akvarijih, terarijih ali podobnih prostorih, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka se izda, če prosilec dokaže, da so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka prejšnjega člena in da se bodo osebki prikazovali v okolju, ki je prilagojeno naravnim razmeram v habitatu in ne izkrivlja dejstev o biologiji živalske vrste.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko ministrstvo dovoli začasno zadrževanje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka prejšnjega člena.

21. člen

(gojitev živali)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki namerava gojiti živali domorodnih ali tujerodnih vrst, mora pridobiti dovoljenje ministrstva.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka določi minister živalske vrste, za katere ni treba pridobiti dovoljenja za gojitev živali, ker ne ogrožajo domorodnih živalskih vrst.

(3) Če je za gojitev živali iz prvega odstavka tega člena treba pridobiti dovoljenje tudi po drugem zakonu, se ne glede na določbo prvega odstavka tega člena to dovoljenje izda po drugem zakonu in ob soglasju ministrstva.

(4) Dovoljenje iz prvega odstavka tega člena za živali tujerodnih vrst se izda po izvedenem postopku presoje tveganja za naravo.

(5) Fizična ali pravna oseba lahko pridobi dovoljenje iz prvega in četrtega odstavka tega člena, če izkaže, da so izpolnjeni pogoji osamitve prostora za gojitev živali od stičnega ekosistema, in če je prostor za gojitev povezan s stičnim ekosistemom prek naprav, ki blažijo negativne vplive.

28.c člen

(dovoljenje za javno prireditev vožnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju)

(1) Ne glede na določbe prvega odstavka prejšnjega člena in predpise, ki urejajo gozdove, ter predpise, ki urejajo kmetijska zemljišča, je v naravnem okolju izven območij, ki imajo na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, poseben status, in območij, ki so posebej varovana na podlagi predpisov, ki urejajo gozdove, dovoljeno organizirati javne prireditve voženj z vozili na motorni pogon v naravnem okolju (v nadaljnjem besedilu: javna prireditev) v skladu z določbami zakona, ki ureja javna zbiranja, na podlagi predhodnega soglasja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(2) Organizator javne prireditve mora vlogo za izdajo predhodnega soglasja vložiti pri organizaciji, pristojni za ohranjanje narave, najmanj 30 dni pred dnevom javne prireditve. V vlogi za izdajo predhodnega soglasja mora navesti program prireditve, datum in čas trajanja prireditve in predvideno število udeležencev, kraj prireditve z navedbo načina ureditve trase javne prireditve, ki poteka v naravnem okolju, in priložiti skico trase, po kateri namerava organizirati javno prireditev.

(3) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, izda predhodno soglasje iz prvega odstavka tega člena, če:

1. je kraj javne prireditve, ki vključuje tudi traso za vožnjo v naravnem okolju, dostopen po javnih cestah ali nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet;
2. na istem kraju prireditve še nista bili v tekočem koledarskem letu organizirani dve javni prireditvi, pri čemer se za isti kraj prireditve šteje trasa, ki v 50 odstotkih poteka po trasi, kjer je bila v tekočem koledarskem letu že organizirana javna prireditev;
3. se javna prireditev organizira v času, ko so škodljivi vplivi javne prireditve na sestavine biotske raznovrstnosti čim manjši;
4. so vplivi javne prireditve na habitate ogroženih in zavarovanih rastlinskih ali živalskih vrst ali na habitatne tipe, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, nebitveni za ohranitev teh vrst in habitatnih tipov;
5. se javna prireditev organizira izven habitatnih tipov barij in močvirij ter habitatnega tipa oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe;
6. trajanje javne prireditve ne presega treh dni in
7. Zavod za gozdove Slovenije za javno prireditev, ki se izvaja v gozdnem prostoru, oziroma kmetijsko-svetovalna služba za javno prireditev, ki se izvaja na kmetijskih zemljiščih, izda predhodno pozitivno mnenje za javno prireditev.

(4) Predhodno pozitivno mnenje za javno prireditev, ki se izvaja na kmetijskih zemljiščih, se izda, če se javna prireditev organizira izven kmetijskih zemljišč, ki so glede na evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo določa zakon, ki ureja kmetijstvo, uvrščena v skupino dejanske rabe njive in vrtovi ali v skupino dejanske rabe trajni nasadi. Predhodno pozitivno mnenje za javno prireditev, ki se izvaja v gozdnem prostoru, se izda, če prireditev ne bo bistveno negativno vplivala na funkcije gozda.

(5) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, lahko v predhodnem soglasju iz prvega odstavka tega člena določi tudi pogoje, pod katerimi se izvedba javne prireditve lahko dovoli in se nanašajo zlasti na čas javne prireditve, predvideno traso, trajanje javne prireditve in način izvedbe sanacijskih ukrepov po zaključku javne prireditve.

(6) Zavod za gozdove Slovenije oziroma kmetijsko-svetovalna služba mora podati mnenje iz 7. točke tretjega odstavka tega člena organizaciji, pristojni za ohranjanje narave, v

14 dneh od prejema vloge za izdajo predhodnega soglasja. Če mnenje iz 7. točke tretjega odstavka tega člena ni dano v tem roku, se šteje, da je dano pozitivno mnenje.

(7) Organizator javne prireditve je po končani prireditvi dolžan stanje prireditvenega prostora v naravnem okolju v največji možni meri vrniti v stanje, kakršno je bilo pred javno prireditvijo.

28.d člen **(vožnja s kolesi v naravnem okolju)**

(1) V naravnem okolju je vožnja s kolesi dovoljena po utrjenih poteh, če temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti. Za utrjeno pot se šteje pas zemljišča, ki se uporablja za hojo ali vožnjo in je za ta namen tudi utrjen. Vožnja s kolesi izven utrjenih poti v naravnem okolju je dovoljena v primerih iz petega odstavka 28.b člena tega zakona.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se za vožnjo s kolesi v naravnem okolju po planinskih poteh uporabljajo določbe zakona, ki ureja planinske poti, za vožnjo v gozdnem prostoru v naravnem okolju pa določbe zakona, ki ureja gozdove.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena in predpise, ki urejajo gozdove, ter predpise, ki urejajo kmetijska zemljišča, je dovoljena vožnja s kolesi v naravnem okolju na podlagi dovoljenja za javno prireditev, ki se izda v skladu z določbami zakona, ki ureja javna zbiranja, na podlagi predhodnega soglasja organizacije, pristojne za ohranjanje narave. Dovoljenje za javna zbiranja in predhodno soglasje organizacije, pristojne za ohranjanje narave, se izda na podlagi drugega do šestega odstavka 28.c člena tega zakona. Organizator javne prireditve je po končani prireditvi dolžan stanje prireditvenega prostora v naravnem okolju v kar največji možni meri vrniti v stanje, kakršno je bilo pred javno prireditvijo.

(4) Vožnja s kolesi je dovoljena tudi v območjih, ki so s prostorskimi akti določena kot površine za šport in rekreacijo in namenjena tudi vožnji s kolesi. Ta območja niso del naravnega okolja.

40. člen **(lastnina in obveznost splošnega varstva)**

(1) Naravne vrednote so lahko v lasti fizičnih ali pravnih oseb ter v lasti države ali lokalne skupnosti.

(2) Nihče ne sme ravnati z naravnimi vrednotami tako, da ogrozi njihov obstoj.

48. člen **(pogodba o skrbništvu)**

(1) Če se varstvo naravne vrednote lahko zagotovi s sklenitvijo pogodbe o skrbništvu se sklene pogodba o skrbništvu naravne vrednote z osebo, ki ni lastnik naravne vrednote ali nepremičnine na zavarovanem območju. Skrbništvo naravne vrednote je izvajanje posameznih nalog varstva naravne vrednote.

(2) Fizična ali pravna oseba, ki izpolnjuje pogoje o usposobljenosti in sklene pogodbo iz prejšnjega odstavka, je skrbnik naravne vrednote.

(3) Ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti izbere skrbnika naravne vrednote v skladu z zakonom, ki ureja javno naročanje. Za naročila, za katera ni treba izvesti postopka javnega naročanja po zakonu, ki ureja javno naročanje, pa ministrstvo ali pristojni organ lokalne skupnosti na spletni strani ali na drug ustrezen način objavi namero o sklenitvi pogodbe o skrbništvu. Namera o sklenitvi pogodbe o skrbništvu mora vsebovati najmanj naravno vrednoto oziroma zemljišče na zavarovanem območju, ki je predmet skrbništva, podrobnejše pogoje o usposobljenosti za opravljanje skrbništva iz drugega odstavka tega člena, naloge skrbništva in trajanje skrbništva.

(4) Pogodba o skrbništvu mora vsebovati najmanj sestavine iz drugega odstavka prejšnjega člena.

59. člen (upravljanje)

(1) Upravljanje zavarovanega območja je opravljanje nalog varstva naravnih vrednot in nalog, ki so potrebne za izpolnitev namena, zaradi katerega je bilo območje zavarovano, in so določene v aktu o zavarovanju.

(2) V skladu z aktom o zavarovanju lahko ustanovitelj sam neposredno upravlja zavarovano območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, ali podeli koncesijo za upravljanje.

(3) Upravljanje zavarovanega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja zavarovanega območja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno.

63. člen (vpis v zemljiško knjigo)

(1) Pristojna upravna enota izda na podlagi akta o zavarovanju lastnikom zemljišč na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila država, ugotovitvene odločbe.

(2) Obstoje pravne dejstva iz prejšnjega odstavka vpiše v zemljiško knjigo sodišče po uradni dolžnosti na podlagi pravnomočne odločbe iz prejšnjega odstavka.

(3) Lokalna skupnost izda odločbo iz prvega odstavka tega člena za zemljišča na zavarovanem območju, ki ga je ustanovila, in predlaga vpis v zemljiško knjigo.

84. člen (zakonita predkupna pravica)

(1) Država je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju, ne glede na določbe drugih zakonov, ki urejajo predkupno pravico na kmetijskih, gozdnih in vodnih zemljiščih.

(2) Lastnik zemljišča iz prejšnjega odstavka mora o nameravani prodaji obvestiti upravljavca zavarovanega območja in ministrstvo. Ponudba mora vsebovati podatke o zemljišču, ceno in druge prodajne pogoje.

(3) Če država ne uveljavi prednostne predkupne pravice tako, da v 30 dneh od prejema obvestila iz prejšnjega odstavka pisno sporoči lastniku zemljišča, da ponudbo sprejema, jo lahko uveljavljajo prednostni upravičenci po vrstnem redu, ki je določen v zakonih iz prvega odstavka tega člena tako, da ima v isti kategoriji prednostnih upravičencev prednost tisti, ki je že lastnik istovrstnega zemljišča na zavarovanem območju.

(4) Če nihče od predkupnih upravičencev ne uveljavlja predkupne pravice, lahko prodajalec proda zemljišče iz tega člena drugemu kupcu, ki je njegovo ponudbo sprejel pravočasno, in na način, določen s predpisi o kmetijskih zemljiščih, in če s pogodbo soglaša upravna enota. Za postopke in roke uveljavljanja predkupne pravice po tem členu se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja postopek uveljavljanja zakonite predkupne pravice na kmetijskih zemljiščih, če ta zakon ne določa drugače.

(5) Določbe tega člena se uporabljajo tudi, če je prodajalec zemljišča na zavarovanem območju lokalna skupnost.

(6) Lokalna skupnost je predkupni upravičenec pri nakupu zemljišč, razen vodnih zemljišč, na zavarovanih območjih, za katere je sprejela akt o zavarovanju. Predkupno pravico uveljavlja na način iz tega zakona.

(7) Prvi predkupni upravičenec glede zemljišč, ki sta jih zavarovali skupaj država in lokalna skupnost, je država. Če država v roku iz tretjega odstavka tega člena ne uveljavi predkupne pravice, jo lahko uveljavi lokalna skupnost, na katere območju se zemljišče nahaja, v roku 30 dni od dne poteka roka države za uveljavitev predkupne pravice. Kadar država lokalno skupnost pred potekom roka iz tretjega odstavka tega člena obvesti, da predkupne pravice ne bo uveljavljala, začne teči rok iz prejšnjega stavka od dneva, ko lokalna skupnost prejme obvestilo.

89. člen

(odškodnine zaradi omejitev in prepovedi)

(1) Fizične in pravne osebe, ki se jim zaradi omejitev in prepovedi iz tega zakona ali na njegovi podlagi izdanih aktov o zavarovanju bistveno poslabšajo obstoječi pogoji za pridobivanje dohodka in tega ni mogoče nadomestiti z dovoljeno dejavnostjo v okviru varstvenih režimov oziroma razvojnih usmeritev na zavarovanih območjih, so upravičene do odškodnine.

(2) Odškodnina iz prejšnjega odstavka obsega izgubo ali zmanjšanje dohodka od nepremičnine in se določi po postopku, ki ga določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(3) Oseba iz prvega odstavka tega člena uveljavlja pravico do odškodnine v postopku, ki ga za določitev višine odškodnine zaradi omejitve lastninske ali druge stvarne pravice določa zakon, ki ureja razlastitev nepremičnin.

(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena ima pravico vložiti zahtevo za odškodnino v enem letu po prejemu odločbe izdane na podlagi predpisa, ki je povzročil spremembo razmer.

(5) Pravna oseba, ki upravlja nepremičnino, ki je v lasti države, ni upravičena do odškodnine na podlagi tega člena.

97. člen
(naravovarstvene smernice)

(1) Državni in lokalni organi ter druge osebe javnega prava, ki so pristojne za pripravo prostorskih aktov in drugih aktov rabe naravnih dobrin, si morajo v postopku priprave teh aktov pridobiti naravovarstvene smernice. Naravovarstvene smernice je treba pridobiti tudi v postopku sprejemanja aktov razglasitve nepremičnega kulturnega spomenika, ki se nanašajo na območja, ki so na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave določena za zavarovana območja, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja ter naravne vrednote, razen območij kulturne krajine in spomenikov oblikovane narave.

(2) Naravovarstvene smernice so strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. V naravovarstvenih smernicah se k načrtom rabe naravnih dobrin navedejo tudi usmeritve, izhodišča oziroma pogoji za trajnostno rabo sestavin biotske raznovrstnosti.

(3) Če se ob pripravi naravovarstvenih smernic k predlogom aktov iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da bodo v te akte poleg območij s posebnim statusom iz prejšnjega odstavka vključena tudi območja, na katera se nanašajo sprejeti programi s področja ohranjanja narave, oziroma območja, za katera je predpis za pridobitev posebnega statusa že v postopku sprejemanja, se lahko strokovno gradivo izdelata tudi za takšna območja, pri čemer pa se po tem, ko so naravovarstvene smernice izdelane, takšno strokovno gradivo šteje samo kot neobvezno strokovno priporočilo pripravljavcem takšnih aktov.

(4) Naravovarstvene smernice izdelata organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko od osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščenca za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena, prejme zahtevo za njihovo pripravo. Naravovarstvene smernice se pripravijo v roku 30 dni, razen če strokovna priprava zaradi obsežnosti preverjanja, ki so potrebna za izdelavo naravovarstvenih smernic, ni možna v predpisanem roku, vendar najkasneje v roku 60 dni, o čemer obvesti osebo iz prvega odstavka tega člena.

(5) Če pripravljavec naravovarstvenih smernic ugotovi, da izdelava naravovarstvenih smernic ni potrebna, o tem najkasneje v 15 dneh obvesti osebo iz prejšnjega odstavka.

(6) V postopku sprejemanja aktov iz prvega odstavka tega člena je treba pridobiti mnenje o sprejemljivosti prostorske ureditve z vidika varstva narave (v nadaljnjem besedilu: naravovarstveno mnenje). Brez naravovarstvenega mnenja ali obvestila iz prejšnjega odstavka ni mogoče sprejeti akta iz prvega odstavka tega člena.

(7) Naravovarstveno mnenje izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko prejme zahtevo osebe iz prvega odstavka tega člena oziroma osebe, ki je pooblaščenca za pripravo akta iz prvega odstavka tega člena. Tej zahtevi je treba priložiti predlog tega akta ter ustrezno obrazložitev, kako je pripravljavec ob pripravi akta upošteval naravovarstvene smernice.

(8) Organizacija, pristojna za ohranjanje narave, mora izdati naravovarstveno mnenje najpozneje v 30 dneh po prejemu zahteve iz prejšnjega odstavka. V primeru molka te organizacije se šteje, da na predvideno prostorsko ureditev nima pripomb.

(9) Določbe šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena se ne uporabljajo v postopku sprejema aktov razglasitve nepremičnih kulturnih spomenikov in v postopku sprejema načrtov rabe naravnih dobrin, če je soglasje ali mnenje ministrstva v tem postopku že določeno z drugimi predpisi.

105. člen (naravovarstveno soglasje)

(1) Za gradnjo objekta na območju, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, je treba pridobiti naravovarstvene pogoje in pravnomočno naravovarstveno soglasje na način in po postopku, kakor je za pridobitev projektnih pogojev in soglasij določeno s predpisi s področja graditve objektov.

(2) Naravovarstveno soglasje je treba pridobiti tudi, če za gradnjo enostavnega objekta v skladu s predpisi s področja graditve objektov gradbeno dovoljenje ni potrebno, če je tako določeno v predpisih s področja ohranjanja narave iz prejšnjega odstavka, pri čemer je treba vlogi za izdajo naravovarstvenega soglasja priložiti idejno zasnovo nameravane gradnje objekta ali če za gradnjo objekta v skladu s predpisi s področja graditve objektov ni treba pridobiti projektnih pogojev in soglasja, če gre za posege v naravo, za katere je treba skladno s predpisi s področja ohranjanja narave izvesti presojo sprejemljivosti ali določiti pogoje izvedbe.

(3) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov naravovarstvenega soglasja ni treba pridobiti, če je tako določeno v predpisih s področja ohranjanje narave, in sicer glede na vrsto ali obseg objekta v povezavi z delom obravnavanega območja.

(4) Naravovarstvene pogoje in naravovarstveno soglasje daje ministrstvo.

(5) Naravovarstveni pogoji prenehajo veljati, če v dveh letih po njihovi izdaji ni vložena vloga za pridobitev naravovarstvenega soglasja, naravovarstveno soglasje pa preneha veljati, če se poseg, zaradi katerega je bilo soglasje dano, ne začne izvajati v dveh letih po njegovi pravnomočnosti. Če je za poseg v naravo treba pridobiti gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov, naravovarstveno soglasje preneha veljati, če zahteva za izdajo gradbenega dovoljenja ni vložena v dveh letih po njegovi pravnomočnosti.

(6) Ministrstvo lahko izda naravovarstveno soglasje, v katerem se na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, določijo pogoji, ki jih mora nosilec nameravanega posega upoštevati pri nadaljnji rabi objekta, da bi preprečil, zmanjšal ali odstranil škodljive vplive na naravo. Ministrstvo lahko izda tudi naravovarstveno soglasje, v katerem se določijo pogoji, ki jih mora nosilec nameravanega posega upoštevati v času gradnje.

(7) Če je za gradnjo objekta iz prvega odstavka tega člena predpisan postopek presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, se namesto naravovarstvenega soglasja izda okoljevarstveno soglasje.

105.a člen (presoja sprejemljivosti posegov v okviru naravovarstvenega soglasja)

(1) Če se vloga za izdajo naravovarstvenih pogojev za gradnjo objekta nanaša na poseg v naravo, za katerega je treba izvesti presojo sprejemljivosti, se ta izvede v postopku izdaje naravovarstvenega soglasja.

(2) Ministrstvo odloči o sprejemljivosti posega v naravo na podlagi mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave.

(3) Mnenje iz prejšnjega odstavka mora vsebovati oceno o vplivih oziroma posledicah nameravane gradnje objekta na varstvene cilje območij iz prvega odstavka 101. člena tega zakona, in navedbo morebitnih omilitvenih ukrepov za izvedbo posega. Za enostavne in manj zahtevne objekte mora biti mnenje dano v 15 dneh, za zahtevne objekte pa v 30 dneh po prejemu poziva, razen če strokovna priprava zaradi obsežnosti preverjanj, ki so potrebna za izdelavo mnenja, ni možna v predpisanem roku, vendar najkasneje v roku 30 dni za manj zahtevne objekte in 60 dni za zahtevne objekte o čemer se nemudoma obvesti ministrstvo.

(4) Naravovarstveno soglasje je treba izdati oziroma njegovo izdajo z odločbo zavrniti v roku osmih dni od izdaje mnenja iz drugega odstavka tega člena.

(5) Pri izdelavi ocene o vplivih gradnje objekta iz tretjega odstavka tega člena se smiselno upoštevajo določbe predpisa izdanega na podlagi petega odstavka 33.a člena tega zakona.

(6) Ocena vplivov gradnje objekta je ugodna, če se ugotovi, da gradnja objekta ne bo škodljivo vplivala na varstvene cilje posameznih območij, njihovo celovitost ter povezanost. Pri ugodni oceni se lahko upoštevajo tudi sprejemljivi omilitveni ukrepi.

(7) Če je gradnja objekta ugodno ocenjena in omilitveni ukrepi niso potrebni, se vloga za izdajo naravovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo naravovarstvenega soglasja in se nemudoma izda naravovarstveno soglasje.

(8) Če je za gradnjo objekta treba izvesti omilitvene ukrepe, se način izvedbe omilitvenih ukrepov in drugi pogoji za gradnjo objekta in opravljanje dejavnosti, zaradi katere je objekt zgrajen, določijo v naravovarstvenih pogojih, pri čemer lahko v primerih iz šestega odstavka prejšnjega člena ministrstvo izda tudi naravovarstveno soglasje s pogoji.

(9) Če je gradnja objekta neugodno ocenjena, se vloga za izdajo naravovarstvenih pogojev šteje kot vloga za izdajo naravovarstvenega soglasja in se izdaja naravovarstvenega soglasja zavrne.

108. člen **(spremljanje stanja ohranjenosti narave)**

(1) Spremljanje stanja ohranjenosti narave (v nadaljnjem besedilu: monitoring ohranjenosti narave) obsega:

1. spremljanje stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov, habitatnih tipov, ekološko pomembnih območij, posebnih varstvenih območij in ekosistemov,
2. spremljanje stanja na področju varstva naravnih vrednot.

(2) Monitoring ohranjenosti narave je del sistema monitoringa stanja okolja in se izvaja skladno s tem zakonom in s predpisi, ki urejajo varstvo okolja.

111. člen **(upravne naloge)**

(1) Upravne naloge v zvezi z ohranjanjem biotske raznovrstnosti in varstvom naravnih vrednot na podlagi tega zakona opravlja ministrstvo.

(2) Organ iz prejšnjega odstavka opravlja zlasti naslednje naloge:

1. pripravlja predloge programov ohranjanja biotske raznovrstnosti,
2. pripravlja predloge programov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
3. pripravlja predloge operativnih programov,
4. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za ohranjanje biotske raznovrstnosti,
5. pripravlja pravne, upravne in projektne rešitve za izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot državnega pomena,
6. nadzira izvajanje ukrepov varstva naravnih vrednot in ohranjanja biotske raznovrstnosti,
7. izdaja dovoljenja in soglasja v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi,
8. vodi javne zbirke podatkov,
9. skrbi za opravljanje javne službe ohranjanja narave,
10. sklepa pogodbe o varstvu naravnih vrednot državnega pomena iz 47. člena tega zakona, razen v primeru iz 8. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
11. sklepa pogodbe o skrbništvu naravnih vrednot državnega pomena iz 48. člena tega zakona, razen v primeru iz 9. točke drugega odstavka 133. člena tega zakona,
12. sklepa sporazume o višini odškodnin iz 93. člena tega zakona,
13. izvaja predkupno pravico države iz 84. člena tega zakona,
14. skrbi za izvajanje nalog zatočišča,
15. skrbi za izobraževanje delavcev, ki izvajajo naloge ohranjanja narave,
16. skrbi za usposabljanje naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov in preverjanje strokovnega znanja ter vodi evidenco izdanih pooblastil,
17. izvaja neposredni nadzor na zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila država in nimajo svojega upravljavca, ter neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij,
18. usklajuje izvajanje naravovarstvenega nadzora,
19. upravlja naravne vrednote, nepremičnine na zavarovanih območjih in stvari, ki jim služijo in so v lasti države, če upravljanje z njimi ni urejeno z drugimi predpisi.

112. člen (upravna enota)

Krajevno pristojna upravna enota opravlja naslednje naloge:

1. izdaja odločbe o statusu zavarovanega območja državnega pomena lastnikom nepremičnin,
2. izdaja soglasja za promet z nepremičninami na podlagi 86. člena tega zakona,
3. izdaja dovoljenja za posege v naravo na podlagi 104. člena tega zakona.

117. člen (naloge)

(1) Zavod opravlja kot javno službo naslednje naloge:

1. spremlja stanje ohranjenosti narave,
2. zbira podatke o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovih življenjskih prostorih in ekosistemih v sodelovanju z izvajalci javnih služb na področju usmerjanja gospodarjenja z naravnimi viri,
3. spremlja stanje biotske raznovrstnosti,
4. pripravlja strokovne predloge ukrepov varstva sestavin biotske raznovrstnosti,

5. evidentira in vrednoti dele narave,
6. pripravlja strokovne predloge za določitev statusa naravnih vrednot in razvrstitve naravnih vrednot v naravne vrednote državnega in naravne vrednote lokalnega pomena,
7. spremlja stanje naravnih vrednot,
8. pripravlja strokovne predloge za ukrepe varstva naravnih vrednot lokalnega in državnega pomena,
9. pripravlja strokovne predloge za zavarovanje,
10. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva naravnih vrednot državnega pomena,
11. sodeluje pri pripravi načrtov upravljanja zavarovanih območij tako, da spremlja pripravo načrta upravljanja, preverja njegovo skladnost s cilji in nameni zavarovanja in poda končno strokovno mnenje o sprejemljivosti načrta upravljanja zavarovanih območij,
12. upravlja z zavarovanimi območji, ki jih je ustanovila država, če je v aktu o zavarovanju tako določeno,
13. sodeluje v postopku izbire koncesionarja iz 43. člena tega zakona,
14. pripravlja strokovne predloge rdečih seznamov,
15. izvaja strokovne naloge na področju ohranjanja narave v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi,
16. daje strokovna mnenja in soglasja s področja ohranjanja narave,
17. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih.

(2) Zavod opravlja na podlagi javnega pooblastila te naloge:

1. pripravlja naravovarstvene smernice,
2. upravlja baze podatkov o naravnih vrednotah in sestavinah biotske raznovrstnosti,
3. daje mnenje iz 97., 104. in 153. člena tega zakona,
4. skrbi za enotnost strokovnih metod in postopkov na področju ohranjanja narave,
5. izvaja strokovni nadzor na področju ohranjanja narave.

(3) Strokovni nadzor iz 5. točke prejšnjega odstavka vključuje zlasti:

- sodelovanje predstavnikov organizacije, pristojne za ohranjanje narave, v strokovnih svetih upravljalcev zavarovanih območij, če upravlja z zavarovanim območjem javni zavod, oziroma na drugačen način, ki mora biti določen v aktu o zavarovanju, če je za upravljanje zavarovanega območja podeljena koncesija ali če z zavarovanim območjem neposredno upravlja ustanovitelj;
- izvajanje strokovnega nadzora pri izvajanju posegov v naravo, kadar se pričakuje odkritje naravnih vrednot;
- potrditev ustreznosti izvedenega omilitvenega ali izravnalnega ukrepa oziroma vmesnih faz izvajanja teh ukrepov, če je tako določeno v predpisu ali konkretnem pravnem aktu;
- izvajanje strokovnega nadzora pri upravljanju zavarovanih območij glede doseganja varstvenih ciljev;
- nadzor nad uporabo strokovnih metod in postopkov pri izvajanju naravovarstvenih nalog.

(4) Poleg nalog iz prejšnjih odstavkov opravlja zavod tudi te naloge:

1. strokovno pomaga lastnikom naravnih vrednot in lastnikom zemljišč na zavarovanih območjih,
2. sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov o ohranjanju narave na vseh ravneh izobraževanja,
3. skrbi za ozaveščanje javnosti o pomenu ohranjanja narave.

(5) S soglasjem ustanovitelja lahko opravlja zavod tudi druge naloge.

(naloge upravljanja zavarovanih območij)

(1) Upravljavec zavarovanega območja opravlja varstvene, strokovne, nadzorne in upravljaljske naloge na zavarovanem območju.

(2) Upravljavec opravlja kot javno službo te naloge:

1. pripravlja predlog načrta upravljanja;
2. sprejema letni program dela na podlagi načrta upravljanja in poročilo o izvajanju letnega programa dela za preteklo leto ter opravlja oziroma skrbi za opravljanje v programu dela oziroma načrtu upravljanja določenih nalog;
3. sodeluje z lokalnimi skupnostmi pri doseganju namena zavarovanja in zastavljenih ciljev varstva in razvoja zavarovanih območij;
4. stalno spremlja in analizira stanje narave, biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot na zavarovanem območju;
5. sodeluje pri izvajanju in izvaja ukrepe varstva sestavin biotske raznovrstnosti na ekološko pomembnih območjih in posebnih varstvenih območjih v zavarovanem območju in izven njega, če so ta območja območno povezana z zavarovanim območjem;
6. upravlja nepremičnine, ki so v lasti ustanovitelja na zavarovanem območju, za potrebe upravljanja, če je v aktu o zavarovanju tako določeno;
7. sodeluje z zavodom pri pripravi naravovarstvenih smernic za del, ki se nanaša na zavarovano območje;
8. izvaja ukrepe varstva na zavarovanem območju;
9. sklepa pogodbe za varstvo naravnih vrednot na zavarovanem območju iz 47. člena tega zakona;
10. sklepa pogodbe o skrbništvu nad naravnimi vrednotami na zavarovanem območju iz 48. člena tega zakona;
11. usklajuje in spremlja izvajanje raziskovalnih nalog v zvezi z zavarovanim območjem;
12. skrbi za vzdrževanje, obnavljanje in varovanje naravnih vrednot na zavarovanem območju;
13. skrbi za predstavljanje zavarovanega območja;
14. sodeluje z lastniki zemljišč na zavarovanem območju, jim strokovno pomaga in svetuje;
15. pripravlja in vzdržuje poti in označbe ter drugo infrastrukturo, ki je namenjena obisku zavarovanega območja;
16. vodi obiskovalce po zavarovanem območju;
17. zagotavlja dostop do informacij o zavarovanem območju.

(3) Letni program dela na podlagi načrta upravljanja in poročilo o izvajanju letnega programa dela za preteklo leto upravljavec posreduje ministrstvu v soglasje.

(4) Na podlagi javnega pooblastila izvaja upravljavec neposredni nadzor na zavarovanem območju in upravlja z bazami podatkov, ki se nanašajo na zavarovano območje, v skladu s tem zakonom.

(5) Ne glede na določbi drugega in tretjega odstavka tega člena se lahko v aktu o zavarovanju določi, da opravlja upravljavec samo nekatere naloge iz drugega in tretjega odstavka tega člena, če je s tem izpolnjen namen, zaradi katerega je bilo območje zavarovano.

149. člen (vstopnina)

(1) Fizična ali pravna oseba, ki uredi naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del za ogledovanje in obiskovanje, ima pravico zaračunavati vstopnino.

(2) Višina vstopnine zajema praviloma povrnitev stroškov za ureditev naravne vrednote, zavarovanega območja ali njegovega dela za ogledovanje in obiskovanje in jo na predlog osebe iz prvega odstavka tega člena potrdi minister.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka potrdi višino vstopnine za naravno vrednoto, zavarovano območje ali njegov del lokalnega pomena pristojni občinski organ.

151. člen (inšpekcijski nadzor)

(1) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, izvajajo inšpektorji, pristojni za ohranjanje narave, poleg teh inšpektorjev pa tudi lovski inšpektorji, če se določbe nanašajo na živalske vrste.

(2) Inšpekcijski nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, opravljajo poleg inšpektorjev, pristojnih za ohranjanje narave, tudi gozdarski, lovski, ribiški in kmetijski inšpektorji.

(3) Izvrševanje določb tega zakona in predpisov, konkretnih upravnih aktov oziroma ukrepov, izdanih na njegovi podlagi, ki se nanašajo na delovna področja drugih ministrstev, nadzorujejo tudi inšpektorji, pristojni za nadzor teh delovnih področij, v skladu z zakonom.

(4) Za inšpektorja iz prvega odstavka tega člena je lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev za delo v državni upravi izpolnjuje še naslednje pogoje: da ima ustrezno visokošolsko izobrazbo in najmanj pet let delovnih izkušenj na področju varstva naravnih dobrin ali varstva naravnih vrednot ter opravljen izpit za inšpektorja.

153. člen (ukrepi)

(1) Inšpektor iz 151. člena tega zakona ima poleg pooblastil, ki jih ima po splošnih predpisih, če ugotovi, da so kršene določbe tega zakona, predpisov oziroma aktov, izdanih na njihovi podlagi, še pooblastilo nadzirati izkoriščanje ali rabo naravnih vrednot in sestavin biotske raznovrstnosti glede njihove usklajenosti z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in pristojnosti:

1. odrediti vzpostavitev naravnih vrednot ali sestavin biotske raznovrstnosti v prejšnje stanje, odpravo škode oziroma sanacijo na stroške povzročitelja in v skladu s predhodno pridobljenim strokovnim mnenjem zavoda;
2. odrediti prepoved izvajanja posega ali opravljanja dejavnosti, ki se izvaja v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji iz osmega odstavka 105.a člena tega zakona, ki se nanašajo na izvajanje gradnje objekta in opravljanje dejavnosti, zaradi katere je objekt zgrajen;
3. odrediti prepoved izvajanja posega ali dejavnosti, če se poseg oziroma dejavnost izvaja brez pravnomočnega naravovarstvenega soglasja ali pravnomočnega dovoljenja za poseg v naravo oziroma v nasprotju s pravnomočnim naravovarstvenim soglasjem ali pravnomočnim

dovoljenjem za poseg v naravo oziroma v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji, na podlagi katerih je bilo izdano naravovarstveno soglasje;

4. odrediti zaseg predmetov, s katerimi je bil povzročen prekršek po tem zakonu;
5. odrediti zaseg predmetov, ki so nastali s storitvijo prekrška po tem zakonu;
6. odrediti zaseg živali, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo izročitev zatočišču;
7. odrediti zaseg rastlin, če se z njimi ravna v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi, in njihovo uničenje, izročitev ali prodajo;
8. v naravnem okolju ustaviti vozilo na motorni pogon, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona;
9. odrediti druge ukrepe v skladu s tem zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi.

(2) Pritožba zoper odločbo, ki jo izda pristojni inšpektor v primerih iz prejšnjega odstavka, ne zadrži njene izvršitve.

(3) Če inšpektor pri izvajanju inšpekcijskega nadzora po tem zakonu naleti na fizični odpor ali če tak odpor lahko utemeljeno pričakuje, lahko zahteva pomoč policije.

(4) Minister določi pogoje in način ravnanja s stvarmi iz 4. do vključno 6. točke prvega odstavka tega člena.

(5) Pri izvajanju pooblastila iz 8. točke prvega odstavka tega člena in prve alineje dvanajstega odstavka 155. člena tega zakona se smiselno uporabljajo znaki, določeni s predpisi, ki urejajo znake, ki jih dajejo policisti in druge pooblaščen osebe pri urejanju in nadzoru prometa.

153.a člen **(zaseg vozila na motorni pogon)**

(1) Policist, naravovarstveni nadzornik ali inšpektor iz drugega odstavka 151. člena tega zakona, ki je pristojen za nadzor vožnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, zaseže vozniku vozilo na motorni pogon, s katerim je bil zaloten pri storitvi prekrška iz 5. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona, če je:

1. vozilo na motorni pogon vozil v naravnem okolju nad zgornjo gozdno mejo ali na zavarovanem območju, na katerem je vožnja prepovedana z aktom o ustanovitvi zavarovanega območja;
2. bil kot voznik vozila na motorni pogon v naravnem okolju v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomočno kaznovan za prekršek iz 5. točke prvega odstavka 161. člena tega zakona.

(2) Zaseženo vozilo na motorni pogon je treba takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku.

(3) Ob zasegu registriranega vozila na motorni pogon se odvzamejo registrske tablice vozila na motorni pogon, ki se pošljejo upravni enoti, kjer ima lastnik vozila na motorni pogon

prebivališče ali sedež. Upravna enota podatek o zasegu vozila na motorni pogon vnese v evidenco vozil na motorni pogon, ob vrnitvi vozila na motorni pogon lastniku pa ta vpis izbriše.

155. člen (neposredni nadzor)

(1) Neposredni nadzor v naravi nad spoštovanjem prepovedi tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov izvajajo poleg inšpektorjev tudi naravovarstveni nadzorniki.

(2) Naloge neposrednega nadzora so:

1. neposredno spremljanje stanja;
2. nadzor nad izvajanjem varstvenih režimov;
3. ugotavljanje dejanskega stanja pri kršitvah prepovedi iz tega zakona in na njegovi podlagi sprejetih predpisov ter obveščanje pristojnih inšpekcijskih organov;
4. opozarjanje oseb na varstvene režime zaradi preprečevanja kaznivih ravnanj.

(3) Ukrep iz prvega odstavka 153.a člena, naloge iz 2., 3. in 4. točke prejšnjega odstavka ter naloge iz osmega in dvanajstega odstavka tega člena se opravljajo na podlagi javnega pooblastila.

(4) Naloge iz drugega odstavka tega člena opravljajo naravovarstveni nadzorniki, ki so za to delo posebej usposobljeni in imajo pooblastilo po tem zakonu.

(5) Naravovarstveni nadzornik ima službeni znak in izkaznico ter predpisano uniformo.

(6) Naravovarstveni nadzornik ima pravico od osebe, ki ne spoštuje določb tega zakona, zahtevati in dobiti na vpogled osebno izkaznico ali javno listino, s katero se dokazuje istovetnost te osebe. Naravovarstveni nadzornik lahko tudi fotodokumentira potek kršitve in kršilca pri storitvi kaznivega ravnanja.

(7) O sumu kaznivega dejanja mora naravovarstveni nadzornik takoj obvestiti policijo, navesti vsa znana dejstva in dokaze ter izročiti dokaze, ki jih je pridobil.

(8) Naravovarstveni nadzornik pri opravljanju nalog neposrednega nadzora samostojno vodi postopek in odloča o prekrških iz tega zakona.

(9) Če naravovarstveni nadzornik pri izvajanju neposrednega nadzora po tem zakonu naleti na fizični odpor ali če tak odpor lahko utemeljeno pričakuje, lahko zahteva pomoč policije.

(10) Izjave naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov in materialni dokazi, ki jih zberejo glede dejanj, na podlagi katerih se ukrepa v inšpekcijskem postopku, se v postopku inšpekcijskega nadzora lahko štejejo za dokaz, pridobljen v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če je za vodenje inšpekcijskega postopka to potrebno.

(11) Naravovarstveni nadzorniki morajo ob vsakem času preprečevati prekrške po tem zakonu in po predpisih, izdanih na njegovi podlagi, ter ukrepati in uporabiti z zakonom določena

pooblastila, če grozi nevarnost uničenja ali poškodovanja naravne vrednote, sestavin biotske raznovrstnosti ali zavarovanih območij ali njihovih delov.

(12) Naravovarstveni nadzornik ima pri izvajanju nadzora vožnje v naravnem okolju in v zavarovanih območjih pooblastilo:

- ustaviti voznika vozila na motorni pogon, ki vozi v nasprotju z določbami tega zakona ali akta o zavarovanju;

- zahtevati od voznika vozila na motorni pogon voziško dovoljenje in prometno dovoljenje oziroma listino, izdano v skladu s petim odstavkom 28.č člena tega zakona, oziroma listino, s katero ugotovi istovetnost voznika. Voznik mora izročiti naravovarstvenemu nadzorniku zahtevane listine na vpogled.

156. člen **(izvajalci neposrednega nadzora)**

(1) Neposredni nadzor na zavarovanih območjih zagotavljajo upravljavci zavarovanih območij. Z aktom o ustanovitvi se lahko za izvajanje neposrednega nadzora na zavarovanih območjih, ki jih je ustanovila lokalna skupnost, pooblasti tudi redarstvo, ki deluje v okviru občinske ali skupne občinske uprave.

(2) Neposredni nadzor zunaj zavarovanih območij zagotavlja ministrstvo.

(3) Osebe javnega prava, ki so ustanovljene z namenom usmerjanja trajnostnega gospodarjenja naravnih dobrin, zagotavljajo neposredni nadzor na območjih teh dobrin.

(4) Osebe iz prejšnjih treh odstavkov zagotavljajo izvajanje naravovarstvenega nadzora s sklenitvijo delovnih ali drugih ustreznih pogodb z naravovarstvenimi nadzorniki v skladu z zakonom.

(5) Ministrstvo predpiše načine in pogoje za organizacijsko, vsebinsko ter teritorialno usklajeno izvajanje naravovarstvenega nadzora.

160. člen **(hujši prekrški)**

(1) Z globo od 10.000 do 50.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če iztrebi rastlinsko ali živalsko vrsto (prvi odstavek 14. člena);
2. če zmanjša število rastlin ali živali posameznih populacij, zoži njihove habitate ali poslabša življenjske razmere do take mere, da postane vrsta ogrožena (drugi odstavek 14. člena);
3. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje rastline, ubije ali poškoduje živali (tretji odstavek 14. člena);
4. če namerno, brez opravičljivega razloga uniči ali poškoduje habitate populacij rastlinskih ali živalskih vrst (četrti odstavek 14. člena);
5. če ravna z naravno vrednoto tako, da ogrozi njen obstoj (drugi odstavek 40. člena).

(2) Z globo od 4.000 do 20.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 1.000 do 2.000 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 200 do 1.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

160.a člen (prekrški)

(1) Z globo od 2.000 do 10.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če ne rabi namerno, brez opravičljivega razloga, vznemiri živali (tretji odstavek 14. člena);
2. če posega v naravo v nasprotju s predpisanim načinom in pogoji (drugi odstavek 15. člena);
3. če ne rabi rastlin ali živali v skladu s predpisanimi pogoji (drugi odstavek 16. člena);
4. če rabi rastline ali živali, ki jih je prepovedano rabiti, ali jih rabi v nasprotju s predpisano omejitvijo rabe (tretji odstavek 16. člena);
5. če naseli rastline ali živali tujerodnih vrst brez dovoljenja (drugi in tretji odstavek 17. člena);
6. če goji živali domorodnih ali tujerodnih vrst brez dovoljenja (prvi odstavek 21. člena);
7. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu v neustreznih bivalnih razmerah in brez ustrezne oskrbe (prvi odstavek 19. člena);
8. če trgovec z živalmi ne zagotovi predpisanih bivalnih razmer in ustrezne oskrbe in ne vodi predpisanih evidenc (prvi odstavek 23. člena);
9. če ravna v nasprotju z varstvenim režimom, ki ga za rastlinske ali živalske vrste, ki so varovane na podlagi ratificiranih mednarodnih pogodb, predpiše vlada (prvi odstavek 26. člena);
10. če organizira vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju (prvi odstavek 28.b člena);
11. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (sedmi odstavek 28.c člena);
12. če upravlja gensko banko brez pooblastila ministra (tretji odstavek 29. člena);
13. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu biološkega materiala iz narave ali z biološkim materialom v genskih bankah (šesti odstavek 29. člena);
14. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja pri odvzemu genskega materiala iz narave (četrti odstavek 30. člena);
15. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev ekološko pomembnih območij (peti odstavek 32. člena);
16. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja za ohranitev posebnih varstvenih območij (tretji odstavek 33. člena);
17. če brez koncesije rabi naravno vrednoto (prvi odstavek 43. člena);
18. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi zavarovane naravne vrednote (drugi odstavek 49. člena);
19. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali varstvenimi režimi začasno zavarovane naravne vrednote (tretji odstavek 50. člena);
20. če ravna v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja in varstvenimi režimi na zavarovanem območju (prvi odstavek 53. člena);
21. če izvaja posege in dejavnosti v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja ali načrtom upravljanja (prvi odstavek 54. člena);

22. če odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, ki so določena za naravno vrednoto, na nedovoljen način (drugi odstavek 73. člena) ali brez dovoljenja ministrstva ali v nasprotju s tem dovoljenjem (tretji odstavek 73. člena);
23. če odvzame minerale ali fosile na nahajališčih, ki so zavarovana ali jih odvzame v nasprotju z aktom o zavarovanju (četrti odstavek 73. člena);
24. če daje mineral ali fosil, ki je naravna vrednota, v nedovoljeni promet (četrti odstavek 75. člena);
25. če izvozi ali iznosi mineral ali fosil, ki je naravna vrednota (peti odstavek 75. člena);
26. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za ogrožene rastlinske ali živalske vrste (prvi odstavek 81. člena);
27. če ravna v nasprotju s predpisanim varstvenim režimom za varstvo izjemnega osebka, populacije ali habitata (82. člen);
28. če izvaja poseg v naravo brez predpisanega dovoljenja (prvi odstavek 104. člena);
29. če izvaja poseg v naravo v nasprotju z dovoljenjem za poseg v naravo (prvi odstavek 104. člena);
30. če izvaja poseg v prostor v nasprotju z naravovarstvenimi pogoji ali naravovarstvenim soglasjem (prvi odstavek 105. člena);
31. če izvaja poseg v prostor, za katerega ni pridobil naravovarstvenega soglasja oziroma rabi objekt, za katerega je bilo pridobljeno naravovarstveno soglasje, v nasprotju s tem soglasjem (prvi odstavek 105. člena);
32. če izvaja poseg v prostor ali rabi objekt v nasprotju s pogoji iz naravovarstvenega soglasja (šesti odstavek 105. člena).

(2) Z globo od 1.000 do 4.000 evrov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 400 do 1.000 evrov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 100 do 300 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

161. člen **(lažji prekrški)**

(1) Z globo od 1.000 do 2.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če ne obvesti ministrstva o nameravani doselitvi rastlin ali živali tujerodnih vrst (drugi odstavek 18. člena);
2. če doseli rastline ali živali tujerodnih vrst, ki jih je prepovedano doseliti (četrti odstavek 18. člena);
3. če zadržuje živali domorodnih ali tujerodnih vrst v ujetništvu z namenom prikazovanja javnosti brez dovoljenja (prvi odstavek 20. člena);
4. če ravna v nasprotju z obveznimi pravili varstva rastlinskih in živalskih vrst, ki jih predpiše vlada (24. člen);
5. če vozi, ustavi ali parkira vozilo na motorni pogon v naravnem okolju in vozilo ne stoji ali ni parkirano v petmetrskem pasu izven vozišča (prvi odstavek 28.b člena);
6. če je kraj dogodka oziroma območje opravljanja dejavnosti ali posega v primerljivem času dostopno po javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, pa se vozi, ustavi ali parkira in ne gre za zaščito, reševanje oziroma pomoč ob

naravnih in drugih nesrečah (11. točka četrtega odstavka 28.b člena) ali za izvajanje nalog Slovenske vojske (12. točka četrtega odstavka 28.b člena);

7. če uporablja vozilo na motorni pogon, ki ni vpisano v evidenco in ni označeno (prvi odstavek 28.č člena);
8. če izvozi ali uvozi rastline ali živali, njihove dele ali izdelke iz njih brez dovoljenja ministrstva (25. člen);
9. če izvaja tranzit ali druga ravnanja z rastlinami ali živalmi, njihovimi deli ali izdelki iz njih brez dovoljenja ministrstva, če je dovoljenje predpisano (25. člen);
10. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev ugodnega stanja habitatnih tipov (četrti odstavek 31. člena);
11. če ravna v nasprotju s predpisanimi smernicami za ohranitev biotske raznovrstnosti (peti odstavek 35. člena);
12. če ravna v nasprotju s predpisanimi načini in pogoji poseganja v naravo (drugi odstavek 36. člena);
13. če uredi naravno vrednoto za ogledovanje in obiskovanje brez dovoljenja (prvi odstavek 42. člena);
14. če začasno ne ustavi del, ne zaščiti najdbe ali o najdbi ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (prvi odstavek 74. člena);
15. če nadaljuje z deli pred izdajo varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (drugi odstavek 74. člena);
16. če ne zagotovi izvedbe varstvenih usmeritev za nadaljnja ravnanja v zvezi z najdbo minerala ali fosila (peti odstavek 74. člena);
17. če o najdbi minerala ali fosila, ki je naravna vrednota, ne obvesti organizacije, pristojne za ohranjanje narave (drugi odstavek 75. člena);
18. če ne hrani minerala ali fosila na ustrezen način oziroma ga, če ustrezne hrambe ne more zagotoviti, ne ponudi v hrambo strokovno usposobljeni organizaciji (tretji odstavek 75. člena).

(2) Z globo od 200 do 1.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 200 do 400 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo od 40 do 100 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik.

(5) Če je prekršek iz 5. in 6. točke prvega odstavka tega člena storjen z vozilom na motorni pogon, pa ni mogoče ugotoviti, kdo je storilec, se kaznuje za prekršek lastnik ali imetnik rabe pravice uporabe vozila na motorni pogon, s katerim je bil prekršek storjen, razen če dokaže, da tega prekrška ni storil. Če je lastnik ali imetnik pravice uporabe vozila, s katerim je storjen prekršek iz 5. in 6. točke prvega odstavka tega člena, pravna oseba, državni organ ali samoupravna lokalna skupnost, se kaznuje za prekršek njihova odgovorna oseba.

161.a člen (najlažji prekrški)

(1) Z globo 1.500 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

1. če organizira vožnjo s kolesi v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prireditev ali če izvede javno prireditev v nasprotju z izdanim dovoljenjem (tretji odstavek 28.d člena);

2. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (tretji odstavek 28.d člena).

(2) Z globo 1.250 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo 500 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali odgovorna oseba samoupravne lokalne skupnosti.

(4) Z globo 100 eurov se kaznuje za prekršek posameznik:

1. če se vozi s kolesom v naravnem okolju zunaj utrjenih poti ali po poteh, ki niso utrjene (prvi odstavek 28.d člena);
2. če se vozi s kolesom v naravnem okolju po utrjenih poteh in temu nasprotuje lastnik ali upravljavec poti (prvi odstavek 28.d člena);
3. če se vozi s kolesom v naravnem okolju zunaj utrjenih poti in ne gre za dovoljene primere vožnje s kolesom v naravnem okolju iz petega odstavka 28.b člena tega zakona (prvi odstavek 28.d člena);
4. če organizira vožnjo s kolesi v naravnem okolju brez dovoljenja za javno prireditev ali če izvede javno prireditev v nasprotju z izdanim dovoljenjem (tretji odstavek 28.d člena);
5. če po končani javni prireditvi ne približa stanja prireditvenega prostora stanju, v kakršnem je bil pred prireditvijo (tretji odstavek 28.d člena).

161.b člen (izrekanje globe)

Za prekrške iz 160. in 160.a člena tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom. Pri odločanju o višini globe se upošteva teža prekrška in njegove posledice za ohranitev biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot.